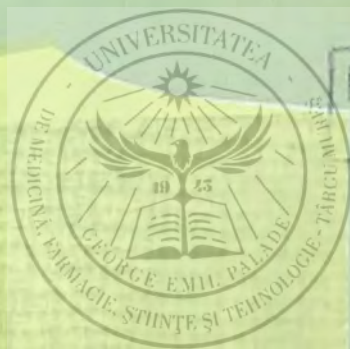

REVISTA BIBLIOTECILOR

I. M. F. TÂRGU-MUREȘ
BIBLIOTECA

4
1967

Revista bibliotecilor

PUBLICAȚIE
A COMITETULUI DE STAT
PENTRU CULTURĂ ȘI ARTĂ

S U M A R

Ancheta noastră: <i>Problematika propagandei literaturii științifice</i>	103
Constanța MĂCEANCA: <i>Biblioteca tehnică și informarea la Uzina „Tractorul” Brașov</i>	202
Al. RETINSCHI: <i>Literatura enciclopedică, Realizări și proiecte</i>	205
Antoaneta TOFAN: <i>Organizarea și funcționarea bibliotecilor de școli</i>	209
Dumitru COPILLIN: <i>Lenin și problemele bibliografiei</i>	214

Experiența noastră

Xenia POPA: <i>Un instrument util: fișa cărții</i>	218
Victoria DRUJININ: <i>Biblioteca navigatorilor</i>	217

•

<i>O complicată stare de fericire. Roman de Ion Arlesanu (Recomandări pentru organizarea unor manifestări de masă)</i>	219
--	-----

Istoria cărții și a bibliotecilor

Gabriel COCORĂ: <i>Biblioteca Liceului „B. P. Hasdeu” din Buzău</i>	225
---	-----

Biblioteci de peste hotare

Mala MITRU: <i>Dezvoltarea învățământului și a bibliotecilor în Africa</i>	229
--	-----

•

Vasile Achim Juen	231
-----------------------------	-----

Cronica	232
Ecouri	233

Lucrări de specialitate

<i>Contribuții la bibliografia regiunii Iași. Vol. 2. Dezvoltarea agriculturii. 1959-1966; Exlibris aus dem Buch- und Bibliothekswesen; Petruțiu, Dumitru St., Bugariu, Teofil și Pop, Viorela. Transilvania. Indice bibliografic selectiv. Vol. 1-2; Livois, René de. Histoire de la Presse française. Vol. 1.</i>	235
---	-----

Fișier

Copoln, N. <i>Refacerea P.S.D. din România (1900-1910); Bloch, Raymond. Etruseii; Crisan, N. Noaptea așteptărilor; Călin, Vera. Metamorfozele mușilor comici; Deneș, I. Porumbcii; Voiculescu, V. Povestiri. Vol. 1-2; Sândulescu, Al. Pugini de istorie literară; Velea Stan. Reymont; Sinclair, Upton. Jungla; Slaveikov, Penelo. Versuri alese; Szabó, Magda. Căprioara; Thihaudet, Albert. Fiziologia crâiei; Cosma Violea. Nicolas Filimon, critic muzical și folclorist</i>	240
---	-----

Consultații

Elvira MORARU: <i>Completarea colecțiilor</i>	258
---	-----

ANUL XX

Nr. 4

APRILIE, 1967

REDACȚIA

Strada Biserica Amzei 5-7
Râdonul „30 Decembrie”
București, Oficiul poștal 22
Telefon 13.94.04

PROBLEMATICA PROPAGANDEI LITERATURII ȘTIINȚIFICE

Starea propagandei cărții științifice*) formează obiectul multor dezbateri în cereurile de bibliotecari. Scopul urmărit este integrarea mai accentuată a bibliotecilor în complexul de activități care se desfășoară în țara noastră pentru îmbogățirea orizontului de cunoștințe ale oamenilor muncii, pentru educarea și formarea concepției înaintate despre viață și lume a acestora. Documentele Congresului al IX-lea al partidului, cuvântările secretarului general al C.C. al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, au relevat uriașa însemnătate a cunoașterii tezaurului de valori științifice și culturale create de omenire, a tot ceea ce a dat mai de preț gândirea umană în domeniul cunoașterii, precum și necesitatea însușirii „totalității de cunoștințe a căror consecință este comunismul însuși”.

Succesele bibliotecilor publice în răspîndirea literaturii științifice sînt, în diverse locuri, meritorii și se înscriu în contextul progreselor generale ale muncii cu cartea. În condițiile dezvoltării statornice a fenomenului lecturii în ansamblu, pot fi întreprinși pași noi și în această direcție, pe măsura nevoilor în permanență diversificare și creștere ale unui public mereu mai diferențiat care apelează la literatura științifică. Aceasta implică o fundamentare reală și o individualizare a metodologiei muncii cu cartea de știință, dar și orientarea și modelarea muncii bibliotecilor în funcție de numeroșii factori care exercită o înțirire pozitivă asupra cititorilor și îi îndreaptă spre carte.

Metodele uzitate în momentul de față în activitățile de propagandă a cărții științifice nu diferă esențial de cele aplicate în cazul propagării literaturii din alte domenii. Temele pe care bibliotecarii le dezvoltă cu ajutorul acestor metode fie că sînt foarte generale (Prin știință la adevăr, Știința împotriva obscurantismului etc.), fie că reproduc titluri de cărți. Nu s-a format încă un nucleu stabil de cititori ai literaturii științifice (exceptînd cititorii antrenați la diferite forme de învățămînt), nu a fost elaborată o metodă viabilă de imbinare a formelor de propagandă a cărții științifice cu formele de propagandă prin alte căi a cunoștințelor (conferințe, brigăzi științifice, universități populare, radio, televiziune etc.). Circulația publicațiilor din domeniul la care ne referim nu ilustrează nici ea posibilitățile bibliotecilor de a satisface nevoile de lectură ale publicului. Din totalul cărților eliberate în ultimii ani în bibliotecile regionale, raionale și comunale, abia 5%—6% sînt din domeniul științelor naturale și 7%—8% din domeniul științelor sociale. Volumul lecturii literaturii de popularizare a științei este, în aceleași biblioteci, sub nivelul interesului manifestat de public pentru problemele de știință (exprimat în participarea la diferite forme de propagandă orală, în urmărirea emisiunilor pe teme științifice ale radioului și televiziunii), precum și sub nivelul succesului de librărie pe care îl înregistrează unele titluri.

În lumina acestor aspecte, redacția a solicitat contribuția unor oameni de cultură și știință cu o înaltă competență, a unor bibliotecari cu experiență, în vederea elucidării citorva probleme de bază ale răspîndirii literaturii științifice în rîndurile publicului. La întrebările noastre, formulate în cele ce urmează, ne-au răspuns: prof. univ. V. E. Sahini, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, dr. C. Maximilian, cercetător științific, Virgil Stancovici, șef de sector și Octavian Neamțu redactor principal la Centrul de documentare științifică al Academiei Republicii Socialiste România, prof.

*) Includem în această noțiune mai ales literatura de largă popularizare a cunoștințelor din variate domenii.

Valeriu Achim, secretarul Comitetului regional de cultură și artă Maramureș, Dan Răducanu, lucrător la Centrala editurilor și difuzării cărții, Nicolae Pascu, directorul Bibliotecii orașenești „Mihail Sadoveanu” din București, Anastasia Vișan, directoarea Bibliotecii regionale București, Willy Auerbach și Vasile St. Măriu, metodiști la Biblioteca Centrală de Stat.

1. *În ce măsură producția noastră editorială, luată în ansamblu, oferă lucrări de informare și de propagare a cunoștințelor științifice care să permită, în decursul anilor, o orientare graduată a cititorilor în lectura literaturii din acest domeniu? Cum ar trebui să fie profilate colecțiile de popularizare a cunoștințelor științifice?*

prof. V. E. SAHINI: Pentru a fi mai larg acceptate de public, colecțiile de popularizare trebuie să cuprindă material interesant, variat și de o evidentă actualitate științifică. Cunoștințele fundamentale urmează să fie incluse, în acest material, cu talent și dibăcie, pentru a nu lăsa cititorului impresia că parcurge o carte de școală, că se urmărește instruirea lui, ci, mai curând, că citește un material de presă care îl informează. Evident, în alcătuirea unor asemenea colecții, se va ține seama de nivelul și cerințele intelectuale ale categoriei de cititori cărora le sînt destinate.

dr. C. MAXIMILIAN: Editurile au făcut eforturi continue pentru a prezenta publicului multe dintre marile probleme ale științei contemporane. Colecțiile: *Cunoștințe folositoare*, *Orizonturi*, *Știința învinge* și, mai ales, *Enciclopedia de buzunar* sînt expresia acestor eforturi. Una dintre colecții, *Cunoștințe folositoare*, reia o tradiție cu rădăcini adînci în opera de popularizare a științei. Nivelul acestor colecții este, justificat, diferit. La o extremă, se află *Cunoștințe folositoare*, la cealaltă *Enciclopedia*. În acest fel, cititori cu preocupări variate se pot apropia, mai ușor sau mai anevoais, de aspecte ale științei, altfel greu accesibile. Cu toate acestea, deficiențele editurilor noastre sînt încă importante. Numărul titlurilor și tirajul celor mai interesante dintre lucrările publicate se mențin foarte mici. Există domenii neacoperite sau acoperite numai parțial. Biologia umană rămîne aproape neexplorată. Și, natural, nu e singurul exemplu. Probabil, una dintre explicațiile acestor deficiențe este o oarecare inerție a editurilor, care publică, îndeosebi, ceea ce li se oferă și, în asemenea condiții, valoarea lucrărilor tipărite nu poate fi decît inegală. Este deosebit de necesar să apară mai multe lucrări în același domeniu, deoarece numai astfel cititorii vor înțelege complexitatea unei probleme științifice. Nu trebuie să uităm că, uneori — și așa se întîmplă în biologia umană — pozițiile autorilor diferă. Editarea lucrărilor unui singur biolog poate duce la presupunerea că concepțiile lui sînt și concepțiile întregii biologii. Publicul — cred eu — va saluta cu multă căldură îmbogățirea colecțiilor. Am impresia că, deseori, se uită de dorința cititorilor de a avea colecții complete în bibliotecile lor. Este un aspect psihologic pe care multe edituri l-au exploatat cu maximă eficiență. Îmi permit să sugerez oțeva titluri: *Biologia ieri și azi*, *Țările planetei noastre*, *Viața*. După părerea mea, cele mai multe dintre aceste colecții ar trebui să aibă un nivel mijlociu-superior. Argumentarea acestui deziderat mi se pare de prisos.

OCTAVIAN NEAMȚU: Am avut ocazia să analizez proiectul planului tematic editorial pe anul 1967 și mi-am format atunci convingerea că acest an întrevede realizări editoriale remarcabile. Proiectul preconiza un volum relativ mare și diversificat de lucrări cu caracter de inițiere și de popularizare în toate domeniile. Orientarea graduată a cititorilor în lectura literaturii de informare și de propagare a cunoștințelor științifice pretinde însă o acoperire sistematică a domeniilor și eliminarea suprapunerilor între colecții. Dispersarea aceluiași domeniu (geografie, chimie, științe sociale etc.) la mai multe edituri constituie un impediment de seamă în realizarea unui plan tematic sistematizat — și deci graduat — cu o acoperire judicioasă a domeniilor. În cazul că domeniul geografiei — spre exemplu — ar fi dispersat la 4-5 edituri diferite, care editează 5-6 colecții pentru acest domeniu, suprapunerile de conținut devin inevitabile, chiar dacă s-ar asigura o coordonare de titluri relativ riguroasă. De aceea, operația de profilare a colecțiilor de popularizare a cunoștințelor științifice trebuie să fie precedată de operația majoră a profilării editurilor, în vederea stabilirii răspunderilor pe domenii. În acest sens, este necesar să se reducă aspectele enciclopedice, apărute spontan la unele edituri, și foarte

necesar să se profileze o editură cu caracter enciclopedic, în sarcina căreia să intre și publicarea colecțiilor de popularizare a cunoștințelor științifice, graduat, pe domenii.

WILLY AUERBACH: Producția noastră editorială oferă, la ora actuală, o bază amplă de informare și documentare pentru cercetarea științifică, dar o platformă mult prea restrinsă pentru lansarea cititorilor neinițiați în spațiul de proporții cosmice pe care-l oferă lumea științei. Avem nevoie pentru opera de educație științifică a maselor de lucrări care, sintetic și accesibil, într-o grafică atrăgătoare, să trateze în datele lor fundamentale principalele domenii ale științei contemporane. Conceput pe asemenea principii, *Almanahul Științei — 1967* a realizat, pare-mi-se, din acest punct de vedere, mai mult decât întregul an editorial încheiat. Trebuie să li se dea oamenilor posibilitatea de a se informa rapid și substanțial asupra oricărei probleme nu răscolind o bibliotecă întreagă, ci, cel mult, o poliță cu cărți.

VIRGIL STANCOVICI: Aș considera necesare colecții de popularizare a cunoștințelor științifice alcătuite pe următoarea structură: a) *colecții pentru toate domeniile științei*; b) *sinteze largi pe problemele importante ale fiecărui domeniu*, scrise într-un stil accesibil. În informarea de sinteză, să predominice elementele de conjunctură contemporană a științei. Nu pot lipsi nici elementele de prospectare în știință.

ANASTASIA VIȘAN: Cu ani în urmă, editarea lucrărilor de informare și de propagare a cunoștințelor științifice a fost sporadică, nu a urmărit o tematică de perspectivă, în așa fel încât să avem posibilitatea de a oferi cititorilor cit mai multe materiale care să privească dezvoltarea istorică a unui fenomen. În 1966, producția editorială și-a diversificat tematica, au apărut mai multe titluri de nivel mediu cu un larg caracter de informare și popularizare. Totuși, tematica editorială ar putea fi lărgită, prin abordarea unei game mai variate de probleme privind educația comunistă (morală, estetică), precum și educația sanitară, igiena individuală și corporală, igiena locuinței, a odihnei și somnului, astro-nautica, și aeronautică, matematica, geografia etc.

De la sine înțeles că nu numai editurile au obligații față de cititori. Foarte mult depinde și de felul cum bibliotecarii știu să selecteze din producția editorială acele lucrări care corespund nivelului și dezideratelor cititorului. Ei trebuie să păstreze ceea ce e trainic și valoros în colecții și să elimine ceea ce e depășit.

DAN RADUCANU: Este impropriu să vorbim despre orientarea *graduată*, în decursul anilor, ca scop al producției editoriale. Refuz să-mi imaginez o masă de cititori pe care editorul ar putea-o satisface tipărind azi „abecedarul” fizicii și planificând peste 5 ani un tratat de cibernetică! Editorul se străduiește să răspundă conștient cerințelor care apar la diverse nivele. Educația care declanșează curiozitatea științifică, cea care stârnește setea de cunoștințe îl precede. Ea este opera procesului de învățămînt. Numai prețuită, cartea poate fi adoptată. Desigur că, o dată incorporată standardului spiritual, ea generează, la rîndul ei, noi necesități, lărgind aria cunoștințelor, modificînd pretențiile. În acest punct al spiralei evolutive se află plasat, după părerea mea, editorul din România socialistă. Virtuțile lui trebuie apreciate în funcție de: a) *diversificarea* producției de carte, pentru a corespunde multiplexelor solicitării; b) *precizarea nivelului de tratură*, justa lor delimitare, supravegherea modului în care limbajul științific este adecvat gradului de cunoștințe ale cititorilor cărora li se adresează lucrarea editată; c) *o cit mai mare varietate a formulelor editoriale*, a modalităților de tratură la care se pretează conținutul.

Apar încă lucrări care pentru specialist spun prea puțin, iar pentru neinițiat prea mult. Ele se află într-o zonă — să-i zicem neutră — care nu concordă decât parțial cu necesitățile strict delimitate ale diferitelor categorii de cititori. Față de impetuoaasa dezvoltare a tuturor domeniilor științei și a ramurilor conexe, este destul de dificil ca aceeași temă să fie acoperită satisfăcător pentru toate gradele de pregătire. Această lacună mi se pare mai pronunțată, ca și lipsa de operativitate. O lucrare care în momentul apariției este depășită de evoluția cunoștințelor pe plan mondial își diminuează considerabil utilitatea.

Sînt de părere că, mai ales în ultimii doi ani, s-au înregistrat progrese în editarea literaturii de propagare a cunoștințelor științifice. Colecțiile *Cunoștințe folositoare*, *Orizonturi*, *Știința învinge*, de pildă, cuprind teme care pot suscita interes, sînt elaborate cu mai multă grijă, vădesc preocupare pentru

exemplificări pregnante cu ajutorul materialului intuitiv. Au fost inițiate colecții și serii noi de mare interes: *Pe harta lumii, Savanți de pretutindeni, Enciclopedia de buzunar, Lyceum, Sinteze, Oameni și locuri, Foto-filmi* etc. Totuși, în domenii de actualitate (astrofizică, radar, biochimie etc.) aparițiile programate sînt puține. Unii autori nu reușesc să adopte un mod de prezentare curgător și atractiv. Ei resping metafora ca pe un artificiu literar care împieteză asupra nobleței stilului științific. Apoi, am impresia că nu întotdeauna s-a apelat la cadre competente, elaborarea diverselor broșuri fiind lăsată în grija unor autori fără pregătire de specialitate, dar înzestrați cu... perseverență.

În concluzie, cred că actualele colecții, profilate inteligent, oferă un cadru suficient de larg pentru nevoile de informare științifică. Atenția urmează să se concentreze individual asupra titlurilor pe care le oferim în acest cadru, asupra numărului lor, a tematicii și a realizării concrete.

2. *Publicul bibliotecilor este diferențiat sub diferite raporturi (începători în lectură, cititori care solicită aproape în exclusivitate literatură beletristică etc.). Ținînd seama de aceasta, ce metode ar fi recomandabile pentru a obișnui cititorii cu lectura cărții științifice, pentru a le semnala existența lor și a-i orienta în lectură?*

dr. C. MAXIMILIAN: Bibliotecarul trebuie să fie unul dintre cei care să deștepte interesul cititorilor pentru trecerea de la informația laconică — găsită în marea grabă — la utilizarea largă a unui domeniu al literaturii științifice. Poate că de aici ar fi necesar să pornească, de la faptul „senzational” sau de la scurtele articole de știință publicate în presă. Nu este o cale simplă, dar este o cale posibilă, dacă bibliotecarul are o influență foarte largă în rîndul publicului. Ca o premisă necesară, el trebuie să cunoască interesul cititorului pentru un domeniu sau altul.

V. ȘT. MARIU: Metode și forme pentru orientarea cititorilor spre cartea științifică sînt multe. O punte interesantă de trecere spre lectura cărții din această categorie o constituie lucrările beletristice care ridică probleme din domeniile științei. Se vorbește foarte mult astăzi, de exemplu, despre pregătirea părinților, ca educatori ai copiilor lor, despre colaborarea dintre școală și familie în formarea tinerei generații. Biblioteca publică poate veni în ajutorul părinților, recomandîndu-le lucrări de pedagogie a copilului, de psihologie, de medicină etc. Dar cei mai mulți oameni nu sînt obișnuiți cu studiul unor astfel de cărți și le vor parcurge cu greu. Literatura pedagogică va pătrunde în lectura lor pe neobservate și va deveni plăcută și indispensabilă dacă i se va asigura o anumită trecere. Recomandîndu-i unui asemenea cititor, de pildă, nuvela *Familia Claxton* din volumul *Surîsul Giocondei* de Aldous Huxley, pe nesimțite el va prinde gust pentru literatura de educație a copiilor în familie. După o asemenea „pregătire” cu ajutorul beletristicii, bibliotecarul poate să-i recomande, cu mulți sorți de izbîndă, pagini de pedagogie.

VIRGIL STANCOVICI: Bibliotecile pot deveni, din centre pasive de lectură a lucrărilor științifice, sediul unor cercuri care să dezbate liber diverse probleme științifice. Pentru a putea fi organizate cît mai multe astfel de cercuri și a asigura mobilizarea a cît mai mulți cititori, ele nu vor fi prea largi. Pe de altă parte, bibliotecarii ar trebui să fie prezenți în cercurile populare științifice, să stimuleze discuții pe baza argumentelor științifice găsite în cărți.

OCTAVIAN NEAMȚU: Nu trebuie să ne propunem ca fiecare om să devină cititor al literaturii științifice. Trebuie să ne propunem însă ca toți cititorii să devină și cititori de literatură științifică. În acest scop, aș preconiza editarea unei publicații săptămînale de informare în domeniile științific, literar, artistic, în măsură să contribuie la atragerea unor categorii diverse și numeroase de oameni spre literatura științifică. Să nu uităm că publicul bibliotecilor se formează. Nu-l găsim gata constituit, în așteptarea materialelor oferite de noi. Procesul complex al formării cititorilor presupune, în primul rînd, cunoașterea precisă, prin cercetarea directă, multilaterală, a nivelului, aspirațiilor, preocupărilor lor etc., deoarece numai pe baza unor asemenea cercetări le vom putea oferi, diferențiat, literatura necesară. Un asemenea proces de formare a cititorilor se desfășoară, în mod obligatoriu, relativ lent, iar procedeele de grabire a ritmului normal într-un asemenea proces ar putea să aibă rezultate negative.

Personal, nu mă pot declara de acord cu afirmația, neconcludentă, că volumul lecturii literaturii de popularizare a științei ar fi, în biblioteci, sub nivelul interesului manifestat de public pentru problemele de știință. De fapt, volumului lecturii în biblioteci este un indicator de seamă, și controlabil, al interesului manifestat de public pentru cunoștințele științifice. Compararea unui asemenea indicator cu indicatorul de la radio sau televiziune privitor la interesul publicului pentru știință, poate fi efectuată, și luată în considerare, numai în lumina metodologiei aplicate. Aceleași rezerve pot fi făcute și în legătură cu „succesul de librărie”, care va trebui să fie judecat neapărat în raport cu titlul, autorul, tirajul cărții etc., și nicidecum în general.

ANASTASIA VIȘAN: Pentru a se înlesni popularizarea cărților științifice, ar fi util ca acestea să fie însoțite de supracoperți, care ar ajuta bibliotecarul la amenajarea expozițiilor și vitrinelor cu cărți. Ilustrațiile și planșele constituie, de asemenea, un prețios material intuitiv cu ocazia organizării conferințelor pe teme științifice sau a prezentărilor de cărți. Pentru informarea operativă a cititorilor (și a bibliotecarilor), sînt necesare scurte prezentări, fie pe ultima copertă, fie pe semnele de carte. O popularizare operativă s-ar realiza prin intermediul emisiunilor speciale ale stațiilor de radiodifuziune. Săptămînal, ar fi transmisă o emisiune de informare asupra noutăților editoriale, scurte prezentări ale unora sau mai multor cărți. Rubrica „Știați că?” ar antrena o masă largă de cititori în dezlegarea unor probleme abordate în cărțile științifice. O formă eficientă de propagandă a literaturii științifice ar constitui-o scurtele informări despre noutățile editoriale, care să apară în presa locală și centrală, încît tot ce se publică să fie semnalat atenției publicului. Pentru informarea asupra publicațiilor, nu ar fi lipsite de interes întîlnirile între redactori din edituri și bibliotecari cu ocazia seminarilor raionale sau la cursurile de specializare, așa cum s-a procedat în anii trecuți.

prof. VALERIU ACHIM: În bibliotecile din Maramureș, există o permanentă preocupare pentru popularizarea și difuzarea cărții științifice. Sînt folosite formele cunoscute: expoziții, rafturi tematice, seri de întrebări și răspunsuri, simpozioane, concursuri etc. Dintre acestea, amintim: concursul „Cine știe, răspunde” pe tema *Universul fără taine*, organizat în toate comunele din regiune, simpozionul *Savanții români — pionieri ai științei universale*, *Bibliografia adnotată a lucrărilor beletristice din literatura română și universală care conțin elemente de ateism*. O propagandă activă a lucrărilor de popularizare a științei se realizează în cadrul cercurilor de lectură. Planurile de lectură întocmite pentru aceste cercuri recomandă numeroase cărți științifice. Pentru asigurarea documentației conferențiarilor și pentru a pune la dispoziția cititorilor din regiune colecțiile bibliotecii regionale, se practică împrumutul interbibliotecar. Din cercetarea fișelor de cititor, se constată o mai accentuată solicitare a acelor cărți de știință care au fost mai mult popularizate într-o anumită perioadă sau a căror tematică este legată de conținutul conferințelor sau al discuțiilor din cadrul brigăzilor științifice. Alături de cărți, cititorii tineri consultă cu interes revistele *Știință și tehnică*, *Sport și tehnică* etc., precum și alte publicații periodice în paginile cărora apar articole pe probleme științifice.

DAN RĂDUCĂNU: În afara mijloacelor „clasice” de propagandă, nu întrevăd nici un mijloc spectaculos și cu efecte miraculoase. Mă îndoiesc că metodele cunoscute de toți — recenzii, prezentări, bibliografii pe probleme și nivel de pregătire — sînt folosite pretutindeni în funcție de auditoriu. Mă îndoiesc că sînt antrenate cadre care știu să redacteze publicistic o prezentare sau care știu să expună liber o problemă în mod captivant. Am rețineri și în privința dibăciei unor conferențieri de a rămîne în limitele stricte ale temei abordate, fără să abuzeze de generalități. Cred că nu este folosită integral și sistematic nici experiența unor manifestări ca „Luna cărții la sate”, în cadrul căreia scriitorii și redactorii iau contact direct cu cititorii bibliotecilor.

Să nu solicităm, în această problemă, sporirea cantității. Biblioteca are demnitatea ei. S-o păstrăm intactă! Incinta bibliotecii nu trebuie să devină o estradă de amatori.

3. Cum ar putea fi corelată activitatea de răspîndire a cunoștințelor științifice cu formele de propagandă a cărții?

prof. V. E. SAHINI: Conferințele, brigăzile științifice, cursurile universităților populare etc., care antrenează un număr mare de participanți, oferă un

cadru propice pentru o reușită propagandă a cărții științifice, pentru a prezenta publicului lucrările existente pe tema tratată de către conferențieri și a recomanda consultarea lor. Există o categorie de public foarte receptivă la asemenea indicații, cea formată din tineri. Din nou însă se impune tact și discernământ; lucrările puse la dispoziția cititorului să nu lase impresia unor cărți de școală. Foarte utile ar fi reclama prin afișe și prin pliante atractive, precum și scurtele informații la radio și televiziune.

dr. C. MAXIMILIAN: Este cert că o carte bună nu are nevoie de propagandă. Mă întreb dacă au nevoie de propagandă cărțile cu valoare inoventivă. Oricum, cărțile nu sînt popularizate. Nu de puține ori, aflî de apariția unei lucrări după epuizarea ei sau mult timp după ce a intrat în bibliotecă. Presa ignoră, din motive greu de înțeles, cărțile de știință. Unele ziare și reviste de mare circulație nu au publicat de mult nici o recenzie, iar cele publicate nu au întotdeauna caracter critic. Presa noastră va face un mare serviciu popularizării dacă va semnala, chiar succint, noile apariții. Televiziunea — cu mijloace de maximă eficiență — nu a consacrat nici o emisiune a cărții de știință, așa cum a făcut cu discul. Dacă, lunar, ar include în program o discuție cu cîțiva dintre autorii ultimelor apariții — și autorii și-ar prezenta singuri lucrările — ar aduce un remarcabil serviciu popularizării. Ar fi indicat ca universitățile populare să organizeze „mese rotunde”, la care să se analizeze noile cărți de știință. Probabil, ar trebui să fie încurajată apariția cronicarilor de știință popularizată, care să conducă aceste „mese rotunde”.

DAN RADUCANU: Există o corelare a activității de răspîndire a cunoștințelor științifice cu formele de propagandă a cărții, dar caracterul ei mult prea... implicit o face „invizibilă”. Este o artă pe care nu ne-am însușit-o pe de-a-ntregul: să corelăm lucrurile acestea în mod explicit și, totodată într-o legătură organică, firească. Pe această linie, unele progrese a făcut presa (în special cea cotidiană). Pagina economică a *Științei* nu omite să amintească lucrări recente care au contingente reale cu problemele dezbătute în coloanele ziarului. Același fenomen îl remarcăm și la rubricile consacrate fenomenului literar și artistic. Supărătoare îmi apare indiferența de lungă durată a filmelor documentare față de problemele propagandei cărții. Lipsa de fotogenie a cărții să fie cauza?

WILLY AUERBACH: Interesul pentru știință se naște fie pe băncile școlii, fie în contactul direct, cotidian cu realitățile înconjurătoare. Există, cred, și o vîrstă anumită, în limitele căreia simpla curiozitate universală, „ochii mari” pe care-i deschide individul asupra a tot ce vede și aude se transformă în interes activ, în pasiune pentru descoperirea tainelor științei. Riscînd a fi taxat drept sceptic, îmi îngădui să mărturisesc că n-am prea mare încredere în posibilitățile bibliotecii de a trezi un asemenea interes rămas în stare latentă. Ceea ce n-au reușit la vremea respectivă profesorii de fizică, matematică, științele naturii etc. sau nu s-a realizat în contextul vieții de toate zilele, cu greu ar putea izbucni în bibliotecar, cu formulele sale generale de recomandare și cu metode mai mult sau mai puțin stereotipe de popularizare a cărții. Procentul mic care revine cărții de știință în ansamblul lecturii în bibliotecile publice reflectă, cred, tocmai această stare de lucruri și trădează la capitolul educației lipsuri care nu țin în primul rînd de lacunele activității bibliotecilor. Spre cartea de știință se vor îndrepta în continuare cei al căror interes pentru știință a fost stîrnit cu alte mijloace.

Cartea trebuie să fie considerată un auxiliar indispensabil al educației științifice a adulților, dar experiența științifică accesibilă, filmele și demonstrațiile științifice, conferințele unor savanți de renume vor aduce mai aproape de știință pe cei care n-au depășit încă barierele cunoașterii empirice. Am credința că, de pildă, emisiunea de sîmbătă seara „Tele-enciclopedia” realizează din acest punct de vedere mai mult decît ar putea face un șir întreg de — să zicem — recenzii consacrate cărții științifice. Ceea ce nu înseamnă că bibliotecile n-ar putea iniția în completarea emisiunii citate și plecînd chiar de la *sumarul acesteia*, în săptămîna imediat următoare, vitrine și expoziții de cărți, prezentări bibliografice etc.

Se impune, așadar, ideea colaborării strînse a bibliotecii cu casele de cultură, cu universitățile populare și cu alte instituții care se ocupă de propaganda cunoștințelor științifice, rămînd limpede că termenul hotărîtor al acestui raport îl constituie instituțiile specializate.

NICOLAE PASCU: Punctul de pornire a tot ce se cere să fie gândit și regândit, făcut și refăcut pentru a crea cărții științifice aderentă la un public cit mai larg este faptul că, în etapa actuală, conștiința socialistă a oamenilor poate căpăta dezvoltarea necesară numai pe baza cunoașterii științifice contemporane a tot ce viața ridică la rangul de esențial în diversele sectoare de activitate. Nu spun un lucru de loc nou când afirm că o bună activitate cu cartea științifică — ca dealtfel cu orice gen de carte — trebuie să aibă ca premisă indispensabilă cunoașterea aprofundată a cititorului și a cărții pe care i-o oferim. Din acest punct de vedere, în activitatea noastră sînt prezente deficiențe atît privitoare la cunoașterea cititorilor, cit și a cărții. S-a scris și s-a vorbit mult despre aceasta, dar concluziile întîrzie să fie formulate și, mai ales, să fie introduse în practica bibliotecilor. În această direcție, socotim necesară stabilirea grupelor de cititori care consultă o anumită categorie de știință, iar această consultare este determinată de cerințe concrete și prestabilite (studenți, specialiști din diferite domenii de activitate etc.). Această categorie de cititori, după părerea noastră, are puțină nevoie de intervenția bibliotecarului în lectură. Prezintă greutăți cititorul al cărui interes pentru cartea de știință trebuie să fie format sau dezvoltat și lărgit ca rază de cuprindere. Mi se pare deosebit de important ca fiecare bibliotecar să se fixeze periodic asupra unui număr restrîns de cititori potențiali ai cărții științifice, pe care să-i influențeze sistematic și inteligent, folosind toate posibilitățile de care dispune.

În colecțiile noastre, există un gen de lucrări care, prin problematica abordată, se situează la puncte de interferare a variatelor domenii de cunoștințe. Literatura de anticipație, de pildă, în ceea ce dă ea mai serios, are puternice îngemănări cu gândirea științifică și cu proiectarea ei practică pe ecranul viitorului. Folosirea cu pricepere a acestui gen de literatură poate constitui treapta pregătitoare a cititorului în vederea abordării literaturii științifice propriu-zise. Lucrările de călătorie — mult solicitate de cititori — înfățișează o așă de largă sferă de probleme încît ne creează nenumărate puncte de tangență cu situația politico-socială a diferitelor țări, cu structurile lor economice, culturale, deschizîndu-ne astfel cărări pe care să fie conduși pașii cititorului spre problematica științelor sociale. Măiestria pedagogică a bibliotecarului, dacă se poate spune astfel, constă, în primul rînd, în a ști să folosească tocmai acest complex de lucrări și, firește, pe cele mai bune dintre ele, în scopul formării treptate și sistematice a gustului pentru literatura științifică.

Ceea ce pretindem însă bibliotecarului în această direcție nu este de loc simplu. E legitimă deci și cererea lui de a fi ajutat mai sistematic și mai calificat. Or, tocmai situația instrumentelor de care să se folosească bibliotecarul în acest sens nu este dintre cele mai bune. Astfel, nu poate fi trecut sub tăcere faptul că indicii bibliografici ai cărții științifice, întocmiți cu competență și editați în proporție de masă, au devenit rarități bibliofile. Lucrările de prezentare a producției editoriale științifice sînt neînțeles de puține, cenușii, alcătuite fără imaginație, seci, avînd ca scop parcă să respingă, nu să atragă pe cititor. Experiența acumulată de unele biblioteci în prezentarea atractivă, sintetică și unitară a conținutului unor discipline științifice nu este valorificată.

Este cunoscut faptul că, prin comisiile pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice, se comunică cu un mare număr de oameni pe diferite probleme ale științei și culturii. De obicei, nici din partea conferențiarului, și nici a bibliotecii nu se fac trimiteri bibliografice la cartea de știință, în scopul fixării cunoștințelor comunicate, al adîncirii lor. Emisiunile de știință la radio și televiziune au și ele aceeași deficiență.

Prezintă unele laturi aparte activitatea bibliotecarului de răspîndire a literaturii din domeniul științelor sociale. Esențialul, după părerea noastră, constă în aceea că funcționalitatea bibliotecarului să se apropie de aceea a propagandistului. Și aceasta nu formal. Nu poate fi considerat normal faptul că, în multe biblioteci, cititorii care participă la diferite forme de învățămînt politic nu sînt cunoscuți și, deci, nu li se procură literatura necesară. Pe de altă parte, mîile de cursanți nu cunosc suficient posibilitățile de care dispun bibliotecile pentru a le veni în ajutor. Calitatea și eficiența serviciilor pe care bibliotecile publice le pot aduce cabinetelor de partid în organizarea și buna desfășurare a învățămîntului de partid nu pot să nu aibă răsfrîngeri nemijlocite asupra creșterii circulației literaturii din domeniul științelor sociale pe care bibliotecile noastre o dețin.

Este necesară editarea periodică a unor cataloage și bibliografii de recomandare care să oglindească lucrările de bază din domeniul științelor naturale și al științelor sociale, instrumente care să-și găsească răspîndirea în masa largă a cititorilor, spre a întregi și aduce la zi informarea acestora cu privire la conținutul colecțiilor de publicații.

V. ST. MARIU: Există o multitudine de forme și mijloace pentru educarea științifică a adulților. Ținînd seama de acestea, cred că nu munca de răspîndire a cunoștințelor științifice trebuie să fie corelată cu formele de propagandă a cărții, așa cum s-a formulat întrebarea, *ci formele de popularizare a cărții de știință trebuie să fie corelate, încadrate armonios în ansamblul manifestărilor de masă pentru răspîndirea cunoștințelor științifice*. În acest context, bibliotecile vor reuși să organizeze o susținută și eficientă popularizare a cărții de știință numai dacă vor desfășura o asemenea muncă cu ajutorul comisiilor (regionale, raionale, orașenești) de răspîndire a cunoștințelor științifice. La rîndul lor, aceste comisii ar trebui să urmărească preocupările și felul în care se desfășoară popularizarea cărții de știință în bibliotecă și să o susțină prin mijloacele care le stau la îndemînă. Nimeni nu poate ajuta mai calificat bibliotecarul în popularizarea cărții de știință decît specialistul trimis de comisia de răspîndire a cunoștințelor științifice să țină o conferință, să facă o expunere în cadrul unui simpozion, să dea răspunsuri la întrebări în cadrul unei brigăzi științifice, să prezinte experiențe științifice etc., etc. Conferențiarilor, membrii brigăzilor științifice, cei care fac expuneri în cadrul simpozioanelor nu trebuie să treacă peste referirile bibliografice, peste scurtele prezentări ale cărților legate de tema expusă sau de experiența științifică, încheiate cu îndemnul de a le cerceta în biblioteca publică. Aceasta obligă specialiștii respectivi să viziteze, în prealabil, biblioteca, să se informeze asupra literaturii științifice existente în rafturi, să solicite bibliotecarului completarea colecțiilor cu unele lucrări care, eventual, lipsesc. Din păcate însă, mulți intelectuali care au făcut expuneri în sate, școli, cluburi, ani în șir, nu au vizitat pînă acum biblioteca. La fel de adevărat este că tot atît de mulți bibliotecari, deși au știut de sosirea specialiștilor în comună și au asistat la manifestările susținute de ei, nu s-au gîndit încă la participarea bibliotecii în astfel de acțiuni. De asemenea, sînt de numărat pe degete bibliotecile care să se fi adresat comisiilor pentru răspîndirea cunoștințelor științifice, solicitîndu-le concursul la organizarea manifestărilor de masă cu cartea de știință.

4. *Bibliotecarii nu pot fi specialiști în toate domeniile. Ce procedee ar trebui să fie aplicate pentru informarea lor și care ar putea fi contribuția specialiștilor în dezvoltarea propagandei cărții științifice din bibliotecă?*

dr. C. MAXIMILIAN: Am certitudinea că cititorii așteaptă mai mult decît le oferă editurile. Și în aceasta se vedește unul dintre cele mai importante rezultate ale revoluției noastre culturale. Aceasta nu înseamnă că rolul bibliotecarilor a scăzut. Dimpotrivă, ei trebuie să devină și mai mult un factor de difuziune a științei și de dirijare a cititorului. Firește că o asemenea preocupare depășește posibilitățile unui om. Pentru informarea bibliotecarului, s-ar putea folosi mai multe metode. Editurile sau autorii, cînd e posibil, să facă o prezentare mai largă a lucrărilor, prezentare care, indiferent de canal, să parvină bibliotecarului. Sau, periodic, editurile să publice informații asupra cărților pe care le editează, subliniind aria de preocupări pe care o acoperă fiecare volum, precum și importanța lui. Ar mai fi util ca editurile să organizeze întîlniri între bibliotecari și autori și, poate, între bibliotecari și oameni de știință din diferite domenii care să contureze problemele importante ale domeniului în care activează. În sfîrșit, *Revista bibliotecilor* să insereze sistematic recenzii asupra cărților de știință.

WILLY AUERBACH: În ceea ce privește pregătirea științifică a bibliotecarului, lacunele de ordin educativ, și, mai ales, instructiv cu greu ar putea fi suplinite. Poate că introducerea unor expuneri de sinteză asupra științei în programele seminariilor și ale cursurilor de perfecționare a bibliotecarilor ar da roade (cu condiția ca ele să fie concepute în raport cu scopul propus și nu pur și simplu transplantate din activitatea unei catedre școlare etc.).

Nu de mult am răsfoit un volum editat de Asociația americană pentru propășirea științei*) în care unor probleme cruciale ale științei din zilele noastre le sînt consacrate 3 articole semnate de notorietăți și o densă bibliografie adnotată a textelor de bază care se cer studiate. Asemenea lucrări, editate într-o colecție de mare tiraj, ar fi utile la noi nu numai bibliotecarilor, ci și publicului larg, în special tineretului.

DAN RĂDUCANU: Bibliotecarul, într-adevăr, nu poate deveni o enciclopedie universală. De aceea, după părerea mea, problema nu constă atît în găsirea unor noi „forme organizatorice”, cit în metodă, în dozaj și pasiune pentru meserie. Ultimul atribut, în special, implică printre altele: lectura asiduă a materialelor de informare (așa sărace cum sînt), adică a cataloagelor anuale și trimestriale, a planurilor editoriale, a buletinului *Cărți noi*, a recenziilor din periodice, apoi răsfoirea cel puțin a prefețelor, consultarea dicționarelor tehnice și de specialitate, discuții cu specialiștii locali. Mi se pare o primă acordată inertei și confortului intelectual dacă în loc să stimulăm inițiativa bibliotecarilor în îmbogățirea cunoștințelor se deplasează accentul asupra penuriei mijloacelor de informare. Evident însă că efortul individual poate fi sprijinit mai eficient. Consiliul așezămintelor culturale ar putea, de pildă, să inițieze elaborarea și tipărirea în tiraj de masă a unor bibliografii de recomandare în ajutorul bibliotecarului. *Revista bibliotecilor* este cea mai indicată să deschidă o rubrică de răspunsuri la întrebările bibliotecarilor asupra cărții tehnico-științifice, antrenînd la redactarea acestora specialiști cu autoritate. Este de asemenea util să fie corectat și îmbunătățit actualul sistem de repartizare a materialului publicitar scos de edituri pentru ca prospectele, planșele și cataloagele să ajungă rapid în posesia bibliotecarilor.

prof. VALERIU ACHIM: Pentru informarea bibliotecarilor, credem că ar fi utile: colaborarea bibliotecarilor cu specialiștii, pentru pregătirea conferințelor care vor fi prezentate în fața cititorilor; organizarea, în cadrul seminariilor raionale, a unor acțiuni model de propagandă a cărții; discuții pe marginea bibliografiilor indicate cu ocazia conferințelor, expozițiilor etc.; documentarea bibliotecarilor cu ajutorul presei și al buletinelor de informare bibliografică asupra lucrărilor de știință, a literaturii de informare.

Participantii la ancheta noastră au enunțat considerații deosebit de valoroase, care, fără îndoială, vor contribui la sintetizarea jaloanelor fundamentale ale metodologiei propagandei cărții de știință prin bibliotecă. Dată fiind însă complexitatea temei supuse dezbaterii, socotim prematură fixarea unor concluzii definitive pe baza opiniilor unui număr restrîns de specialiști în domeniul de care ne ocupăm. Ar interesa în măsură esențială părerea a cit mai mulți bibliotecari și activiști culturali, care lucrează nemijlocit și permanent cu publicul, despre posibilitățile practice ale încheării metodologiei propagării și difuzării cărții științifice. Le adresăm pe această cale, invitația de a-și oferi concursul pentru continuarea dezbaterilor în paginile revistei, încît concluziile care vor fi desprinse în final să aibă o cit mai mare valoare generalizatoare și să ajute în mod real munca bibliotecarilor.

Cîteva probleme ar trebui să se adauge în dezbateri:

— Orientarea activității practice a bibliotecilor de la achiziții și pînă la dezvoltarea fondului de carte științifică;

— Succesul de librărie al unor cărți științifice și gradul de solicitare a acestora în bibliotecă;

— Măsura în care bibliotecarii cunosc cititorii care frecventează diferite forme de învățămînt, cursuri și tîm seama de cerințele lor de carte;

— Modalitățile organizării unei colaborări efective între bibliotecă și alte instituții care se ocupă de răspîndirea cunoștințelor științifice (pe baza sugestiilor formulate deja în dezbateri);

— Rezultatele folosirii în bibliotecă a mijloacelor audio-vizuale. Corelarea propagandei cărții cu tematica promovată prin aceste mijloace.

Anchetă realizată de
Nicolae RAUȘ

*) *A guide to science reading*. New York, The New American Library, 1963. 224 p.

BIBLIOTECA TEHNICĂ ȘI INFORMAREA LA UZINA „TRACTORUL”—BRAȘOV

Studierea cărții tehnice și a altor publicații de specialitate deschide calea către aplicarea celor mai recente și mai valoroase procedee tehnologice, contribuie la perfecționarea continuă a tehnicii și a producției. Cartea tehnică și revistele de specialitate au devenit prieteni apropiați ai unui mare număr de muncitori, tehnicieni și ingineri din Uzina noastră, ajutându-i la îndeplinirea sarcinilor de producție, la realizarea temelor de inovații, la ridicarea continuă a nivelului calificării profesionale.

Biblioteca tehnică a Uzinei „Tractorul” dispune de un fond de cărți tehnice de 23 000 de volume și este abonată la 165 de publicații periodice în limba română și la 85 de reviste în limbi străine. Cabinetul tehnic, în cadrul căruia funcționează biroul de documentare, coordonează activitatea bibliotecii și se îngrijește ca documentația tehnică să fie folosită în mod organizat și eficient. Ne preocupăm să achiziționăm materialul documentar necesar perfecționării și ridicării nivelului de calificare al salariaților Uzinei, asigurării unui ritm rapid de introducere a progresului tehnic în procesul de producție. În acest scop, consultăm cataloagele de cărți și listele de semnalare ale editurilor din țară și din străinătate, cataloage de periodice românești și străine, bibliografii și alte materiale de semnalare, ne sfătuim cu specialiștii din diferite secții și servicii și ținem seama de cererile lor. În acest mod, completarea colecțiilor bibliotecii tehnice este realizată nu numai de către personalul bibliotecăresc, ci printr-o largă participare a tuturor factorilor interesați în diferite probleme de specialitate. Achizițiile pentru publicațiile din țară le efectuăm prin C.L.D.C. sau prin librării, iar pentru publicațiile din străinătate prin Cartimex.

De un real folos ne sînt materialele documentare elaborate de Institutul Central de Documentare Tehnică

(I.C.D.T.): revista de referate *Documentare tehnică*, *Caiete selective*, care cuprind traduceri din revistele străine, pe domenii (economie, prelucrarea metalelor, turnătorie, sudură, organizarea producției etc.), *referate de progrese în domeniul tehnic și tehnico-economic*, fișe documentare de proiectare și tehnologie, bibliografii, conferințe pe teme de tehnică nouă, broșuri de largă popularizare în ajutorul muncitorilor și maiștilor, pe diverse meserii, *Caiete de inovații, lucrări Din experiența muncitorilor și maiștilor*. Sînt intens consultate publicațiile de specialitate ale Centrului de documentare științifică al Academiei Republicii Socialiste România, publicațiile Oficiului de documentare al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini (M.I.C.M.) și ale altor instituții de documentare din țară cu care colaborăm: bibliotecile institutelor politehnice din Brașov, București, Timișoara, Iași etc.

Pentru a fi utilizat, acest bogat fond de documentare trebuie să fie cunoscut de către cei interesați, cărora le aducem la cunoștință ce cărți și reviste noi au intrat în bibliotecă, publicațiile cele mai potrivite pentru realizarea sarcinilor lor de producție. Atenția noastră se îndreaptă mereu spre dezvoltarea continuă a interesului muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor pentru literatura tehnică. În acest scop, folosim diferite mijloace de popularizare, de răspîndire și de informare asupra noutăților tehnice, despre care vom aminti în cele ce urmează.

Întocmim lunar liste informative despre cărțile noi intrate în biblioteca tehnică, grupate pe următoarele domenii: *Lucrări tehnico-economice și de organizare*; *Electrotehnică, electronică și telecomunicații*; *Mașin-unelte și prelucrări pe mașini-unelte*; *Metalurgie, turnătorie, forjă, tratamente termice*; *Motoare, tractoare,*

automobile; Mașini și cazane cu aburi, pneumatică, hidraulică; Organe de mașini, desen tehnic, proiectare; Chimie, fizică și aplicații industriale; Protecția suprafețelor; Materiale plastice; Construcții civile și industriale; Mecanizări și automatizări; Calitate, control tehnic, metrologie; Protecția muncii; Lexicoane, dicționare, manuale și Diverse lucrări.

Aceste liste le difuzăm în toate serviciile și secțiile uzinei.

Redactăm și difuzăm trimestrial un buletin de informare tehnică în care intră un articol de fond despre studii sau metode noi aplicate în uzină și rubricile: prezentări de cărți noi intrate în biblioteca noastră și în biblioteca I.C.D.T., lista traducerilor efectuate în Uzină și a celor efectuate de I.C.D.T., cercetări bibliografice întocmite de unitatea de documentare, inovații aplicate pe baza materialului documentar studiat, noutăți în tehnică. Aceste buletine se difuzează în toate secțiile și serviciile Uzinei, dar și la alte unități cu care colaborăm: „Steagul Roșu”-Brașov, „Independența”-Sibiu, „Autobuzul”, „Vulcan” și „23 August” din București, I.P.C.M.E. și M.I.C.M. și care, la rîndul lor, ne trimit publicațiile proprii. Pentru extinderea colaborării documentare în cadrul regiunii, Biblioteca Institutului politehnic din Brașov redactează un buletin de semnalare, prin colaborare cu toate unitățile de documentare din uzinele și întreprinderile din oraș și regiune. La acest buletin, fiecare întreprindere participă prin traducerea sumarelor din revistele străine la care sînt abonate. Este o inițiativă meritorie, care oferă posibilitatea consultării în limba română a sumarelor revistelor străine la care sînt abonați toți colaboratorii.

Utilizăm și unele mijloace cunoscute de propagandă, cum sînt: vitrinele cu noutăți tehnice, grafica publicitară, emisiunile săptămînale intitulate: *Noutăți în tehnică legate de producție* transmise la stația de radioamplificare (noutăți în tehnologia de forjare a arborilor coteți, noutăți în tehnologia de ștanțare și ambutisare, cubilouri cu aer cald perfecționate etc.). Colaborăm la rubrica „Cărți noi” a ziarului Uzinei, semnalînd prin scurte rezumate sau adnotări cărțile tehnice mai importante, publicăm și articole de popularizare a literaturii tehnice.

Activitatea de informare și cea de propagandă tehnică se adresează di-

feritelor categoriei de lucrători, ținînd seama de profesia și de gradul lor de calificare. Anul trecut, muncitorii termiști, sculeri, turnători, forjori au audiat conferințe despre: *Mărirea durabilității pieselor de oțel și de fontă prin nitrurarea în băi de săruri, Modernizări în construcția cochilelor metalice și a miezurilor pentru turnarea sub presiune, Procedee moderne de recoacere a pieselor de oțel și de fontă, Confectionarea modelelor din materiale plastice*. În cadrul unor consfătuiri cu muncitorii din diferite meserii, s-a discutat despre cărțile de strictă utilitate și interes pentru ei. Muncitorii specialiști în construcția motoarelor, din transporturi, de pe liniile de galvanizare, din atelierele de ambutizare și presare, electricieni au vizionat filme documentare pe teme tehnice și științifice. Filmul de acest gen este unul din cele mai expresive mijloace de propagandă tehnică: imaginile de pe ecran demonstrează modul de aplicare și eficacitatea noutăților tehnice, fac posibilă însușirea metodelor și a tehnologiei datorită detaliilor prezentate. Totuși, arhiva de filme documentare tehnice, pusă la dispoziție de către Oficiul de documentare al M.I.C.M., nu este destul de bine dotată pentru a putea prezenta muncitorilor și tehnicienilor pe licule cu cele mai noi înregistrări din domeniul tehnicii.

Biroul de documentare care funcționează în cadrul Uzinei noastre desfășoară o importantă muncă de informare și cercetare documentară în sprijinul producției, în baza unui plan tematic anual, întocmit în urma consultării specialiștilor din secții și servicii, a planului M.T.O., a planului tehnic, a planului de producție și a planului tematic de inovații. Planul tematic de documentare cuprinde teme care decurg din problemele de studiu, proiectare și producție din anul curent, grupate în ordinea urgenței, ținînd seama de termenele stabilite.

Pentru fiecare din aceste teme, se întocmesc liste bibliografice pe baza consultării minuțioase a tuturor izvoarelor de informare de care dispunem: cărți și reviste, publicații bibliografice ale I.C.D.T., buletine ale întreprinderilor cu care colaborăm, reviste de studii, referate de sinteză, cataloage, teze de doctorat, prospecte, brevete de invenții. Listele sînt cercetate de specialiștii care le-au solicitat. După con-

sultare, ei formulează cereri de material documentar. Aceste cereri sînt satisfăcute, în parte, prin materialul existent în Uzina și, în rest, prin împrumutul pe termen de la bibliotecile tehnice ale diferitelor întreprinderi din localitate și de la unele uzine din București, de la Biblioteca Institutului Politehnic din Brașov. I.C.D.T. și unitatea de documentare de la uzinele „Steagul Roșu” ne sprijină la realizarea de microfilme, fotocopii după cărți și articole de reviste care ne interesează, facem schimb de traduceri și de cercetări bibliografice.

Planul tematic de documentare al Uzinei pe anul 1967 cuprinde 143 de teme.

Ținînd seama de sarcinile care revin Uzinei în acest an, în lumina problemelor evidențiate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1966, se impune o strictă operativitate în introducerea celor noi procedee tehnologice și aplicarea unor forme noi de organizare și de conducere superioară a producției. De aceea, în planul tematic de documentare au fost introduse temele: *Sisteme electronice de programare și conducere a procesului de producție, Mecanizarea evidenței activității uzinei, Organizarea superioară a producției în industria construcțiilor de mașini.*

Pentru a asigura documentația necesară îmbunătățirii calității producției și reducerii totale a procentului de rebut, planul tematic prevede ca teme de studiu: *Deformările arborelui motor la tratamentul termic, Construcții și deformări în sudură și măsuri pentru remedierea lor, Bentonita și calitatea suprafeței pieselor turnate, Șevăruirea roților dințate.* Alte teme privesc tehnologii noi și metode de organizare avansate, care conduc, de asemenea, la îmbunătățirea calității producției și la utilizarea maximă a capacităților de producție. Consultăm cu atenție fișele editate de I.C.D.T. care cuprind adnotări ale articolelor de reviste, le repartizăm pentru studiu fiecărui sector, ținînd seama de preocupările colectivelor respective. Ne străduim să satisfacem cererile formulate de cei care au studiat aceste fișe. În afara cercetărilor bibliografice pe temele planului de documentare, se țin la zi, pe fișe, cercetări bibliografice deschise pe baza unui plan de teme permanente legate de preocupările

producției specifice Uzinei noastre, ca de exemplu: *Variatoare și reductoare, Căuți de viteze, Instalații electrice ale tractoarelor, Expoziții de mașini agricole și mașini agricole noi* etc. Avînd un caracter de permanență, aceste teme nu se schimbă anual; ele sînt completate în fiecare an cu altele noi, în funcție de necesități.

Un alt gen de cercetări bibliografice sînt cele curente, impuse de cereri urgente pentru lucrări neprevăzute și care trebuie să fie rezolvate în limitele unor termene foarte scurte. Aceasta constituie forma cea mai operativă de sprijinire cu documentație tehnică a colectivelor de studiu și a tuturor celor care dirijează introducerea procedurilor noi de muncă, modernizări, mecanizări.

Informarea cadrelor tehnice la locul de muncă se desfășoară și prin trimiterile pentru studiu, în circuit, la toate sectoarele și serviciile, a unor mape cu revistele străine, care circulă pe același traseu. Unele mape au un circuit mai restrîns, adică numai la serviciile și secțiile care au nevoie de anumite materiale repartizate pentru studiu, ca: prospecte, reviste, broșuri, informări, lucrări de sinteză, brevete de invenții. Aceste mape sînt însoțite de o fișă de consultare în care cei solicitați să studieze materialele respective semnalează și avizează asupra aplicativității unora dintre ele.

În 23 de sectoare și în 17 servicii ale Uzinei, există cîte o bibliotecă tehnică (mobilă), căreia biblioteca centrală tehnică îi repartizează periodic cărți și reviste de specialitate în funcție de specificul profesiilor predominante în sectorul respectiv. Prin intermediul acestor biblioteci, se difuzează la locul de muncă publicațiile tehnice de nivel mediu. În vederea unei mai judicioase repartizări a publicațiilor, a fost întocmit un fișier al articolelor și cărților de nivel elementar și mediu pentru 21 de meserii de bază din uzină.

Însușirea de către salariații Uzinei a materialelor prezentate sau trimise spre informare se oglindește atît în propunerile exprimate în cadrul ședințelor de prelucrare a cifrelor de plan pe anul 1967, cit și în perfectarea unor lucrări realizate în anul trecut, sau a altora care urmează a fi definitivate

în cursul acestui an. Dintre acestea, cităm: *Introducerea procedurii de nitrurare moale în fabricația curentă, Modernizarea cuptorului pentru revenirea coroanei mari și a pinioanelor, Presă de spart fontă, Transportorul de piese vopsite pentru uscare la secția tractor greu, Turnarea în forme prevăzute cu maselote cu înveliș exoterm.* Prin aplicarea acestei ultime metode la turnătoria de oțel, consumul de metal pe diferite repere se reduce cu 64% față de metoda clasică de turnare în pământ.

Pentru a sprijini introducerea operativă a metodelor înaintate, a ajută inginerii să devină specialiști răspunzători de nivelul tehnic al producției, iar muncitorii să-și însușească cunoștințele necesare calificării, a fost alcătuit un colectiv de documentare din cadre de specialitate din fiecare sector și serviciu. Acestea ajută în mod direct la organizarea și desfășurarea informării tehnice.

Mai dificilă pentru noi este activitatea de traducere. Întrucât cererea de materiale traduse este mult mai mare decât posibilitățile noastre, simțim nevoiți să apelăm la serviciile unor cooperative sau la sectorul de traduceri al I.C.D.T. Perioada de efectuare a traducerilor depășește însă de multe ori termenul la care ele ar mai putea fi utile. De aceea, considerăm că ar fi necesar să se organizeze în centrele industriale colective de traducători de specialitate, pentru a se putea obține lucrările în termene rezonabile și de calitate cel puțin satisfăcătoare.

Nu simțim suficient de operativ informații despre literatura tehnică intrată în alte biblioteci și centre de documentare. Catalogul cărților străine intrate în bibliotecile din țară, editat de Biblioteca Centrală de Stat, precum și repertoriul periodicelor străine la care sînt abonate bibliotecile din țara noastră, au, în principiu, o deosebită utilitate, dar, din păcate, ne parvin tardiv.

Față de noile sarcini care se pun în legătură cu dezvoltarea noastră economică și industrială, operativitatea informării și competența devin obligatorii, atît pentru noi documentariștii uzinelor, cît și pentru organele de documentare centrale.

ing. Constanța Măceanca

LITERATURA ENCICLOPEDICĂ Realizări și proiecte

Deși interesul pentru alcătuirea de lucrări enciclopedice a fost prezent din vremuri foarte îndepărtate — primele încercări în această direcție au existat încă înaintea erei noastre — este totuși de necontestat că editarea lucrărilor enciclopedice de cele mai deosebite tipuri caracterizează activitatea editorială modernă.

Ritmul vertiginos de dezvoltare a științei și culturii, acumularea unui volum uriaș de cunoștințe au avut drept consecință firească sporirea conținutului a numărului cărților tipărite, apariția unei diversități impresionante de lucrări științifice și literare, de publicații periodice. Preocuparea dominantă a acestei vaste și multilaterale activități a fost de a ține pasul cu progresele înregistrate în toate domeniile. În același timp, dorința legitimă a oamenilor de știință și cultură, a specialiștilor de a se informa asupra noutăților survenite în domeniul propriu, de a obține date complementare din domenii învecinate, dar și setea de cunoaștere caracteristică omului contemporan au accentuat, în ansamblul lor, necesitatea ordonării informațiilor în volume care să înlesnească transmiterea lor către cititori.

În totalitatea realizărilor editoriale din multe țări ale lumii, această tendință a fost materializată prin apariția unei game largi de volume enciclopedice pe diferite specialități și a lucrărilor consacrate tuturor specialiștilor — a enciclopediilor generale — menite să prezinte sub o formă sintetică, riguros sistematizată, un sumum de cunoștințe din toate domeniile.

Editarea *Dicționarului Enciclopedic Român* se înscrie, sub aspectul semnificației și al valorii, în această tendință proprie secolului nostru.

Cu câțiva ani în urmă, Academia Republicii Socialiste România, împreună cu Editura politică, a început elaborarea acestui dicționar enciclopedic. Sub îndrumarea comitetului de redacție, prezidat de academicianul Athanase Joja, peste patru sute de oameni de știință, de artă și de cultură au contribuit la stabilirea și redactarea a 46 000 de articole, publicate în cele patru volume ale *Dicționarului Enciclopedic Român*, care, în final, au însumat aproximativ 550 de coli editoriale, aglomerate de circa 6 000 de ilustrații și peste 200 de planșe și hărți. După cum se știe, primul volum al acestei importante lucrări a apărut în anul 1962, iar volumul al patrulea la sfârșitul anului 1966.

Utilitatea *Dicționarului Enciclopedic Român* pentru informarea diversificată a cititorilor este pe deplin evidentă. Cele patru volume oferă o sinteză originală de cunoștințe multilaterale din toate domeniile activității și gândirii universale, prezentate în spiritul ideologiei marxist-leniniste. Întreșul viu manifestat de către cititori face ca însuși tirajul celor patru volume — de 500 000 de exemplare — să fie privit doar ca o tranșă inițială, urmînd ca reeditările viitoare să satisfacă solicitările justificate ale unor noi categorii de cititori.

Ceea ce caracterizează *Dicționarul Enciclopedic Român* este concepția sa inițială judicioasă, care fără să împietzeze asupra creșterii calității de la volum la volum — consecință a experienței rezultate pe parcursul elaborării — conferă întregii lucrări o unitate structurală.

La puține luni de la apariția ultimului volum, care marchează finalizarea unei însemnate și întinse activități creatoare, editoriale și tipografice, presa a consemnat aprecieri din cele mai elogioase, exprimate de personalități marcante ale științei și culturii noastre. Într-adevăr, datorită succesiunii alfabetice propriie structurii lucrării, trăsătura dominantă a celui deal patrulea volum al *Dicționarului Enciclopedic Român* constă în abundența informațiilor despre patria noastră, în evidențierea și împlinirea contribuției științei și culturii românești la îmbogățirea patrimoniului universal. Această realitate devine pregnantă pentru cititor, mai cu seamă după ce a parcurs volumele precedente și a

avut posibilitatea să aprecieze prezența și aportul științific și cultural al poporului nostru în ansamblul activității umane.

Articolul *România* este o adevărată monografie sintetică a țării, realizată prin evidențierea caracteristicilor esențiale privind geologia, geografia, istoria, economia, știința și cultura românească, prin sublinierea progreselor și prin prezentarea etapei actuale de dezvoltare a patriei noastre socialiste. Cifrele demonstrează grăitor — în dinamica lor — realizările uriașe înregistrate în toate domeniile de activitate. Realitățile zilelor noastre au rădăcini adînci în trecutul istoric, în tradițiile de luptă pentru libertate socială și în munca stăruitoare a înaintașilor științei și culturii românești. Tabloul succint, de o mare densitate, trasat în articolul dedicat patriei noastre, îmbină armonios prezentarea cadrului natural și a bogățiilor cu evoluția istorică a țării și cu oglindirea profundelor transformări economice și social-politice, a succeselor obținute de poporul român sub conducerea partidului, în anii construcției socialiste. Evidențierea realizărilor importante obținute în dezvoltarea industrială a țării, în transformarea socialistă a agriculturii, în progresul cercetării științifice, este întregită de date care subliniază puternica afirmare a culturii noastre, bogăția resurselor, pitorescul peisajului românesc, valoarea monumentelor istorice și de artă, înfățișarea nouă, luminoasă a principalelor localități etc.

Tratarea riguroasă științifică, obiectivă a problemelor variate din cuprinsul volumului al IV-lea, examinarea lor în lumina cerințelor contemporane accentuează sensul practic, propriu lucrărilor enciclopedice. Fără a enunța conținutul acestui volum — limitat de repartitia alfabetică — vom sublinia prezența unor substanțiale relații privind geografia, economia, istoria, a problemelor social-politice ale unor țări sau a informațiilor utile despre orașele importante ale lumii. Se remarcă, de asemenea, articolele dedicate unor personalități proeminente ale științei și culturii mondiale, gânditori progresiști, savanți, oameni de artă etc. O atenție deosebită se acordă — ca de altfel și în volumele precedente — prezentării evoluției științei și tehnicii pînă la cele mai recente cuceriri, reliefindu-se corelația dintre științele naturii și științele so-

ciale. Și în acest volum, este relevată importanța mișcării comuniste și muncitorești internaționale, consacându-se un număr însemnat de articole militanților ei și organizațiilor muncitorești.

Experiența acumulată chiar pe parcursul editării volumelor precedente a îngăduit obținerea unui mod de expunere riguros organizată și accesibilă, atribuit carei, la rândul lui, amplifică utilitatea acestei lucrări fundamentale de informare.

Apariția *Dicționarului Enciclopedic Român*, rod al unei munci ample, desfășurate de colectivul de autori, de membrii redacției interne, reprezintă un eveniment editorial de primă importanță și, în același timp, o remarcabilă realizare poligrafică a Combinatului „Casa Științei”.

Materialul vast oferit cititorilor de toate categoriile în volumele acestei lucrări nu are doar o semnificație imediată; el constituie, fără îndoială, un valoros punct de plecare pentru viitoarele enciclopedii, fie cu caracter general, fie consacrate unor domenii particulare.

În producția editorială a anului 1967, se observă o extindere a ariei tematice și a numărului lucrărilor cu caracter enciclopedic. Astfel, la Editura Academiei Republicii Socialiste România este programată apariția unei noi ediții a *Dicționarului limbii române moderne* și se află în pregătire *Dicționarul etnobotanic*. Editura tineretului definitivează *Dicționarul critic al literaturii române*, *Dicționarul literaturii universale* și un *Dicționar în imagini*, adresat micilor cititori. Editura tehnică va publica *Indexul alfabetic al Lexiconului tehnic român*, care va încheia seria celor 18 volume, publicate între anii 1957 și 1966. Aceeași editură va tipări a doua ediție a *Dicționarului tehnic poliglot*. La Editura medicală, este prevăzută apariția *Lexiconului de sindroame și simptome de boală*, iar la Editura agrosilvică, tipărirea *Dicționarului apicol* (2 vol.) și a *Dicționarului de economie agrară*. Editura muzicală va publica *Lexiconul interpreților români* și *Ghidul muzicii simfonice*.

Cititorii vor putea consulta, în anul 1967, și un număr sporit de lucrări de sinteză, cuprinse tot în grupa literaturii de informare, majoritatea incluse în colecții de larg interes. Așa, de pildă, la Editura științifică, în cadrul colecției *Pe harta lumii* — care prezintă aspectele geografice-istorice și structura social-politică a diferitelor țări de pe glob — vor apărea volumele: *Republica Arabă Unită* de C. Sîrbu, *Țările Americii Centrale* de C. Ionescu și G. Doru, *Filipinele* de A. Holan, *Republica Sudan* de T. Tudor, *Uruguay* de I. Negură. În colecția *Enciclopedia de buzunar* (inițiată în anul 1966), concepută ca o vastă enciclopedie pe materii, vor fi editate lucrările: *De la structura atomului la reacția chimică* de Al. Balaban, *Familia halogenilor* de O. Rabega, *Fosforul, un element surprinzător* de O. Radu și A. Wohl, *Magnetismul* de M. Rosemberg, *Originea, semnificația și evoluția noțiunilor de bază ale analizei matematice* de S. Marcus, *Alumiul, metal al secolului al XX-lea* de E. Dumitrescu etc. Colecția *Savanți de pretutindeni* înmănușează câteva biografii ale unor personalități de seamă din știința mondială: *Svante Arhenius* de I. Soloviov și N. Figurovski, *D. Danielopolu* de Gr. Davidescu, *Einstein* de B. G. Kuznețov, *D. Hurmuzescu*, de C. Ghica, *Lavoisier* de I. Dorfman, *R. Oppenheimer* de M. Rouzė, *B. Pascal* de V. Marin și altele.

După cum este cunoscut, începînd din anul 1966, broșurile Consiliului pentru răspîndirea cunoștințelor culturale-științifice apar în două colecții: *Orizonturi* și *Cunoștințe folosite*, diferențiate ca profil, nivel de tratare și prezentare artistico-grafică. Prima colecție are ca obiect informarea maselor de cititori asupra cuceririlor științei și tehnicii, insistînd asupra realizărilor de dată recentă. A doua oferă cititorilor (mai ales celor de la sate) lămuriri asupra fenomenelor naturale, proceselor cosmice, originii și evoluției omului etc. Și în anul 1967, ambele colecții păstrează diversitatea tematică proprie colecțiilor enciclopedice cu caracter de popularizare.

Ediura tineretului va publica, în cadrul colecției *Știința învinge*, lucrări adresate tinerilor cititori, dintre care amintim: *Agricultura ieri, azi, mâine* de A. Băltărețu, *Cucerirea energiei* de M. Ene, *De la Galileu la Einstein* de T. Vescan etc. În colecția *Lyceum*, seria științe, inaugurată în acest an, vor apărea: *Probleme celebre* de F. Cimpan, 1, 2, 3... înfinit de G. Gamov, *Călătorie în adâncurile atomului* de E. Nesis și altele, toate destinate tineretului studios. Seria *Oameni și locuri* programează, în continuare, succinte prezentări ale unor poame mai puțin cunoscute: *Australianii* de Gh. Derevencu, *Polinezienii* de I. Vlăduțiu etc.

Acest tablou vast și variat se completează cu numeroase titluri care vor fi tipărite în afara colecțiilor. Menționăm aici lucrări ca: *Galaxii în univers* de G. Demetrescu și C. Pirvulescu, *O planetă numită „Pământ”* de G. Gamov, *Cum au cunoscut oamenii pământul* de V. Hilt și I. Popovici, *Materia vie* de I. Cotăiescu, *Figuri ilustre ale antichității*, *Cartea tinerelor fete* și altele.

Prezența lucrărilor enciclopedice, a literaturii de informare de toate genurile în bibliotecile publice răspunde necesităților cititorului contemporan. Este firesc ca cititorul să poată consulta în biblioteci aceste lucrări, care, de altfel, trebuie să alcătuiască, în fiecare bibliotecă publică, un bogat fond de referință.

Fără îndoială, elaborarea enciclopediilor, a lexicoanelor, a dicționarelor enciclopedice presupune o muncă îndelungată, complexă, de o deosebită răspundere și implică multiple și serioase aspecte organizatorice. Însăși editarea lucrărilor de informare nu este lipsită, uneori, de dificultăți. Dar necesitatea de a satisface, într-o măsură cât mai mare, cerințele acute pentru lucrări enciclopedice și de a acoperi golurile care persistă în publicarea acestei literaturi rămân o preocupare importantă a editurilor noastre.

AI. RETINSCHI

În lucrarea sa *Bolnavul, medicul și cărțile*, Sjögren Hakon, directorul spitalului din Goteborg (Suedia), scria: „Lectura trezește la bolnavi preocupări noi și îi împiedică să se ocupe exclusiv de ei înșiși și de boala lor. Iar cartea nu distrage numai, în mod temporar, bolnavul de la suferința lui, ci îl și consolează, îl încurajează; ea contribuie la întărirea sănătății lui, îl ajută să-și regăsească echilibrul psihic; ea face să renască la cei suferinzi bucuria de a trăi. Lectura cărților valoroase este cea mai adecvată ocupație pentru majoritatea bolnavilor”. Iată expuse, în câteva cuvinte, principiile biblioterapiei, dezvoltată în ultimul timp în multe țări ale lumii ca ramură importantă a terapiei ocupaționale.

Și dacă despre efectul binefăcător al lecturii asupra psihicului bolnavului găsim nenumărate mărturii din cele mai vechi timpuri¹⁾, de-abia astăzi, tratamentul prin intermediul cărților a devenit o realitate științifică. Biblioterapia este cunoscută și încurajată în multe țări ale lumii, nu numai în tratamentul bolilor psihice, ci și ca adjuvant al terapiei oricărei maladii, mai ales în perioadele de lungă spitalizare sau imobilizare în pat.

^{*)} Text prescurtat al expunerii prezentate la Sesiunea de comunicări și referate a Asociației bibliotecarilor. 10-12 mai 1966.

¹⁾ Biblioteca din Theba a fost numită de către întemeietorul ei, faraonul Osymandias, „balsam al sufletului”. În 1001 de noapți se află un episod despre un vrac, care a lecut pe stăpînul său de frică prescrîndu-i lectura asiduă a cărților. Montaigne scria într-unul din eseurile sale că „...în tovărășia cărților bune, bolnavul nu are de ce să se plîngă; vindecarea stă în minile sale”. Se spune despre Goethe că atunci cînd i-a murit unul din fii, s-a apucat să învețe cu înverșunare o nouă știință, necunoscută lui pînă atunci, găsindu-și astfel consolarea în studiu. În *The description of literature*, dr. Gerald B. Webb scria că „sînt momente în care medicul inteligent, în loc să prescrie cataplasme sau purgative, recomandă bolnavului lectura unui poem sau a unui eseu”, iar André Maurois, în broșura *La bibliothèque publique et sa mission*, afirmă că „O seară consacrată lecturii unor cărți de seamă este pentru spirit ceea ce o ședere la munte înseamnă pentru corp”.

și funcționarea bibliotecilor de spitale *)

După *Encyclopédie médico-chirurgicale*, în sfera terapiei ocupaționale intră orice activitate, muncă sau distracție, psihică sau fizică, prescrisă și aplicată după o metodă precisă, în scopul bine definit de a contribui la tratamentul bolnavului și de a grăbi vindecarea lui. Scopul ei este de a obține, într-un ritm cât mai rapid, o participare activă a bolnavului, pentru ca el să poată reveni, prin propriile sale eforturi, prin interesul și voința sa, la condiția normală de viață și manifestare. Cea mai bună metodă de a evita apatia psihică instalată după un traumatism grav este de a oferi bolnavului o ocupație.

Printre principiile fundamentale ale terapiei ocupaționale se numără și cel care arată că scopul urmărit de terapeut este de a suscita interesul, de a trezi curajul și încrederea în sine, de a pune în mișcare spiritul și trupul printr-o activitate salutară, de a învinge infirmitatea sau boala și de a reconstitui utilitatea profesională și socială.

Biblioterapia, încă puțin explorată, este un vast câmp de cercetare în care psihanaliza, convingerea, sugestia, sfatul, instrucția se completează în vederea obținerii aceluiași rezultat — vindecarea bolnavului. Lectura ajută medicina și medicul, bolnavul care citește părăsește mai repede spitalul sau clinica decât cel care nu citește, iată concluzia la care au ajuns toate congresele internaționale ale bibliotecilor spitalicești.

Scopul lecturii la cititorii-pacienți

Unii bolnavi citesc pentru a-și uita problemele personale, suferința fizică sau morală, alții pentru a evada din realitatea neplăcută pe care o trăiesc, alții pentru a nu pierde contactul cu actualitatea, cu lumea exterioară, alții, în sfârșit, pentru a se instrui. Foarte puțini sînt cei care caută în mod deliberat în cărți un tonic psihic, un stimulent pentru viață sau tind să găsească în viața altora rațiunea propriei lor existențe.

Prin lectură, în biblioterapie se urmărește:

— înlocuirea factorilor distructivi din imaginația bolnavului cu factori constructivi; impunând bolnavului,

prin lumea ficțiunii din cărți, o altă lume decât cea înconjurătoare, medicul urmărește să stabilească acea stare psihică pe care specialiștii au denumit-o „adeziunea” bolnavului la eforturile medicinei.

— Ameliorări fizice aduse de ușorul exercițiu de a ține o carte în mână și de a-i întoarce paginile; reeducarea atenției la bolnav; dezvoltarea unei alte sfere de interese, care l-ar putea ajuta să-și găsească o nouă orientare în viață.

— Înlăturarea plictisiei și a traiului monoton, inerente într-un stadiu de spitalizare mai îndelungat.

Tipuri de organizare

Din punct de vedere al organizării, pe plan internațional se disting trei tipuri de biblioteci de spitale:

1. Spitale care își au bibliotecă proprie (în țara noastră, Norvegia, Italia, o parte din bibliotecile de spitale din Suedia).

2. Spitale deservite de o bibliotecă publică (Danemarca, Statele Unite ale Americii, Elveția, R. S. Cehoslovacă, o parte din bibliotecile de spitale din Suedia).

3. Spitale care primesc cărți de la o societate de binefacere (Republica Federală a Germaniei, bibliotecile spitalicești din Roma, conduse și aprovizionate de Asociația Damas).

În raport cu scopul și structura lor particulară, bibliotecile de spital se pot împărți în următoarele categorii:

— biblioteci pentru bolnavi;
— biblioteci pentru personalul spitalicesc;
— biblioteci medicale propriu-zise.

În cele ce urmează ne vom referi numai la bibliotecile pentru bolnavi.

În cursul unei anchete personale efectuate în București și în câteva regiuni din țară, am putut constata unele preocupări pentru dirijarea lecturii și o organizare mai bună a fondului de cărți la Spitalul de copii „Grigore Alexandrescu” și la Sanatoriul Fundeni din București, fără însă ca bibliotecile spitalicești respective să stea în atenția sau sub controlul medicilor. La celelalte unități cercetate (Spitalele „Gh. Marinescu”, „Colentina”, „Colțea”, Institutul de endocrinologie din București, sanatoriile Să-

virșin și Jebel, regiunea Banat, T.B.C. Borșa, regiunea Maramureș, T.B.C. Săvădisla, regiunea Cluj) nu am găsit o organizare a colecțiilor de cărți după principii cit de cit științifice: bibliotecile sînt constituite din fonduri întrunite la întîmplare, lectura bolnavilor nu urmărește un scop terapeutic și nu se află în atenția cadrelor medicale sau a personalului de specialitate din biblioteci. De aceea ne vom mărgini să enunțăm principiile teoretice de profilare a unei rețele de biblioteci spitalicești, principii inspirate de experiența altor țări sau din documentele publicate de subcomisia F.I.A.B. pentru biblioteci de spitale. În viitor, Consiliul așezămintelor culturale și Asociația bibliotecarilor, în colaborare cu Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale și cu conducerea unor spitale ar putea trece la aplicarea în practică, în mod experimental, a unora dintre aceste principii.

Principiile de organizare și funcționare Amplasarea bibliotecii

Biblioteca trebuie considerată ca un serviciu obligatoriu al oricărei unități de îngrijire a sănătății. Ea trebuie să fie dotată cu un buget propriu, atît pentru remunerarea personalului care o deservește, cit și pentru achiziționarea cărților.

Principiul enunțat mai sus nu exclude o cooperare între mai multe instituții sanitare (mai ales în ceea ce privește personalul) sau între o unitate și un organism central care să polarizeze toate activitățile legate de prelucrarea și împrumutul cărților.

În ceea ce privește cooperarea între biblioteca publică locală și biblioteca de spital, se recomandă ca legăturile să fie instituite, favorizate sau dezvoltate atît de către autoritățile de care depinde rețeaua de biblioteci publice, cit și de către forurile superioare sanitare.

Această cooperare se poate manifesta în diferite forme, eficiența acestora depinzînd de condițiile locale:

1. Conducerea sau controlul bibliotecii de spital pot fi asigurate de un bibliotecar salariat al unei biblioteci publice. Această conducere (sau control) se poate exercita asupra uneia sau mai multor unități spitalicești din localitate sau regiune.

2. Bibliotecile de spital (exceptînd sanatoriile și preventoriile T.B.C. ca și serviciile de boli infecțioase) pot pri-

mi, sub formă de împrumuturi temporare, seturi de cărți din depozitul bibliotecilor publice sau pot face apel la colecțiile acestora din urmă pentru satisfacerea cererilor speciale ale bolnavilor privind unele lucrări de strînsă circulație. Cooperarea prin împrumut temporar dă rezultate foarte bune în spitalele mici, în care numărul cărților din bibliotecă este limitat iar profilul lor puțin variat.

3. Bibliotecile de spital dintr-o localitate pot fi complet luate sub patronaj de către biblioteca publică, ca filiale sau anexe ale acesteia din urmă; se pare că aceasta ar fi cea mai eficientă și mai economică soluție. Spitalul poate contribui din punct de vedere financiar la funcționarea bibliotecii, mai ales asigurînd regia localului. Biblioteca publică are în grijă funcționarea bibliotecii spitalului prin cadrele pe care le pune la dispoziție și, eventual, poate controla munca difuzorilor benevoli, face selecția, achiziționează, leagă și prelucrează cărțile bibliotecii spitalicești, constituind depozite permanente sau temporare, procură cărțile cerute în mod special de cititorii pacienți.

Oricare ar fi soluția adoptată, în funcție de condițiile locale și de forțele de care dispune biblioteca publică, stabilirea de relații între biblioteca spitalicească și biblioteca publică contribuie, pe de o parte, la asigurarea unui control calificat asupra muncii cu cartea în unitățile de îngrijire a sănătății, iar pe de altă parte ajută la popularizarea fondurilor și a serviciilor pe care le poate oferi biblioteca publică. Cititorul pacient va rămîne în continuare un cititor al bibliotecii publice, chiar și după ieșirea sa din spital.

În linii generale, instalarea și amenajarea unei biblioteci dintr-un spital sau sanatoriu cu o capacitate mare de paturi sau cu o durată de internare a bolnavilor mai lungă trebuie să corespundă exigențelor unei biblioteci publice cu acces liber la raft.

În nici un caz biblioteca pentru bolnavi nu trebuie să fie amenajată în aceeași încăpere cu biblioteca medicală sau, cînd acest lucru este imposibil, fondurile medicale nu trebuie să fie accesibile bolnavilor, nici chiar vizual.

Personalul

Numărul cadrelor depinde de condițiile locale, de natura colaborării cu

biblioteca publică, de specificul spitalului, de capacitatea lui de paturi.

Dacă biblioteca spitalului este luată sub patronajul bibliotecii locale publice, personalul bibliotecii spitalicești este inclus în personalul bibliotecii publice, bibliotecarul profesionist fiind detașat, fie permanent, fie temporar, la biblioteca pentru bolnavi. Se presupune că acest personal a primit o pregătire profesională generală de bibliotecar; este foarte indicat însă ca el să urmeze și cursuri de instruire specială privind problemele bibliotecilor spitalicești sau să aibă stagii de perfecționare într-o bibliotecă de spital. El poate fi ajutat de difuzori voluntari, recrutați fie prin intermediul Crucii Roșii, fie prin intermediul organizației sindicale.

Dacă biblioteca unui spital sau a unui sanatoriu este autonomă, se pot prevedea mai multe posibilități:

— unitatea poate asigura retribuirea unui bibliotecar profesionist;

— unitatea este prea mică pentru a acoperi o normă întreagă de bibliotecar. În acest caz, ar fi posibil ca mai multe unități să coopereze pentru retribuirea unui bibliotecar profesionist. Dacă această cooperare este imposibilă, ar fi indicat ca un bibliotecar dintr-o bibliotecă publică să-și exercite controlul organizării și funcționării bibliotecii spitalului, de acord cu administrația spitalului.

Deoarece munca în biblioteca pentru bolnavi urmărește în primul rînd un scop terapeutic, bibliotecarul trebuie să aibă suficient timp de consacrat bolnavilor. În principiu, recomandările Subcomisiei de bibliotecă de spitale de pe lângă F.I.A.B., ca și Memoriu indicator asupra funcționării bibliotecilor de spitale, admit ca efectiv necesar într-o bibliotecă pentru bolnavi:

— pentru spitalele generale — la 500 de paturi, un bibliotecar cu normă întreagă și un bibliotecar ajutor cu jumătate de normă;

— pentru sanatoriile de maladii cronice, maladii psihice, T.B.C. și spitale pentru copii — la același număr de paturi se va prevedea în plus un bibliotecar cu o jumătate de normă.

În același Memoriu indicator se subliniază că sarcina centrală a bibliotecarului de spital trebuie să rămână munca de îndrumare a lecturii bolnavului; lucrările de catalogare, de clasificare etc. vor fi de aceea reduse la minimum (fără a fi însă neglijate)

sau centralizate pe ramuri de bibliotecă.

Este absolut necesar să se acorde o deosebită atenție ridicării calificării profesionale a bibliotecarilor din instituțiile spitalicești. Aceștia trebuie să aibă o solidă pregătire tehnică de specialitate, să fie oameni culti, să posedă cunoștințe din toate domeniile și, mai ales, să cunoască bine cărțile, nu din referințe bibliografice, ci pentru că ei înșiși le-au citit cu un dezvoltat simț critic. Este de dorit de asemenea ca ei să fie pregătiți temeinic pentru rolul lor de difuzori ai cărții, printr-un studiu serios asupra psihologiei lecturii în general și a psihologiei bolnavilor în particular.

Lectura nu poate fi impusă; ea trebuie simțită de bolnav ca o necesitate și reclamată ca atare. Atragerea interesului bolnavului către categoria de cărți cea mai potrivită personalității sale este o problemă de tact psihologic din partea bibliotecarilor. Este de datoria acestora din urmă să cunoască bine bolnavul înainte de a-i recomanda o carte, să-i discearnă în linii mari temperamentul, caracterul, preferințele literare, indeletnicirile, pregătirea culturală, boala și șansele de însănătoșire. Bolnavul trebuie să aibă mereu certitudinea că el constituie centrul preocupărilor și activității bibliotecarului. Cordialitatea în raporturile cu bolnavii, ca și aparența liniștitoare a lipsei de grabă, trebuie să fie mereu prezente.

În nici un caz bibliotecarul nu are voie să se substituie medicului și să dea sfaturi pacienților pe linie medicală. Strinsa colaborare dintre medic și bibliotecar nu trebuie să fie stînjinită de un exces de pedanterie din partea acestuia din urmă.

Din punct de vedere al formației profesionale, ar fi necesar:

— Să se prevadă ca între materiile predate viitorilor bibliotecari din bibliotecile publice să se includă și probleme proprii bibliotecilor de spitale; să se preconizeze ca în cursul studiilor, viitorii bibliotecari să facă stagii și în bibliotecile de spitale.

— Să se instituie cursuri și stagii de perfecționare pentru bibliotecarii din bibliotecile publice care au în control sau conducere bibliotecă de spitale, cursuri și stagii privind problemele specifice bibliotecilor de spitale.

— Să se creeze un curs special cu lucrări practice și stagii, încheiat prin examen de atestare a aptitudinilor și

cunoștințelor, pentru candidații la posturile de bibliotecari din spitale și sanatorii.

— Să se prevadă conferințe și stagii, organizate de către bibliotecari profesioniști, pentru difuzorii voluntari din bibliotecile de spitale și sanatorii.

Fondul de cărți, aprovizionarea, selecția cărților. Cataloge.

Compoziția și numărul volumelor dintr-o bibliotecă de spital sau de sanatoriu depind în mod esențial de natura și mărimea unității sanitare de care aparține. O bibliotecă formată din donații făcute la întâmplare sau prin împrumuturi improvizate nu poate acoperi exigențele unei biblioteci de spital care își propune prin lectură scopuri terapeutice.

În Suedia se socotește ca minimum necesar la înființarea unei biblioteci: trei volume de pat pentru spitalele cu durată de internare mică; cinci-opt volume de pat pentru spitalele sau sanatoriile cu perioadă de internare mai îndelungată. Proiectul de achiziții prevede un minimum de 66 de volume la 100 de paturi și, ținând cont de cuantumul de degradare a cărților, un minimum anual suplimentar de 35 de volume la 100 de paturi. Subcomisia FIAB pentru biblioteci de spitale socotește că cinci volume de pat poate fi considerată ca o cifră acceptabilă pentru o bibliotecă de spital general, chiar dacă această bibliotecă nu beneficiază de împrumut temporar din partea unei biblioteci centrale spitalicești sau a unei biblioteci publice. În sanatoriile cu durată lungă de internare, subcomisia prevede un minimum de 20 de volume de pat (10 volume, dacă bibliotecă beneficiază de împrumut temporar de cărți).

În ceea ce privește conținutul cărților, fondul trebuie să se compună, în spitalele generale, din 2/3 literatură beletristică și 1/3 lucrări de specialitate. Cu cât durata spitalizării este mai lungă, cu atât numărul lucrărilor de specialitate, științifice, va fi mărit.

Fondul de cărți trebuie să rămână însă între anumite limite numerice și să se reinnoiască regulat, pe măsura apariției de noi cărți. La alcătuirea listelor de achiziții, consultarea medicilor este absolut obligatorie.

Fondurile bibliotecilor de spital se pot reinnoi și prin împrumuturi temporare, fie de la biblioteci publice locale, fie de la biblioteci centrale spitalicești de împrumut. În Belgia, de

exemplu, există două mari biblioteci centrale de împrumut, întrunind mai mult de 15 000 volume; una dintre acestea este rezervată unităților generale spitalicești, pentru a face față cererilor speciale de lectură ale bolnavilor, și este compusă din lucrări de înalt nivel științific, cărți de artă, literatură beletristică clasică etc; cealaltă este rezervată împrumutului de cărți pentru sanatoriile T.B.C.

Selecția cărților într-o bibliotecă de spital ridică cu totul alte probleme decît selecția cărților într-o bibliotecă publică. În procesul de achiziții, trebuie avut în vedere mereu că cititorii acestor cărți sînt oamenii bolnavi. Informarea generală după reviste de specialitate și după notițe bibliografice sau recenzii apărute în presă nu este suficientă; fiecare carte trebuie citită, filă cu filă, și considerată atît ca valoare literară, cît și ca valoare terapeutică, căci punctul de vedere al lecturii la bolnav modifică adesea aprecierea dată unei cărți. Într-o rețea de biblioteci spitalicești bine organizată, constituirea unor comitete de lectură centrale, care să asigure redactarea unor fișe adnotate critic, se impune ca unica soluție în rezolvarea dificilelor probleme ridicate de constituirea fondurilor. În Belgia, de exemplu, selecția cărților cade în sarcina comitetelor de lectură, formate din bibliotecari experimentați, care alcătuiesc fișe rezumate-critici în care se dă o apreciere asupra valorii literare și morale a operei, se notează impresia generală care se degajă din lectura ei și un rezumat succint al subiectului, se semnalează rezervele patologice (dacă există) și categoria de bolnavi căreia i se adresează cartea, atît din punct de vedere cultural, cît și terapeutic. Fiecare carte este admisă, acceptată cu anumite rezerve sau respinsă. Cărțile care pot avea o acțiune nocivă asupra psihicului bolnavului sînt înlăturate din listele de recomandare.

Cititorii din spitale nu diferă, în linii generale, de cei dintr-o bibliotecă publică în ceea ce privește sfera de interese. S-a observat însă că, în spitale, literatura curentă, de mare actualitate, este solicitată mai mult.

Listele-tip și listele de recomandare a noutăților pot fi folosite de bibliotecari, mai ales în munca de achiziționare a cărților. Ar fi de dorit ca ele să nu se mărginească numai la semnalarea bibliografică a

cărților, ci să cuprindă și un scurt rezumat sau o mică analiză critică. Aceste liste trebuie să fie redactate în mod special pentru bibliotecile de spitale și sanatorii, și să nu menționeze prin definiție decât lucrările care pot fi recomandate bolnavilor, rezerve făcându-se pentru una sau alta dintre boli. În Belgia, Consiliul național al bibliotecilor de spitale publică de asemenea o listă a cărților care nu trebuie să fie incluse în fondurile spitalicești. Tot în Belgia, sub îngrijirea aceluiași comitet, sînt publicate liste anuale ale celor mai bune lucrări selecționate de comitetele de lectură, ca și cataloage comentate.

Creдем că fișele tipărite pot fi cu succes întrebuințate la alcătuirea cataloagelor pentru cititorii pacienți, cu condiția ca ele să fie selecționate după listele de recomandare pentru bibliotecile spitalicești, întocmite la apariția cărților. Centralizarea catalogării și clasificării cărților din bibliotecile de spitale și sanatorii, în stadiul actual de dezvoltare a acestora, se impune cu pregnanță în țara noastră. Creдем că publicarea unui catalog-tip pentru bibliotecile de spitale și sanatorii, cu mici adnotări și cu specificarea rezervelor în raport cu profilul unităților sanitare specializate, este foarte oportună, atît pentru alcătuirea bibliotecilor de spitale nou înființate, cît și pentru revizurirea fondurilor din bibliotecile de spitale deja constituite.

Împrumutul

Distribuirea cărților pentru bolnavii valizi ai spitalelor trebuie să aibă loc la ore fixe, în localul bibliotecii și în prezența bibliotecarului. Așezarea în rafturi a cărților se va face după principiul sistematic-alfabetic, iar bolnavii-cititori vor avea acces liber la raft.

Pentru pacienții imobilizați în pat se stabilește un serviciu hebdomad, bi-hebdomad sau cotidian, în raport cu numărul de paturi: bibliotecarul vizitează fiecare salon în orele în care nu stînjenește personalul medical, transportînd cu ajutorul bibliotecarului (cărucior cu stelaje pentru expunerea cărților) aproximativ 60—100 de volume din care bolnavii să aibă posibilitatea unei largi selecții. Ar fi oportun ca în fiecare salon sau în fiecare secție a spitalului să existe un mic stoc de cărți, pe care bibliotecarul să-l reînnoiască periodic.

Evidența împrumuturilor se va ține cu ajutorul tichetelor de împrumut sau pe fișe de cititor de tip special

(acestea din urmă mai ales pentru bolnavii cu stadii îndelungate sau repetate de spitalizare). Ar fi de dorit ca bibliotecarul, mai ales în sanatoriile cu profil psihiatric, să noteze interesul bolnavului față de o carte sau alta, reacțiile lui față de lectură, concluziile reținute. Aceste fișe detaliate, utile în orientarea tratamentului fiecărui bolnav, ar putea fi grupate, în cadrul unei unități sau a unei serii de unități sanatoriale, după sex, vîrstă, grad de cultură, maladie etc. și utilizate în preconizarea unor metode terapeutice cu ajutorul lecturii sau în profilarea recomandărilor de lectură la diferite tipuri de pacienți. Fișele cititorilor cu lungă durată de sanatorizare sau a cititorilor cu maladii psihice trebuie să stea neapărat în atenția medicilor.

Pe cit posibil, este bine ca bolnavii să fie încurajați să viziteze cit mai des localul bibliotecii.

Principiile de organizare și funcționare a bibliotecilor de spitale sau de sanatorii expuse mai sus își pot găsi o largă aplicare în rețeaua de bibliotecii spitalicești din țara noastră. Este timpul ca, în domeniul muncii cu cartea din unitățile de îngrijire a sănătății, să se producă un reviriment. De la stadiul de acțiune obștească benevolă, fără nici o altă preocupare decît alungarea plictiselii bolnavului și făcîndu-se abstracție de personalitatea, temperamentul și psihologia specială a cititorului pacient, lectura în spitale și sanatorii trebuie să treacă la o organizare pe principii științifice, bine stabilite, răspunzînd exigențelor medicale și avînd o finalitate terapeutică.

Antoaneta TOFAN

Eibliografie consultată

- Actes du Conseil de la FIAB*, colecția 1938—1965.
Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques, — colecția 1948—1965.
Libri, colecția 1958—1965.
Going, Mona. *Hospital libraries and work with the disabled*. London, Library Association, 1963, 198 p.
The Hospital library in Sweden. London, The Library Association, 1962, 40 p.
Lasso de la Vega, Javier. *Tratado de biblioteconomía*. Madrid, Mayfe, 1956, capitolul Bibliotecii de spitale, p. 548—582.
— Aldrich, Lorna. *Saxondale: a mental hospital library*. In: Library Association Record, vol. 63, number 7, July 1961.
— Skaller, P. *Biblioterapia*. In: Bibliotekar (Moscova), 1965, nr. 1, p. 36—38.
— Guzić, Kasimierz. *Cartea vindecă*. In: Bibliotekar (Moscova), 1965, nr. 1, p. 39—40.

LENIN

și problemele bibliografiei

Vladimir Ilici Lenin, geniul revoluției, a cuprins în sfera activității sale aproape toate domeniile culturii umane, dăruind generațiilor următoare un tezaur neprețuit de date și învățăminte.

Opiniile lui V. I. Lenin despre bibliografie — ca instrument de lucru, în alcătuirea și utilizarea căreia un rol important îl au bibliotecile — precum și despre felul în care el însuși folosea bibliografia în activitatea sa științifică și de stat au constituit obiecte de cercetare pentru numeroși autori. Printre lucrările mai recente pe această temă se remarcă cea a lui G. P. Fonotov, *V. I. Lenin despre bibliografie* (Moscova, 1962, 56 p.), din care au fost extrase unele dintre datele cuprinse în articolul de față.

Încă de la vârsta de 5 ani, de cînd a început să dezlege taina slovelor, V. I. Lenin a citit enorm de mult, „*înțotdeauna și oriunde*”, adesea chiar acolo unde nu existau condiții pentru lectură, de pildă în deportările siberiene, în închisori. O parte dintre aceste cărți, cele de strictă necesitate, au intrat în biblioteca sa personală, devenită cu timpul un vast laborator de lucru, care poartă semnul reflecțiilor marelui gînditor, sub formă de însemnări pe mii de cărți și bibliografii. Urmărind cu atenție apariția milioanei de lucrări de fel totul din domeniile care îl interesau, Lenin își procura cărțile necesare, fie pentru biblioteca sa, fie numai pentru lectură, direct din librării, sau din marile biblioteci din țară sau de peste hotare.

Înainte de toate, V. I. Lenin se interesa de apariția diferitelor tipuri de bibliografii, pe care le considera instrumente de informare intermediare, absolut necesare muncii de cercetare. Cunoașterea, selectarea și obținerea pentru lectură a lucrărilor de care avea nevoie era, în același timp, și rezultatul contactului direct cu bibliotecile. În perioade diferite, V. I. Lenin a fost cititorul asiduă al unor biblioteci publice, universitare, academice, de pe lîngă diferite instituții sau particulare, de importanță locală sau națională, din Petersburg, Moscova, Simbirsk, Kazahstan, Samara, Krasno-iarsk, Pskov, ori din Londra, Paris,

Berlin, Zürich, Berna, Kopenhaga, Stokholm, Helsinki etc. De asemenea, folosea fondurile bibliotecilor dintr-o serie de orașe — elvețiene, germane, americane, pe bază de împrumut interbibliotecar.

Pentru o mai bună cunoaștere și familiarizare cu fondurile principalelor biblioteci europene, V. I. Lenin se informa îndeaproape de regimul specific și de organizarea acestora, de sistemul lor de împrumut, de conservarea fondurilor, de construcția depozitelor, de fișiere și cataloage etc. Îl interesa mai ales conținutul fondului de cărți: din ce fel de surse este compus și care este valoarea lui științifică.

Lenin a avut cuvinte elogioase cu privire la marile biblioteci din străinătate pe care le-a frecventat (de pildă, Biblioteca Muzeului Britanic din Londra). În mod deosebit, a apreciat activitatea de informare care se desfășura la aceste biblioteci.

Asemenea aprecieri se bazează, desigur, pe cunoașterea amănunțită a specificului bibliotecilor, în primul rînd pe cunoașterea cataloagelor, pe care Lenin le considera drept cea mai reală, mai directă și mai importantă sursă de informare despre lucrările existente într-o bibliotecă. V. I. Lenin a recurs adesea la cataloagele tipărite ale bibliotecilor. Cu ajutorul lor a putut cunoaște fondurile bibliotecilor și, totodată, a ales cărțile pe care dorea să le împrumute. Lui Lenin i-au fost utile, îndeosebi în deportare, cataloagele librărilor și ale editurilor din țară și din străinătate (prin intermediul lor, și-a putut procura, în timpul deportării siberiene, peste 800 de cărți necesare realizării lucrărilor pe care le elabora atunci).

În biblioteca personală a lui Lenin din Kremlin, s-au păstrat peste 50 000 de bibliografii de diferite tipuri. Tot aici există și cataloage publicate de Editura bolșevică „Priboi”, de librăria „Moscova” din Berlin și New York, sau apărute în colecția „Literatura mondială” etc. Materialele păstrate la biblioteca din Kremlin dovedesc că V. I. Lenin a folosit mijloace de informare foarte diverse: indici bibliografici cu profil universal, bibliografii speciale, dicționare enciclopedice, buletine ale caselor editoriale sau ale unor organe specializate, programe și sumare ale ziarelor și revistelor, adînde bibliografice, indexuri, anunțuri

de cărți, anuare, cataloage de recomandare etc. De asemenea, Lenin urmărea cu regularitate recenziile publicate, le rezuma pe fișe, le grupa apoi pe domenii și le aprecia critic. Pe lângă lucrările de bibliografie retrospectivă, utiliza foarte mult bibliografiile curente (adnotate sau de semnalare), cu precădere cele întocmite de către specialiști. Pe toate acestea există însemnări, comentarii scurte, aprecieri (adesea transcrise pe foi separate și transpuse în lucrările elaborate de Lenin). El aprecia lucrările de bibliografie îndeosebi după criteriul ca: actualitatea temei și a conținutului surselor incluse, caracterul exhaustiv și valoarea științifică a surselor depistate, pe baza cărora cititorul să aibă posibilitatea să cunoască totalitatea cărților și articolelor referitoare la o problemă sau alta.

Laboratorul de lucru al marelui Lenin este o mărturie a disciplinei riguroase pe care o impunea acesta activității sale.

Mărturie vie stau, în această privință — ne referim la perioada dintre 1886 și 1917 —, cele aproximativ 300 de însemnări despre diferite cărți și reviste, mai bine de 500 de citate transcrise, 30 de „caiete” și peste 50 de conspecte (după izvoare bibliografice și statistice), însemnări pe aproximativ 200 de cărți, ziare și reviste, zeci de liste și adnotări bibliografice, de comenzi de cărți din străinătate. Aceste mențiuni bibliografice au ca însușiri comune precizia, descrierea lor pînă în cele mai mici detalii (de la cotă pînă la adresa librăriei, a bibliotecii și chiar prețul cărții).

Atunci cînd Lenin studia un material în vederea elaborării unei lucrări, îl descria cu toate datele necesare înțelegerii lesnicioase a caracterului și valorii lui pentru a putea fi ușor identificat de către cititor, lucru considerat de V. I. Lenin extrem de important. În operele sale, sutele de lucrări consultate nu sînt doar citate, ci și caracterizate simplu, clar și concis, uneori ca un singur epitet. În cazul lucrărilor străine mai importante, Lenin specifica și traducerea (cu menționarea celor mai bune) și ecourile pe care le-au avut acestea, astfel încît problema circulației și asimilării materialului studiat să fie pe deplin lămurită. Prezentarea surselor nu se face în mod arbitrar, ci este însoțită întotdeauna de caracterizări de pe

pozițiile marxismului consecvent, în așa fel încît cititorul să-și poată forma o părere și o atitudine justă față de sursele citate și să-și poată însuși poziția marxistă în problema studiată.

În felul acesta, lucrările lui Lenin au un merit în plus, constituind un îndreptar bibliografic prețios în domeniile respective abordate de el. Un model este lucrarea *Karl Marx*¹⁾, în care, pe fiecare pagină, se găsesc elemente bibliografice dintre cele mai variate.

Numeroase sînt și documentele leniniste — articole, scrisori, recenzii, decrete etc. — consacrate cărții, precum și documentării și activității bibliografice. Foarte bogată în observații și sugestii este, de pildă, recenzia lui V. I. Lenin la volumul al doilea al bibliografiei din domeniul științelor sociale, *Printre cărți*²⁾, publicată în 1914 de N. A. Rubakin (cunoscut bibliograf, cercetător în domeniul biblioteconomiei și publicist rus). În recenzia sa la această carte, Lenin dă indicații prețioase cu privire la faptul că bibliograful trebuie să-și exprime clar poziția sa politică în lucrările pe care le întocmește. Aceaste se realizează prin modul de selectare și organizare a materialului și prin aprecierile pe care le face în introducerea cu privire la lucrările bibliografiate.

Studiind cele mai diferite aspecte ale activității bibliotecilor din Uniunea Sovietică și din alte țări, V. I. Lenin a putut ajunge la concluzii și propuneri prețioase (de pildă, cele despre organizarea de cataloage naționale, bibliografii care să cuprindă diverse domenii ale științei). De asemenea, Lenin a inspirat unele soluții organizatorice și decrete de stat, care au stat la baza sistemului general de măsuri ulterioare ale guvernului sovietic cu privire la biblioteci și au constituit, totodată, un fundament științific valoros pentru elaborarea teoriei, istoriei și metodicii bibliografiei socialiste contemporane.

Dumitru COPILLIN

1) *Karl Marx* (Scurtă schiță biografică și expunere a marxismului). În: V. I. Lenin, *Opere complete*. Vol. 26. Buc., Editura politică, 1964, p. 43—92.

2) *Recenzia* — N. A. Rubakin, *Printre cărți*, vol. II (ed. „Nauka”). Moscova 1913. Preț 4 ruble (ed. a 2-a). În: V. I. Lenin, *Opere complete*. Vol. 25. Buc., Editura politică, 1964, p. 118—121.

Un instrument util:

fișa cărții

Cîteva date sumare pot sugera tabloul activității Bibliotecii sindicatului Uzinei „Tractorul” din Brașov: fondul de publicații — 47 800 de volume, cititori înscriși în anul trecut — 7 500, volume împrumutate — 46 500, numeroase acțiuni reușite de popularizare a cărții. Este vorba despre o bibliotecă mare, care funcționează într-o întreprindere a cărei îndreptățită faimă a trecut de mult hotarele țării și ale cărei tractoare brăzdează ogoarele din multe țări ale lumii.

Preocupat să asigure deservirea cu cartea a majorității salariaților întreprinderii, colectivul bibliotecii cercetează căile cele mai propice de valorificare a fondului de publicații și se ocupă cu perseverență de perfecționarea instrumentelor prin care dezvoltă colecțiile sale. Cartea ajunge la cititori fie prin împrumut direct de la biblioteca sindicatului, fie prin cele 20 de biblioteci mobile din secțiile întreprinderii. Ei pot lua cunoștință despre publicațiile din fondul bibliotecii prin cataloagele alfabetic și sistematic și prin alte mijloace: rafturi tematice, panouri, expoziții și vitrine de noutăți. O atenție deosebită acordăm sprijinirii învățămîntului de partid din Uzină. Raftul tematic pentru cursanți, este completat în permanență cu publicațiile indicate în bibliografia recomandată de către propagandiști.

Urmărim îndeaproape circulația cărților din diferite domenii, pentru a putea organiza mai judicios munca de popularizare și pentru a realiza un circuit cit mai echilibrat al publicațiilor în întreaga întreprindere. În acest scop, folosim fișa cărții. Firește, nu este o noutate, știut fiind că, și în alte biblioteci acest instrument este folosit la evidența împrumuturilor. Ceea ce socot important de subliniat este faptul că, în condițiile unei mari biblioteci sindicale, cu un fond de publicații variat și a căreia îi revine sarcina de a deservi un mare număr de salariați, fișa cărții constituie un instrument de lucru, pe cit de util, pe atît de eficace. Spre deosebire de bibliotecile care, o dată cu organizarea

accesului liber la raft, folosesc fișa cărții numai ca mijloc de evidență a publicațiilor împrumutate, noi o folosim în paralel cu fișa cititorului. În felul acesta, avem o evidență a lecturii fiecărui cititor, dar și posibilitatea de a cunoaște circulația fiecărei cărți. S-ar putea obiecta că facem o operație în plus, care, prin rezultatele ei, nu ar merita efortul depus. Experiența noastră contrazice această obiecție. În primul rînd, întocmirea fișei cărții nu răpește prea mult timp, deoarece conține numai o descriere sumară (autorul, titlul cărții, editura și anul de apariție). În schimb, se reduc sensibil operațiile în momentul împrumutului cînd avem de completat numai numele cititorului, data eliberării cărții și data înapoierii, urmînd ca, ulterior, să înregistrăm datele respective în fișa cititorului.

Cercetînd fișa cărților, ne putem forma o imagine asupra cerințelor cititorilor, ceea ce este deosebit de important pentru completarea fondului de publicații al bibliotecii. Așa, de pildă, fișa cărții ne-a arătat că *Raportul la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R.*, din care avem 12 exemplare, a circulat, într-un timp relativ scurt, de 120 de ori. Pentru a face față cerințelor, am mai achiziționat un număr de exemplare. Operele unor clasici ai literaturii române (M. Sadoveanu, *Județul sărmanilor*, I. L. Caragiale, *Momente și schițe*, V. Alecsandri, *Pasteluri*) din care avem în medie, cîte 7 exemplare, au circulat de 175 de ori. Aceste lucrări sînt mult solicitate de către salariații întreprinderii care își completează studiile, dar și de numeroși alți cititori. Pe baza observațiilor desprinse din cercetarea fișelor de carte, am stabilit ca termenul de împrumut pentru lucrările cu o circulație mai intensă, să fie mai scurt decît la cele cu o circulație mai redusă. În felul acesta, reușim să oferim unui număr mai mare de cititori cartea cerută.

În numeroase cazuri, nu putem satisface imediat cererea unor cititori, deoarece cartea solicitată se află în circulație. Dacă ar trebui să apelăm numai la fișierul cititorilor, care nu este organizat pe termene, ar însemna să-l cercetăm fișă cu fișă pentru a afla la cine se află cartea respectivă. Și asta n-ar folosi prea mult, deoarece nu am putea spune cititorului data

la care va reintra cartea in biblioteca. Cercetind fișa cărții, aflăm de îndată cine a împrumutat-o, cind va fi restituită și putem preciza cititorului data exactă cînd să se prezinte la biblioteca pentru a ridica cartea solicitată.

Acestea sînt doar cîteva exemple care arată foloasele fișei cărții. Dar nu numai atât. Activitatea noastră cu cititorii, nu se limitează numai la sediul bibliotecii, ci, așa cum am mai arătat, ea se desfășoară și prin bibliotecile mobile. Fișa cărții ne permite să coordonăm circulația publicațiilor de la biblioteca sindicatului spre bibliotecile mobile, în așa fel încît să evităm trimerile repetate ale aceluiași volum la aceeași bibliotecă mobilă. Responsabilii acestor biblioteci aleg din fondul nostru de publicații un stoc de cărți, ținînd seama de cerințele cititorilor din secția respectivă. Se întocmește apoi un borderou, care rămîne ca act justificativ, iar în fișa fiecărei cărți se completează denumirea bibliotecii mobile. Aceste fișe rămîn la biblioteca sindicatului. Pe lângă faptul că putem cunoaște în orice moment unde se află fiecare carte, avem posibilitatea de a înlătura împrumutul aceluiași titlu atunci cînd se face reinnoirea parțială sau totală a stocului de cărți de către bibliotecă mobilă. Totodată, dirijăm în așa fel circulația celor mai solicitate cărți și a noutăților literare, încît, în decursul unei perioade de timp acestea să treacă prin toate sectoarele întreprinderii.

Xenia POPA

*Biblioteca sindicatului de la Uzina
„Tractorul” — Brașov*

Biblioteca navigatorilor

Datorită specificului activității din sectorul navigației fluviale, organizarea muncii de difuzare a cărții de către biblioteca sindicatului cunoaște unele aspecte, care o diferențiază de aceleași unități din întreprinderile „de uscat”. Navigatorii se află mult timp în curse cu vasul, în țară și în străinătate, pe apele fluviale. Pe lângă celelalte mijloace de destindere și de culturalizare, cartea este un însoțitor al lor pe toate melegurile, iar atunci cînd se întorc acasă, mulți își petrec

o parte a timpului liber în aceeași tovarășie.

În mod normal, biblioteca sindicatului trebuie să țină seama de locul de muncă al salariaților întreprinderii: pe apă și pe uscat. De aceea, mai mult decît în alte întreprinderi, un rol principal în organizarea activității revine bibliotecilor mobile, care, în condițiile noastre, formează o rețea de difuzare a cărții, mobilă și la propriu și la figurat. În fața noastră, se pune problema unei chibzuite repartizări a fondului de publicații, care numără peste 8.000 de volume, astfel încît o parte să rămînă în permanență pentru consultare sau pentru împrumut la sediul bibliotecii, iar cealaltă parte să ia drumul celor 33 de biblioteci mobile pe care le coordonăm. Fiecărei biblioteci mobile îi repartizăm un număr de volume în funcție de mărimea echipajului navei respective, de preferințele cititorilor, de durata călătoriei. Pentru a realiza un circuit cît mai rapid al cărții și, totodată, pentru a satisface cît mai variat cererea de carte, responsabilii bibliotecilor mobile de pe navele care se află în cursă de mai mult timp, schimbă „în mers” fondul luat în primire cu responsabilii de pe navele care și-au terminat cursa și se înapoiază în port. La predarea și luarea în primire a unui număr de volume de la o bibliotecă mobilă la alta, se încheie un proces-verbal, care, ulterior, este predat bibliotecii sindicatului, pentru evidență. Atunci cînd nu întrevin astfel de schimburi de cărți între bibliotecile mobile, responsabilii acestora după întoarcerea din cursă, se adresează bibliotecii sindicatului, unde reinnoiesc publicațiile și prezintă un sumar bilanț al activității desfășurate în timpul voiajului.

Rolul bibliotecilor mobile nu se limitează numai la difuzarea cărții. La bordul navelor, bibliotecarii cu muncă obștească, aleși din grupa sindicală a navei, organizează diferite acțiuni de popularizare și discuții cu cititorii despre cărțile citite. Astfel, pe navele „Lotru”, „Botoșani”, „Agnita”, „Lugoj”, „Brazi” și altele au fost prezentate medalioanele literare: St. O. Iosif, Lucian Blaga, Mihail Sadoveanu, seara literară: *Chipul comunistului văzut de poeți*, au avut loc discuții pe marginea

cărților: Din august pînă în mai de Ion Botea și Ion Pană, *Cataracte* de Basil Davidson și altele, au fost prezentate numeroase recenzii. În cursul anului 1966, biblioteca sindicatului și bibliotecile mobile pe care le coordonează au înscris 1117 cititori și au împrumutat 8655 de volume.

Pe noi ne preocupă, în continuare, rezolvarea unor probleme privind intensificarea circulației cărții și satisfacerea cerințelor de lectură ale navigatorilor. De multe ori, colectivul bibliotecii a fost pus în situația de a nu putea să împrumuteze cu noutăți fondul de publicații repartizat unor biblioteci mobile. În permanență, la aceste biblioteci se află aproape o pătrime din fondul de publicații al bibliotecii sindicatului și, în unele cazuri, bibliotecarii de pe anumite vase nu găsesc cărțile solicitate de navigatori, deoarece sînt luate pe alte vase. Deși am limitat destul de mult numărul volumelor pe care îl repartizăm la o bibliotecă mobilă și am căutat să mărim viteza de circulație prin împrumuturile între biblioteci mobile în timpul cursei, fondul de publicații al bibliotecii sindicatului se dovedește a fi prea mic față de necesități.

Mult disputate de către responsabili bibliotecilor mobile sînt noutățile literare. Navigatorii au timp suficient pentru lectură, mai ales atunci cînd voiajul este mai mare de două luni, și epuizează destul de repede numărul modest de volume din biblioteca mobilă. Pentru mulți, o mare parte din cărțile existente în fondul bibliotecii sindicatului nu mai prezintă interes și, de aceea, solicită ultimele apariții literare.

Aceste greutăți pot fi înlăturate printr-o judicioasă completare a colecțiilor bibliotecii. În achizițiile pe care le efectuăm lunar și, în rare cazuri, trimestrial de la „Librăria noastră” din localitate, ținem seama de cererea de carte a salariaților. În măsura în care găsim cărțile solicitate, le cumpărăm, dar „Librăria noastră” nu poate satisface toate cerințele, deoarece există mai multe biblioteci în

oraș și numeroși cumpărători particulari. Se simte lipsa cărții tehnice de specialitate, care se tipărește într-un tiraj destul de redus și apar puține titluri. De exemplu, din cartea *Navigația maritimă și fluvială* am reușit să achiziționăm numai 5 exemplare, atîtea cîte am găsit la „Librăria noastră”, dar nu putem satisface toate cerințele cititorilor. Nu găsim însă cărți pentru motorști și alți lucrători de specialitate, care formează echipajul unei nave. Am apelat la „Cartea prin poștă”, dar nu le-am putut obține.

În mod obișnuit, achiziționăm 1—2 exemplare din fiecare titlu de carte beletristică, și din celelalte domenii. La repartizarea noutăților literare trebuie să avem în vedere realizarea unui circuit cît mai rapid, încît ele să ajungă în biblioteca mobilă a fiecărei nave. Primii beneficiari ai noutăților literare sînt cititorii de pe navele care se află în port în momentul cînd intră cartea nouă în bibliotecă. Dar aceste noutăți sînt solicitate și pe alte vase. Pentru a fi cît mai echitabili în rezolvarea cererilor de lectură, sîntem nevoiți să retragem aceste cărți atunci cînd vasele se înapoiază în port, chiar dacă mai există solicitanți pe vasul respectiv, și să le repartizăm celorlalte biblioteci mobile. Aceasta este o rezolvare, să-i zicem, ad-hoc, care mulțumește pe unii, dar nemulțumește pe alții. Consider necesar ca bibliotecile cu specificul nostru să dispună de un fond de publicații mai mare și de posibilități de achiziționare a multor exemplare din titlurile solicitate frecvent.

Cele cîteva probleme ridicate în acest articol vor interesa, desigur, și pe alți bibliotecari din sectorul navigației fluviale sau maritime. Realizarea unui schimb de experiență prin intermediul *Revistei bibliotecilor* ar fi de natură să ne ajute la îmbunătățirea muncii și la rezolvarea problemelor care ne stau în atenție.

Victoria DRUJININ

Biblioteca sindicatului din Sectorul navigației fluviale —
Turnu Severin

O complicată stare de fericire^{*)}

ROMAN DE ION ARIEȘANU

DE VORBĂ
CU
ION ARIEȘANU

— Deoarece intenționăm să oferim bibliotecarilor unele date care să-i ajute la organizarea unor manifestări de masă (prezentări, recenzii, seri literare, consfătuiri), în legătură cu cartea dv. *O complicată stare de fericire*, convorbirea noastră va trebui să urmeze niște canoane, care s-ar putea să vă pară stereotipe...

— S-au... foarte utile. Faptul că bibliotecarii vor populariza, vor discuta chiar în fața cititorilor *O complicată stare de fericire*, pentru mine înseamnă o bucurie sinceră, împlinită în coordonatele ei mari: acelea de a pătrunde, prin cartea mea, până la inima lectorului contemporan. Oricum, dacă nu concret, măcar afectiv, am purtat, pentru acest colaborator al scriitorului, care este bibliotecarul, o stimă permanentă. De aceea am să încerc să-i ușurez sarcina, punind în lumină unele date despre autor și munca lui, necesare câteodată în această activitate de pătrundere a cărții până la cititor.

— Pentru început, deci, câteva date în legătură cu viața și activitatea dv...

— Am intrat în literatură la o vîrstă nu prea tină (dacă 27 de ani poate fi considerată o vîrstă înaintată pentru un debut în proză)... De la 14 ani pînă la 27 am fost „robul” poeziei și am și debutat ca poet... Presupun că, totuși, pentru un prozator, n-am început prea tîrziu, fiindcă epica este și va rămîne, orice s-ar spune, o artă a longevității literare, a acumulărilor. Astfel se și explică faptul că, astăzi, la 36 de ani, am doar 3 volume de povestiri (ultimul volum de povestiri în stadiu de apariție) și acest roman.

Desigur, evoluția unui scriitor este legată de o sumedenie de factori. Pînă la vîrsta de 28 de ani cred că am avut o existență destul de dramatică, pe planul cunoașterii și al formării mele. Am avut o muncă pasionantă, la o catedră de științe sociale, unde elaboram lecții de materialism dialectic și istoric și unde țineam seminarii cu studenții unui institut politehnic. Tot în acei ani, 1955—1958, am lucrat la un ziar regional și la o foaie *studentească*. Aceste activități și altele, au lăsat urme stabile pe planul existenței mele personale. Nici azi, cînd lucrez de mai mulți ani în redacția revistei *Orizont*, de pe lîngă Uniunea

*) Recomandări pentru organizarea unor manifestări de masă.

Scriitorilor — filiala Timișoara, pasiunea mea pentru o cunoaștere mai extinsă a vieții nu s-a stins. Ba, dimpotrivă, am sentimentul că ea s-a amplificat.

În genere, cu mici excepții, sînt condus de ideea că literatura, proza, în speță, fiind o artă profund umană, trebuie să plece de la cunoaștere. Primele schițe le-am elaborat pornind de la mici fapte cotidiene, sau de la amintiri despre locul meu de naștere — Transilvania, Apusenii, Mureșul, sau despre locul de naștere al lui Agîrbi-ceanu, Blaga, Pavel Dan, Vlasiu. Următoarele nuvele, lucrări mai ample, aveau legături mai intense și oarecum mai „la zi” cu noul peisaj al țării, iar romanul exprimă o legătură și mai tenace și mai intimă cu un mediu, pe care l-am cunoscut într-un număr de ani. Dar, despre asta, mai târziu...

— *Da... Acum, dacă vrei, să ne precizezi cînd și unde ați debutat și cu ce lucrare.*

— Debutul, propriu-zis l-am făcut la Cluj, în paginile literare ale ziarului *Făclia*, cu poezii din perioada studenției, între anii 1951—1955. Însă debutul veritabil, în proză, ține de revista *Orizont* (denumită pe atunci *Scrisul bănățean*) și datează, cum aminteam și mai înainte, din anul 1957. Schița de debut avea o tematică antirăzboinică, terifiantă aproape, o atmosferă tragică. Și astăzi, uneori, cînd îmi amintesc de acea schiță intitulată *Călirea spiritului eroic* mă cutreieră ample sentimente melancolice...

— *Și totuși... pe care dintre lucrările publicate o considerați reprezentativă pentru opera dv., pentru personalitatea dv. artistică?*

— Pentru un scriitor, la un moment dat, poate deveni mai reprezentativă ultima sa creație, cînd această creație se află în stadiu de perfecționare; dar poate fi reprezentativă și o cu totul altă lucrare, aceea pentru care el manifestă o dragoste deosebită... În cazul meu, acum, reprezentativ, este acest roman...

— *Ce ne puteți spune despre procesul de elaborare a romanului *O complicată stare de fericire*?*

— În această carte am investit mult din mine... Însă, de pe acum, gîndindu-mă la viitoarea mea carte, am certitudinea că aceea va fi pentru mine mai reprezentativă. Evident, aceasta

este o atitudine deosebit de subiectivă și ține de stadiul dezvoltării mele actuale. Ceea ce este esențial într-o operă a unui autor se poate distinge doar cînd acea operă este perfect împlinită în liniile ei mari. Consider că eu, deocamdată, mă aflu doar în pragul acestei împliniri epice, că întreaga mea creație tinde spre ea ca spre o *fata morgana*. De această împlinire sînt factori uriași și severi, pe care existența mea literară viitoare îi va confirma sau infirma.

În orice caz, elaborarea romanului *O complicată stare de fericire* poate scoate în evidență și maniera mea de lucru și modul de a concepe literatura și raportul dintre real și ideal și ce semnifică pentru mine această muncă artistică.

M-am născut într-un mic orașel din Transilvania, un centru minier cu arhaice „ocne” de sare... Bunicul meu a fost miner, tatăl, de asemenea, miner în tinerețile lui... Am îtipărit în memorie, din copilărie, imaginea acelor mine de sare, a „ocnarilor” care coborau în adînc la suctul sirenei de dimineață și care ieșeau după-amiază, acele chipuri palide, mirosul salin al hainelor lor... De la această afecțiune, de la această legătură, aproape de sine, cu oamenii și mediul acesta, am trecut, după mai bine de 15 ani, la observarea unui mediu minier carbonifer, o exploatare din sudul Banatului, pe care am cunoscut-o în drumurile mele prin regiune. Legăturile cu unii oameni de acolo datează încă de prin 1959. Pot afirma că pe atunci, încă nu visam la un roman „al lor”, al minerilor, cu toate că încă de acum 4—5 ani am început să scriu cîteva nuvele, inspirate din existența acestor destine, unele deosebit de dramatice. De la aceste nuvele, de la elaborarea lor, a survenit ideea unei cărți mai ample, carte care pornea de la cunoașterea vieții minerilor.

Cred că esențial pentru un prozator nu este nici numai documentarea sa, nici numai experiența sa personală, nici numai simpla sa afectivitate pentru o lume descrisă; esențial pentru el este unirea tuturor acestor elemente într-un mare tot care să reprezinte, în ultimă instanță, viața, viața autentică.

Am înlînit, în repetatele mele descinderi în mină, sute de oameni dintre care unii cu biografii de-a dreptul impresionante. Ca să vă arăt ce în-

seamnă pentru mine elaborarea unei cărți, trebuie să am curajul să afirm că acest roman pe 400 și ceva de pagini se naște din altul, de vreo 300 și că manuscrisul, în prima sa variantă, avea alte vreo 600 de pagini. Iată, deci, câtă risipă de destine colaterale, de episoade scoase și împinse în afara esențialului, câte acte umane, mai puțin semnificative, înlăturate, radiate și, nu cu ușoare ezitări.

Un roman presupune o selecție permanentă, o grijă pentru detaliul semnificativ, o acuratețe a limbajului și, mai ales, un ton propriu al cărții, o calitate a viziunii autorului, asupra lumii, o revelație a unui univers particular și definitiv pentru biografia spirituală a autorului. Se pare că important pentru un scriitor, și mai ales pentru unul în formare, este să aibă, în permanență, sentimentul depășirii proprii.

Dealtfel comparațiile, bilanțurile, subsidiarele și evaluările sînt treburi ale criticii și istoriei literare, de care un scriitor este bine să se preocupe cît mai puțin cu putință, pentru a nu fi prizonierul lor, ci, dacă se poate, să fie tot mai mult și mai totaț „prizonierul” problemelor vieții și al propriilor sale probleme de creație.

— *Ce impresii v-au lăsat întîlnirile pe care le-ați avut cu cititorii?*

— În genere, întîlnirile cu cititorii sînt utile mai mult pentru un colocvîu și o cunoaștere imediată a scriitorului în cauză, însă mai puțin pentru a pătrunde a operai sale. Unele dintre aceste întîlniri, adesea, stau sub semnul artificialității, al „pregătirii” făcute în pripă... Din aceste întîlniri, nu cîștigă prea mult, nici cititorul, nici autorul. Cu excepția unor frumoase șezători autentice, pentru mine personal aceste întîlniri nu au fost întotdeauna fructuoase. Aceasta, poate și fiindcă proza devine mai dificilă în asemenea momente festive, poezia fiind cea chemată să comunice mai rapid, mai intim și mai total cu cititorul.

Am certitudinea că proza trebuie să fie citită pe îndelete, proza fiind un studiu al vieții, în caracterele ei esențiale și în mișcarea interioară a destinelor umane. A citi niște fragmente dispartate de proză nu mi se pare că înseamnă a ajunge la sufletul cititorului. Dar, la urma urmei, aceste păreri

sînt strict subiective și țin și de temperamentul autorului și de maniera lui de a comunica. În fond, șezătorile, întîlnirile cu cititorii au meritul că favorizează pe cititor, să cunoască un autor preferat, să-l descopere, uneori, să audieze în propria sa lectură o lucrare și, la urma urmei, chiar și alt și totuși este de ajuns...

— *Bibliotecarii sînt, în bună măsură, mesagerii scriitorului, cei care-i apropie pe cititori de cărțile din bibliotecă. Doriți, cu acest prilej, să vă exprimați opiniile dvs. cu privire la munca lor, să le dați cîteva sugestii, pentru ca această muncă să fie mai vie, mai dinamică, mai actuală?*

— Sugestii pentru munca bibliotecarilor? În primul rînd, cred că ar trebui să cunoască valoarea intrinsecă a fiecărei cărți. Apoi, să știe să prezinte o carte în fața cititorilor, ca și cum ar fi vorba despre o mare dragoste a lor, deci, cu sinceritate totală. Cred că bibliotecarii nu trebuie să închidă ochii și să dezerteze în fața nepăsării unor cititori neavizați, și să fie tenace pentru a-i convinge că nu se poate trăi fără lumina cărții, fără acest impuls al spiritului spre cunoaștere. Apoi... să creadă în menirca lor de intermediari între scriitorii și cititorii, și, în consecință, să-și facă munca deplină, de colaboratori ai scriitorului, cu sentimentul unor împliniri proprii și nu cu al unor îndatoriri lipsite de afecțiune.

— *Și acum, o ultimă întrebare: la ce lucrați în prezent?*

— Anii de muncă într-un institut politehnic mi-au relevat viața, niște probleme și destine atrăgătoare, cu multiple și complexe probleme. Investigația acestui mediu am făcut-o timp de aproape doi ani. Viitorul meu roman va fi, bineînțeles, un roman despre sufletul științei, despre relațiile care se nasc în acest cîmp nelimitat de cunoaștere umană, despre actele umane și pluralitatea lor, despre reversul lor pe plan afectiv și moral, vor fi cîteva destine, puse în fața unor probleme capitale ale existenței și ale creației.

SCURTĂ PREZENTARE A ROMANULUI

O complicată stare de fericire este o carte gravă, care invită la meditație. Capitulul I are ca *moto* o frază din Dostoievski: „Ca să vindec un suflet de om trebuie să-i schimbi chiar sentimentul, înlocuindu-l cu altul tot atât de puternic, lucru foarte greu și în multe cazuri chiar cu neputință de realizat”. Acest *moto* aparține de fapt întregului roman, care este o pledoarie pentru ceea ce s-ar putea numi, găsirea sensului adevărat al vieții, pentru realizarea deplină a omului, ca om, pentru fericire, în ultimă instanță.

Ion Arieșanu demonstrează că fericirea nu se găsește ușor și că, ea însăși, această fericire, nu este de loc simplă, că, adesea, starea de fericire este complicată și contradictorie. Esențial este ca omul, de-a lungul vieții sale, să-și caute fericirea, să lupte pentru ea, s-o apere, cu toate puterile.

Pe aceste coordonate se înscrie destinul lui Dan Dobromirescu, personajul principal al romanului. Absolvent al unui institut politehnic, Dobromirescu își face stagiul de inginer la o mină de fier, o mină obscură, unde munca nu-i pune probleme deosebite. În această perioadă, în care și-a început activitatea în producție, se și căsătorește. Intrând în viața lui, soția, Nina, pare că-i va aduce liniștea unui cămin cald, fericirea.

Dar Dobromirescu este un neliniștit, un nemulțumit, incapabil să accepte mediocritatea, ratarea. Dorind să se realizeze, să fie el însuși, intră în conflict cu conformismul soției și al familiei acesteia. În ciuda presiunilor care se exercită asupra-i, nu cedează și sfârșește prin a rupe cu familia, plecând din oraș.

Conflictul acesta are rădăcini în însăși personalitatea lui Dobromirescu iar explicațiile și le găsește în principiile după care se călăuzește el în viață. Inginerul Dan Dobromirescu nu voia să trăiască *oricum* dar nici *comod* sau *liniștit*. El înțelege să se dăruie, cu toată ființa lui, muncii, oamenilor. Nu vrea să fie un om oarecare, un inginer oarecare. Vrea să dea oamenilor tot ce poate, vrea să fie *fericit* adică să trăiască din plin, să simtă viața prin toți porii.

Dar calea spre fericire pe care și-o alege Dobromirescu nu este de loc ușoară. Preocupat de diferite probleme în legătură cu extracția cărbunelui, se transferă la o mină de cărbuni. Aici, cu frenezie, se confundă în muncă, vine cu idei interesante, aduce raționalizări procesului de producție. Izbutește să aplice o metodă nouă de extragere a cărbunelui, de a cărei elaborare se ocupase încă de pe băncile facultății.

Ar fi putut să se considere fericit, atunci când metoda sa s-a dovedit foarte bună și eficientă. Din păcate, intervine o catastrofă survenită în mină, o surprare în timpul căreia și-a găsit moartea un miner. Vinovat într-o oarecare măsură de cele întâmplate, Dobromirescu își face aspre probleme de conștiință și părăsește mina. În finalul romanului, se întoarce la mină, înfrînt, dar nu învins. Înțelege că numai printre oameni, printre tovarășii săi de muncă, poate trăi cu adevărat.

Alături de Dan Dobromirescu, în roman sînt urmărite și alte destine. Lazăr, minerul care, în ciuda unei mari nedreptăți care i se face, rămîne un om dintr-o bucată, un muncitor destoinic; și Filipașcu, secretarul de partid al minei, cumpănit și bun cunoscător al oamenilor, apoi Beligante, inginerul șef, Sîrbuleț, directorul minei etc. Aceștia însă nu servesc, de cele mai multe ori, decît ca fundal evoluției eroului principal.

Dezbatînd probleme deosebit de actuale, romanul *O complicată stare de fericire* se înscrie printre cărțile asupra cărora cititorul de azi trebuie să se oprească, și în care găsește multe din propriile gânduri și frămîntări. *O complicată stare de fericire* constituie o amplă dezbateră etică, a cărei prezență este, de altfel, tot mai frecventă, în proza noastră din ultimul timp.

1. Căutările lui Dobromirescu, strădania lui perseverentă de a se realiza, încă din facultate.

p. 13—15. (*De fapt... pînă la... Cred că nici pe voi...).*)

2. Cearta cu soția și cu familia acesteia. Incapacitatea lor de a-l înțelege.

p. 60—63 (*Trezindu-se brusc... pînă la... mai mult decît mine).*)

p. 70—73. (*După ce pleacă ră invitații... pînă la sfîrșitul capitolului).*)

3. În zori, plecarea minerilor la lucru.

p. 152—155 (*Dimineața, gerul de peste noapte... pînă la... toți în iarna dulce de-afară).*)

4. Încercarea minerului Lazăr de a îmbunătăți calitatea cărbunelui.

p. 179—187 (*— Ce facem noi aici?... pînă la... de cînd trăia în această lume).*)

5. Aplicarea unei idei a lui Dobromirescu rezolvă problema calității cărbunelui, care-l preocupă pe Lazăr.

p. 227—231. (*Am găsit echipa aceluia Lazăr... pînă la... am topîi în iarna dulce de-afară).*)

6. Discuție Filipașcu — Dobromirescu, despre munca în mină și, despre sentimentul trăirii intense, pe care trebuie să-l aibă orice om.

p. 243—248 (*— Nu, protesta ei grav... pînă la... cu brazi drepi și liniștiți).*)

7. Dobromirescu prezintă în fața secretarului de partid, Filipașcu, a directorului Sîrbuleț și a inginerului șef Beligante, ideea lui de a capta gazul metan din mină.

p. 301—307 (*În biroul lumina... pînă la... și pentru mina noastră dacă am putea...).*)

8. Strădanțiile lui Dobromirescu de a-și perfecționa ideea, de a o pune în aplicare.

— Gînduri despre importanța faptului că omul să creadă în om, să-și dedice viața unei cauze importante.

p. 313—317. (*Sînt pe sector... pînă la... că trebuie să fie o necesitate).*)

— Biblioteca tehnică.

p. 335—336. (*A doua zi erau... pînă la... un scop în toate lucrurile).*)

— Dobromirescu își dezvoltă ideea, pe larg, în fața lui Filipașcu.

p. 336—342. (*— Uitați, îi relatam... pînă la sfîrșitul capitolului).*)

9. Dobromirescu își aplică ideea de raționalizare, în mină.

p. 349—355. (*— Ascultă, tovarășe, inginerșel... pînă la... suflînd greu pe grăsimile lui).*)

10. Discuție Filipașcu — Dobromirescu, despre fericire.

p. 357—359. (*Și acum de ce-ai venit... pînă la sfîrșitul capitolului).*)

11. Catastrofa din mină.

p. 370. (*Apoi s-a deschis brusc ușa... pînă la... pe scări în sus, spre mină).*)

p. 376—388. (*Apoi, la un col... pînă la... nu se mișcă din loc...).*)

12. Ancheta.

p. 410—415. (*Incepe ancheta... pînă la... să urce în continuare).*)

13. Din nou, despre fericire, discuție cu Filipașcu.

p. 450—455. (*Lampa ardea... pînă la sfîrșitul romanului).*)

TEME CARE POT CONSTITUI OBIECTUL UNEI DISCUȚII CU CITITORII

1. Cum se poate defini pentru omul societății noastre, fericirea?
2. Noile trăsături etice ale omului constructor al socialismului.
3. Fericirea în viața personală se poate realiza în afara activității sociale a omului?
4. Ce înseamnă a promova noul în producție. Corelația dintre *nou* și *util*.
5. Creația, munca, domeniu esențial de realizare a personalității omului.
6. Frumusețea și noblețea muncii aspre a minerilor.

CĂRȚI PUBLICATE DE ION ARIEȘANU

Anii adolescenței. Schițe, povestiri. [Cuvînt înainte de Petru Vintilăj. Buc., 1962. 200 p.]

O complicată stare de fericire. Roman. Buc., E.P.L., 1967. 456 p.]

Trenul albastru. Nuvele. [Coperta de Ana Maria Smighelschi]. E.P.L., 1965. 224 p.]

REFERINȚE ASUPRA LUI ION ARIEȘANU

Ion Arieșanu. Dicționar de istorie literară contemporană (addenda). *Lucașărul*, 9, nr. 26, iul 1966, p. 6.

Anii adolescenței

Gazeta literară, 9, nr. 28, iul 1962, p. 2. (Ov. S. Crohmalniceanu).

Iașul literar, 13, nr. 10, oct 1962, p. 75—77. (N. Clobanu).

Lucașărul, 5, nr. 18, 15 sep 1962, p. 2.

(Dumitru Solomon).

Munca, 18, nr. 4616, 7 sep 1961, p. 2. (Olga Tpileanu).

Olăreanu, Costache. *Genul scurt*. Nuvele, schițe, povestiri, reportaje, publicistică literară. Bibliografie selectivă adnotată. Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă. Consiliul așezămintelor culturale. Buc., 1966, p. 9.

Scrișul bănățean, 13, nr. 3, aug 1962, p. 102—105. (Leonard Gavriliu).

Steaua, 18, nr. 7, iul 1962, p. 3. (Mihai Petroveanu).

Steaua, 13, nr. 12, dec 1962, p. 81—84.

(V. Fanache. Două cărți de proză în colecția „Lucașfărul”).

Tribuna, 6, nr. 32, 9 aug 1962, p. 3. (Ion Lungu. *Talantul și problema generalizării artistice*).

Ploaie de primăvară

Lucașfărul, 5, 1 apr 1962, p. 11. (Mihai Botez. *Temă actuală*).

Trenul albastru

Lucașfărul, 8, nr. 32, 25 dec 1965, p. 2.

Orizont, 16, nr. 7, iul 1965, p. 68—70. (Ni-colae Țirici).

Steaua, 16, nr. 7, iul 1965, p. 112 (V. Vasilescu).

ALTE CĂRȚI PE CARE LE RECOMANDĂM PENTRU ORGANIZAREA UNOR MANIFESTĂRI DE MASĂ

Anton, C. *Linșteea*. E.P.L., 1965. 360 p. Băleșu, Ion. *Sufereau împreună*. Nuvele.

Ed. a 2-a, E.P.L., 1967. 278 p.

Bănulescu, St. *Iarna bărbăților*. Nuvele. Ed. a 2-a, E.P.L., 1966. 232 p.

Blăjan, I. *Omul cu ochelari negri*. Roman. E.P.L., 1966. 372 p.

Breban, N. *În absența stăpînitorilor*. Roman. E.P.L., 1967. 395 p.

Chiriță, C. *Pasiuni*. Roman. E.P.L., 1964. 468 p.

Corlaciuc, Ben. *Barlîna*, E.P.L., 1965. 546 p.

Cosașu, Radu. *Omul după 33 de ani scapă*. Nuvele. Editura tineretului. 1966. 156 p.

Crișan, N. *Noaptea așteptărilor*. Roman. E.P.L., 1967. 560 p.

Fulga, L. *Alexandra și infernul*. Roman. Editura tineretului. 1967. 416 p.

Omescu, C. *Puștoica*. E.P.L., 1966. 250 p.

Tunaru, M. *Singur contra mea*. E.P.L., 1967. 288 p.

Țoiu, C. *Moartea în pădure*. Cronică unei zile. E.P.L., 1965. 318 p.

INDICAȚII METODICE

Textul de față prezintă cititorilor revistei noastre pe scriitorul Ion Arieșanu și romanul său *O complicată stare de fericire*. Cele câteva capitole ale materialului: interviul cu scriitorul, scurta prezentare a romanului, indicarea unor texte pentru lectură și a unor teme de discuții cu cititorii, precum și bibliografia lucrărilor lui Ion Arieșanu și a referințelor cu privire la lucrările sale, toate acestea oferă bibliotecarilor date care pot fi folosite în pregătirea unor manifestări de masă. Se pot organiza prezentări de cărți, recenzii, seri literare, consfătuiri și dezbateri cu cititorii în legătură cu romanul *O complicată stare de fericire*.

Textul acesta are doar un caracter orientativ. Noi urmărim doar să atragem atenția asupra unor probleme mai deosebite care pot fi abordate în cadrul manifestărilor de masă. Fragmentele pentru lectură pe care le-am indicat, pot fi folosite ca exemplificări (pot fi citite cu voce tare, dacă se organizează, de pildă, o acțiune de prezentare a romanului). Bineînțeles că, din numeroasele fragmente indicate de noi, bibliotecarii vor alege numai unele, în funcție de tema manifestării pe care o pregătesc. De asemenea, menționăm că fragmentele respective nu trebuie citite în întregime.

În materialul de față am dat și o scurtă listă de cărți care pot să constituie obiectul unor manifestări de masă cu cartea. Aceste lucrări — romane, schițe, povestiri, nuvele — sînt apărute în ultimul timp (majoritatea, în ultimul an). Cele mai multe sînt inspirate din contemporaneitate și dezbate probleme specifice oamenilor societății noastre.

Text realizat
de
Beatrice ARION

BIBLIOTECA LICEULUI „B. P. HASDEU” DIN BUZĂU

În orașul Buzău, unde a funcționat o tipografie ctitorită de domnitorul Constantin Brîncoveanu și școli cu limbi de predare slavonă, greacă și română, vestigii ale valorosului trecut cultural sînt azi extrem de reduse. Vitregia vremurilor a șters orice măturie documentară despre existența unor biblioteci pe lângă aceste școli. În schimb, s-au păstrat documente din secolul al XIX-lea care confirmă că seminarul teologic, întemeiat în anul 1836, posedă, după zece ani de ființare, o bibliotecă numărînd 130 de volume în limba română și 5 în limba franceză; în 1858, fondul bibliotecii crescuse la 337 de volume¹⁾.

Singura bibliotecă tradițională a orașului Buzău a rămas Biblioteca Liceului „B. P. Hasdeu”²⁾, liceu care, în primăvara anului acesta, își serbează centenarul. Știri despre crearea ei, o dată cu înființarea gimnaziului, în 1867, nu aflăm. La 30 mai 1874, profesorul Basil Iorgulescu solicita primăriei — în baza unui ordin al Ministerului Instrucțiunii — ca D. Bălățeanu, învățătorul și directorul școlii primare nr. 1, să predea fondurile acesteia bibliotecii gimnaziului³⁾.

Ce cărți va fi avut această bibliotecă și care va fi fost numărul lor, nu cunoaștem. Știm că valoarea și fondul ei de publicații au crescut simțitor prin donația lui Costache Cioculescu, fost deputat în Divanul Ad-hoc din partea micilor proprietari buzoieni. Donația a constat din 539 de cărți în limba română și 23 în limba franceză, dintre care o teză de licență și una de doctorat a doi buzoieni: Vernescu și Sărățeanu.

Lectura inventarului donații relevă prezența în bibliotecă a celor mai de seamă opere ale scriitorilor români din secolul al XIX-lea. Spicuim, la împlinire, câteva titluri: *Poesii populare ale Românilor*, culegere de Vasile Alecsandri, *Poesii de Grigore Alexandrescu*, *Poesii istorice* de Dimitrie Bolintineanu, *Grammatica românească* de Ion Eliade-Rădulescu, *Istoria Românilor* de Aaron Florian, *Convorbiri economice* de Ion Ghica, *Istoria Campungului*, *Despotismul și constituția. Reforma legii electorale* de C. D. Aricescu, *Mica chirurgie* de dr. Gh. A. Polizu. Găsim apoi lucrări de Cesar Bolliac, Al. Pelimon, V. Boerescu, C. A. Rosetti, Anton Pann, Eufrosin Poteca, Gavril Munteanu și alții. Toate lucrările, în afara *Poesiilor populare ale Românilor* sînt în ediție princeps. Pe lângă scrierile enumerate mai sus, figurează, de asemenea, 25 de volume din istoria dreptului și câteva periodice: *Curier de ambe sexe*, *Foaie pentru învățătura poporului român*, *Revista Carpaților și Săteanul*.

Preocupări de organizare a bibliotecii aflăm la profesorul Basile Iorgulescu⁴⁾ încă din primii ani de funcționare a acesteia; la 25 februarie 1874, el începuse catalogarea cărților în ordine alfabetică a autorilor. Sub îngrijirea și conducerea lui, biblioteca gimnaziului avea să ajungă repede una

¹⁾ Ionașcu, I. *Material documentar privitor la istoria seminarului din Buzău. 1836—1936*. Buc., 1937, p. 136 și 139.

²⁾ Înființat în toamna anului 1867, gimnaziul a purtat numele lui Tudor Vladimirescu pînă în 1894 cînd, transformat în liceu, i s-a atribuit pe cel al lui Al. Hasdeu, nume păstrat pînă în anul 1937.

³⁾ Arh. St. Buzău. Primăria orașului Buzău, dos 2/874, f. 9—19.

⁴⁾ Basile Iorgulescu a fost profesor de limbile română și latină, iar un timp director al gimnaziului (1869—1889). Pe lângă activitatea didactică, a desfășurat o laudabilă muncă de cercetător al trecutului orașului și județului Buzău, publicînd diverse studii în reviste cu renume ale vremii. Opera care l-a încununat activitatea rămîne *Dicționarul geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău*, (Buc., 1892) premiat de Societatea geografică română.

din cunoscutele biblioteci școlare din țară, fapt care a determinat și înființarea unui comitet local în vederea transformării ei într-o bibliotecă publică, cu organizare statutară. Având ca bază generală de organizare principiile prevăzute în *Regulamentul pentru bibliotecile publice* din 23 octombrie 1864, Statutul bibliotecii buzoiene⁵⁾ prevedea că „*pentru fondarea și în-avuțirea bibliotecii din orașul Buzău*” vor fi folosite fondurile bănești și cărțile deja colectate prin subscripție publică, subscripție lansată „*din inițiativă particulară, sub conducerea unui comitet*”. Baza materială de viitor o constituia o subvenție anuală din partea comunei, nu mai mică de 1000 de lei și alta, egală cu cea a comunei, din partea județului. Pe lângă aceste subvenții, se conta pe diverse donații în bani, cărți, obiecte și în eventuale taxe provenite de la cititori „*pentru cărți de lectură*”.

Deși concepută ca bibliotecă publică a orașului, ea nu avea local propriu sau închiriat. De aceea, în Statutul bibliotecii se stabilea, că, „*până când biblioteca va primi o dezvoltare destul de însemnată, spre a i se da o existență independentă și se va așeza într-un local special, ea va fi anexată la gimnaziul local și se va așeza într-una din salele acestuia*”.

Reproducem, mai jos, câteva prevederi ale *Regulamentului bibliotecii buzoiene*, spre a ilustra principiile de organizare și funcționare ale acesteia.

Biblioteca este compartimentată pe secții: litere și filozofie, artă, drept și economie, științe, hărți și atlase, manuscrise, stampe, numismatică, rarități. Statutul prevedea, de asemenea,

înființarea unei pinacoteci⁶⁾ și a unui muzeu de antichități și numismatică.

Biblioteca era condusă de un comitet din care făceau parte: primarul, președintele Comitetului permanent, un delegat al Ministerului Instrucțiunii Publice și directorul gimnaziului, care, atît timp cît biblioteca avea să ființeze în localul școlii, îndeplinea și funcția de bibliotecar. Potrivit articolului al doilea din Regulament, bibliotecarul avea următoarele atribuții: «a) păstrează cărțile sau orice obiect depus în bibliotecă; b) ștampilează, numerotează și înscrie cărțile în registru; c) contrasemnează corespondența oficială; d) ține corespondența cu diferite autorități sau instituții în probleme referitoare la bibliotecă; e) întreține corespondența cu librării sau cu autorii pentru achiziționarea de cărți și cu alte biblioteci ori persoane particulare, în caz de împrumut sau schimb; f) întocmește anual, în luna noiembrie, o dare de seamă despre mersul bibliotecii, care, după ce va fi aprobată de Consiliu, va fi dată publicității, însoțită de inventarul bibliotecii; g) păstrează în casă sume pînă la 200 de lei, restul urmînd să-l depună la Casa de Consemnațiuni; h) ține evidența contabilă a bibliotecii; i) împrumută cărți, cu aprobarea comitetului, și îngrijește de înapoierea lor; j) supraveghează bunăstarea și curățenia cărților, în care scop comitetul îi va pune la dispoziție oamenii necesari».

În sala de lectură, exista un registru „*pentru primirea și restituirea cărților*” și un altul pentru bibliotecile sau cititorii dinafara orașului, care

⁵⁾ Statutul și Regulamentul bibliotecii au fost publicate în Monitorul Oficial, nr. 261 din 26 februarie 1888 și în ediție separată, sub titlul: *Statutele și Regulamentul Bibliotecii Carol I din Buzău*. Buzău, Tipografia Alessandro Georgescu, 1888, 16 p.

⁶⁾ Se pare că nucleul pinacotecii l-a format o colecție de 10 tablouri de Grigorescu, 2 tablouri „de la München” și câteva tablouri semnate de I. Andreescu, fost profesor al liceului, dispărute în timpul primului război mondial (*Anuarul Liceului „Al. Hasdeu” din Buzău pe anul școlar 1921-1922*, p. 4).

nu puteau fi decât donatorii sau „autorii distinși din diferite părți ale țării”.

Bugetul și conturile, alcătuite de Consiliul de conducere, erau supuse aprobării Ministerului Instrucțiunii, iar achizițiile trebuiau să aibă, în prealabil, aprobarea Consiliului. Donațiile se primeau tot cu aprobarea Consiliului de conducere, care putea refuza — fără motivare — o donație socotită nefolositoare. Membrii fondatori, cei care donau minimum 1000 de lei sau rarități, ori aduceau un real serviciu prin orice „mijloace demne de a contribui la prosperitatea bibliotecii”, erau trecuți în *Cartea de aur*. Numele celor care făceau donații sub 1000 de lei figurau în registrul *Amicii culturii naționale*. În afară de aceștia, toți donatorii erau înscrși într-o listă care se afișa în sala de lectură.

Fondul bibliotecii s-a îmbogățit în anul 1891 cu 164 de volume, cea mai mare parte în limba franceză, rămase de la donatorul Costache Ciocănescu, care testase toată averea sa mobilă și imobilă primăriei Buzău⁷⁾. Pe lângă scrierile lui B. P. Hasdeu, Gr. Toculescu, A. T. Laurian și I. C. Massim, întâlnim și câteva periodice: *Revista română* (Buc., 1861—1862), *Familia* (1871—1872), *Dreptul* (Buc., 1871), *La Roumanie contemporaine* (Buc., 1874—1875) etc.

Inaugurarea bibliotecii — reorganizată pe baza prevederilor noului statut — a avut loc la 9 noiembrie 1893 o dată cu cea a noului local al gimnaziului, de față fiind și ministrul Instrucțiunii. Cuvântul de deschidere a fost rostit de profesorul de limba elină Z. Grigorescu, care a înfățișat un scurt istoric al bibliotecii, starea și organizarea ei actuală.

B. P. Hasdeu nu poate participa (gimnaziul purta numele tatălui său) și trimite o scrisoare prin care recomandă profesorilor și elevilor cultivarea dragostei pentru: *patrie, literatură și știință*⁸⁾.

Biblioteca număra, la această dată, peste 3000 de volume și printre donatorii ei figurau: Academia Română, Ministerul Instrucțiunii, D. A. Sturdza, generalul Pencovici, A. Stoiloian, Ionescu-Gion, Monteoru, Picleanu și alții. Cu timpul, numărul donatorilor s-a înmulțit. În anii primului război mondial, când localul liceului a fost ocupat de armata germană, arhiva școlii și numeroase cărți au fost distruse, ceea ce ne lipsește astăzi de prețioase date referitoare la evoluția ei. Din ex-librisurile întâlnite pe unele dintre cărțile rămase, se poate reconstitui o parte a acestei liste. Astfel, semnătura profesorului Basil Iorgulescu se întâlnește pe volumul *L'Autriche* (Viena, 1867) de Michel Anagnosti, sau pe *Exposé des éléments constitutifs du système de la troisième écriture cuneiforme de Persipolés* (Paris, 1874). O altă importantă donație aparține lui Procopie Casoti, al cărui nume îl găsim înscris pe volumul *Historia critică universală* (Buc., 1892) de Ion Eliade-Rădulescu cu autograful autorului. O parafă ovală pe cele 67 de volume din *Oeuvres complètes* de Voltaire, ediția din 1828, înscrisă în această listă și numele lui Anton Carp. Întâlnim, apoi, numele lui S. Pericteanu, D. C. Bărbulescu, iar unele cărți provin din donația Zoiei Brîncoveanu.

Fondul bibliotecii se îmbogățește în anul 1899 cu valoroasa donație a lui Ion S. Păltineanu, care cuprinde, printre altele, *Oeuvres complètes* de J. J. Rousseau, ediția din 1856 și *Oeuvres*

⁷⁾ Arh. St. Buzău, Primăria orașului Buzău, dos. 2/890, f. 54.

⁸⁾ Timpul, 10 noiembrie 1893, p. 2.

completă de Voltaire. Biblioteca păstrează și câteva volume de periodice care au aparținut filozofului de origine buzoiană și fost elev al liceului N. Vaschide, din care amintim numai revista de prestigiu *La revue blanche*, 1895—1896.

Colecțiile bibliotecii sporesc și prin cumpărări din fondul bugetar, alimentat anual de către primăria orașului cu o mie de lei.

Fondul tradițional, cu un caracter enciclopedic, constituie, firește tezaurul acestei biblioteci. Dăm, mai jos, câteva exemple din diferite domenii de cunoștințe.

Alături de *Hronicul vechimei a Romano Moldo-Valahilor* de Dimitrie Cantemir (Petersburg 1717), de *Lep-tuariul românesc* al lui Aron Pumnul, de *Magazinul istoric pentru Dacia*, de colecțiile *Uricariul* și *Hurmuzați*, și de *Corpus scriptorum historiae byzantinae* (Petropoli, 1771—1779), în 25 de volume, amintim: *Histoire de l'Empire ottoman* (Paris, 1835—1843) în 18 volume de J. D. Hammer, *Histoire d'Angleterre* (Bruxelles, 1845) în 26 de volume de David Hume, *Histoire de L'hellenisme* (Paris, 1883—1885) de J. G. Droysen, *Histoire universelle* (Paris, 1883—1884) în 20 de volume de César Cantu, *Histoire greque* (Paris, 1883—1884) de Ernst Curtius, și colecția în 63 de volume: *L'Univers — Histoire et description de tous les peuples*.

Din domeniul geografiei și al literaturii de călătorie sînt prezente numeroase lucrări. Biblioteca posedă o bogată colecție de dicționare geografice ale fostelor județe, Cităm, alături de acestea, cele 11 volume ale lucrării *Nouvelle géographie universelle* (Paris, 1876—1886) de Elisée Reclus, *Voyage au Levant* (Adelft, 1700), de Corneille Le Brun, *Viaggio da Constantinopoli a Bukoresti* (Roma, 1794), *Voyages autour du monde et naufrages célèbres* (Paris, 1844) în 5 volume, *La Bulgarie danubienne et le Balcan, étude de voyage* (Paris, 1882) de F. Kanitz, *Le*

tour du monde (Paris 1865—1867) de E. Charton.

Publicațiile de artă sînt și ele variat reprezentate: *Herculanum et Pompeia* (Paris, 1861) de Ernest Breton, *La civilisation des Arabs* (Paris, 1884) de Gustave Le Bon, *Chefs d'oeuvre des arts industriels* (Paris, 1866) de Ph. Burty, *Musée de sculpture antique et moderne* (Paris, 1841) de F. de Clarac, *Biographie universelle des musiciens et bibliographie générale de la musique* (Paris, 1889), în 8 volume și *Histoire général de la musique* (Paris, 1869—1876), în 5 volume, de F. J. Fetis, *Histoire générale de l'architecture*, (Paris, 1860—1862) de D. Ramée, *L'art byzantine* de C. Bayer, *Histoire de la caricature et du grotesque dans la littérature et dans l'art* (Paris, 1862) de Thomas Wright, *Les grandes inventions anciennes et modernes dans les sciences, l'industrie et les arts* (Paris, 1867) de Louis Figuier, *Histoire de peintres de tous les écoles* (Paris, 1884), de Charles Blanc.

Ceea ce ridică prestigiul acestei biblioteci este colecția sa de dicționare și enciclopedii. Dicționarele românești, unele rare, sînt bine reprezentate prin lucrări din acest domeniu de Hasdeu, Laurian și Massim, Samuil Micu, Cihac, Eliade-Rădulescu, Gr. Crețu, Delameira cu *Dicționarul macedo-român*, Iancu Codrescu, G. N. Antonescu, I. Costinescu, Canelle etc. Nu lipsesc, desigur, obișnuitele *La grande encyclopédie* și *Larousse*. Printre altele, putem menționa o gamă foarte variată de dicționare în diferite limbi și ediții: *Dictionnaire général des lettres de Beaux Arts*, *Dictionnaire encyclopédique de la langue chinoise*, *Dictionnaire des professions*, *Dictionnaire des moeurs et coutumes de la France*, *Dictionnaire historique*, *Thesaurus graecae linguae*, în 9 volume, *Dictionnaire universelle des contemporains*, *Dictionnaire général de la politique*, *Dictionnaire de commerce*, *Dictionnaire international des écrivains du monde latin*, *Dizionario universale critico-enciclopedico della lingua italiana*, *Dictionnaire universelle de la vie pra-*

DEZVOLTAREA INVĂȚĂMÂNTULUI ȘI A BIBLIOTECILOR ÎN AFRICA

tique, Charles Du Fresne Du Cange, *Glossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis* ca să cităm numai câteva titluri din această bogată colecție.

Nici medicina n-a fost mai puțin atenționată; iată, și din acest domeniu, câteva titluri: *Oeuvres complètes* (Paris, 1840—1861) de Hippocrate, *Manuel complet de médecine légale* (Paris, Londres, 1858) de Ernest Chaudé și J. Briand, *Leçons sur les maladies du système nerveux* (Paris, 1886) de J. M. Charcot și *Manuel de pathologie* (Paris, 1859) de A. Jamain.

O bogată colecție de periodice întregeste profilul enciclopedic-documentar al acestei valoroase biblioteci. Pe lângă un mare număr de anuare școlare, cităm: *Buletinul oficial al Moldovei* (Iași, 1842), *Foaie pentru minte, inimă și literatură* (Brașov, 1845), *Zimbrul* (1856), *Gazeta de Transilvania* (Brașov, 1845—1846), *Revista Română* (Buc. 1861), *Curier de ambe sexe* (ediția a 2-a, Buc., 1862), *Buletinul instrucțiunii publice* (Buc. 1865), *Buletinul telegrafo-poștal* (Buc., 1865), *Analele Academiei Române* (Buc., 1869—1940), *Buciumul român* (Iași, 1875—1876), *Contemporanul* (Buc., 1883, 1885—1886), *Analele Institutului meteorologic al României* (Buc., 1885—1886), *Literatură și artă română* (1893—1899), *Arhiva* (Iași, 1896—1913), *Sburătorul* (1919—1921).

Desigur că multe din lucrările inserate de noi aici au numai o valoare informativă ele reflectând stadiul de dezvoltare al științelor din epocile respective. Biblioteca Liceului „B. P. Hasdeu” tinde astăzi să-și completeze colecțiile potrivit cerințelor și nivelului actual al procesului de învățămînt. Astăzi ea însumează 23 255 de volume, dintre care 13 205 volume în fondul tradițional și 10 050 de volume în cel uzual. Sumele puse la dispoziție de către stat permit bibliotecii să asigure celor peste 1 200 de elevi⁹⁾ ai Liceului o colecție de publicații pe măsura tradițiilor.

Gabriel COCORA

Transformările survenite în configurația politică a Africii, cucerirea treptată a independenței de către multe dintre statele acestui continent, aflate sub dominația colonială, au determinat schimbări substanțiale în dezvoltarea instituțiilor de învățămînt și cultură, mai ales în ultimul deceniu. În perioada de început, trebuiau să fie învinse greutăți considerabile: aproape 85% din populație era analfabetă, școlile elementare erau foarte puține, iar institutele de învățămînt superior, aproape că nu existau. În afara dificultăților de ordin financiar, de lipsa unor clădiri adecvate, pregătirea personalului calificat și cu experiență în domeniul învățămîntului și culturii, era, de asemenea, una dintre problemele care trebuia soluționată.

O influență puternică în direcția înființării de biblioteci în Africa a avut stagiul de studii în legătură cu dezvoltarea bibliotecilor publice, organizat de UNESCO în 1953, la Ibadan (Nigeria). Este semnificativ faptul că din cei 29 de participanți, numai 8 erau africani. Peste zece ani însă, la stagiul de la Enugu (Nigeria), au participat 25 de africani, din totalul de 37 de delegați.

Cu prilejul stagiului de la Ibadan au fost făcute recomandări cu privire la rolul bibliotecii publice în realizarea programelor de învățămînt ale adulților, tineretului și copiilor, la dezvoltarea și formarea gustului pentru lectură, precum și la crearea de școli superioare de bibliotecari. Ținînd seama de condițiile existente atunci în țările africane, aceste recomandări păreau mai mult decît fanteziste. Ele

⁹⁾ În anul școlar 1964/1965, biblioteca a înscris 1 103 cititori (70,3% din numărul total al elevilor), cărora le-a împrumutat 11 235 de volume, iar în anul 1965/1966, 900 de cititori (75% din numărul total al elevilor), care au împrumutat 13 549 de volume.

au fost traduse în viață treptat, cu sprijinul autorităților de stat din țările africane eliberate de sub colonialism. La această acțiune, au acordat un ajutor permanent și eficace și experții trimiși de UNESCO.

În anul 1965, bilanțul înfăptuirilor pe planul învățămîntului și culturii era revelator. În Ghana se realizase instrucția elementară a întregii populații; în Nigeria, numărul celor școlarizați crescuse la 4 milioane; o situație relativ identică era și în Tanzania.

Și în privința dezvoltării învățămîntului superior, în perioada care s-a scurs de la stagiul ținut la Ibadan (1953), s-au înregistrat succese. În ultimii ani, au luat ființă universitățile din Accra, Kumasi, Ibadan și Colegiul universitar de la Cape Coast. Colegiile universitare de la Kampala, Dar es Salam și Nairobi sînt frecventate de aproximativ 2000 de studenți.

Dezvoltarea învățămîntului elementar, mediu și universitar a creat un climat favorabil organizării diferitelor rețele de biblioteci (publice, regionale, rurale) care sã satisfacã rapid și în condiții bune cerințele de lectură și instruire ale populației. În fiecare țară africană, organizarea rețelei de biblioteci s-a realizat cu sprijinul autorităților de stat, care au dispus înființarea de direcții ale bibliotecilor. Misiunea acestora este de a stabili funcțiile instituțiilor pe care le conduc, de a reglementa problemele de personal, salarii, norme de muncă, de a conduce, deci, bibliotecile din fiecare țară. În organizarea rețelei de biblioteci s-a ținut seama de condițiile existente în fiecare stat (întindere mare, personal insuficient, fonduri bănești destul de puține). Au fost înființate biblioteci publice centrale în orașele mari, cu filiale în localitățile mai puțin dezvoltate.

În continuare, prezentăm pe scurt configurația rețelei de biblioteci și principalele tipuri de biblioteci care funcționează în țările din Africa.

Bibliotecile centrale — care se află în marile orașe — asigură achiziționarea, catalogarea și clasificarea centralizată a publicațiilor destinate tuturor unităților din rețea. Printre bibliotecile publice centrale cu o activitate deosebită, pot fi amintite cele din Accra (Ghana), Ibadan (Nigeria), Abidjan (Coasta de Fildeș).

Bibliotecile regionale — au fost create în capitalele provinciilor. Ele sînt organizate pe secții: pentru adulți, copii, secție cu materiale de referință și o sală de lectură. Bibliotecilor regionale le revine sarcina de a întocmi și de a ține la zi cataloga-gele colective.

Bibliotecile filiale — sînt coordonate de către bibliotecile regionale și au ca scop servirea populației care locuiește la distanțe mari de bibliotecile de centru. Fondul de publicații al bibliotecilor filiale se ridică, în medie, la 800 de titluri.

Bibliotecile rurale — nu sînt în numărul prea mare deși marile suprafețe ale Africii le reclamă prezența. Experiența a demonstrat, că în condițiile continentului african, aceste biblioteci nu sînt eficiente.

Bibliotecile circulante — care aprovizionează lunar populația de la sate și populația din ținuturile periferice — s-au dovedit a fi mult mai utile. Deși sînt destul de costisitoare, aceste biblioteci realizează mult mai bine decît bibliotecile rurale pătrunderea cărții în rîndul locuitorilor din satele africane.

Alte forme de activitate care asigură răspîndirea cărții în ținuturile cele mai îndepărtate sînt reprezentate de sistemul de împrumut denumit *cartea prin poștă*, precum și de organizarea așa-ziselor *centre de biblioteci*, care sînt, de fapt, mici puncte de împrumut.

În statele africane, se bucură de o deosebită atenție **bibliotecile școlare**. În cadrul direcției bibliotecilor din fiecare țară, un salariat se ocupă exclusiv de organizarea și dezvoltarea bibliotecilor școlare. O statistică recentă atestă faptul că 60% din totalul cititorilor înscrși la bibliotecile africane sînt școlari. În anul 1955, a fost înființat un serviciu de biblioteci școlare, care coordonează aprovizionarea cu cărți a școlilor. De altfel, și bibliotecile mobile împrumută cărți micilor cititori.

Bibliotecile academice și speciale, deși mai puține la număr, au o activitate meritorie. Dintre ele, amintim Biblioteca Colegiului Makerere (în Kampala, Uganda) și Biblioteca Colegiului Tehnic (din Kyambogo, Uganda).

Desigur, în statele africane, au fost înregistrate succese deosebite în direcția organizării și dezvoltării rețelei de biblioteci. Totuși unele probleme sînt nesoluționate, ori soluționate parțial. Astfel, publicațiile editate în dialectele naționale sînt încă slab reprezentate în fondurile bibliotecilor și în librării; nevoia de informare depășește cu mult posibilitățile de satisfacere pe care le au bibliotecile, deși împrumutul se practică pe scară largă; taxele de intrare care se percep în bibliotecile din unele țări sînt de-a dreptul prohibitive; lipsa unui fond național de „Africana” se face tot mai mult simțită.

Lipsa personalului calificat a constituit unul dintre cele mai grele obstacole în calea dezvoltării bibliotecilor din Africa. Măsurile luate în ultimii ani de către ministerele învățămîntului și direcțiile bibliotecilor din diferite state africane au avut ca rezultat sporirea numărului de cadre. Stagiul de studii de la Enugu (1962), a discutat, printre altele, și problema creării unor servicii naționale de bibliotecă și a școlilor naționale de bibliotecari. S-a insistat asupra faptului că fără un personal calificat, o rețea de biblioteci, oricît de bine organizată, rămîne ineficace. Au fost inițiate cursuri de biblioteconomie în Uganda, la Makerere University College, cu două cicluri: unul elementar, de 6 luni, și unul cu o durată de 2 ani, pentru ob-

ținerea diplomei de bibliotecar cu calificare superioară. Guvernul senegalez cu sprijinul UNESCO a înființat un centru regional de formare a bibliotecarilor din statele africane de limbă franceză. Primul curs — cu o durată de 8 luni — a început în noiembrie 1963 și a fost frecventat de 20 de elevi.

În prezent, profesorii care predau cursurile de biblioteconomie sînt experți UNESCO; după absolvirea primelor serii de specialiști africani, aceștia vor înlocui profesorii străini.

În dezvoltarea bibliotecilor din statele africane, un rol deosebit a avut cooperarea pe plan național și regional între statele acestui continent. Un rol important în acest sens au avut țări ca Ghana, Nigeria, Zambia și Tanzania. Această cooperare a determinat transformări structurale în peisajul cultural al Africii moderne.

Maia MITRU

Bibliografie

Garnier, F. M. *L'Unesco et les services de bibliothèque et de documentation en Afrique*. Bulletin de l'Unesco à l'Intention des bibliothèques, nr. 5, 1966, p. 229—235.

Harris, John. *Ibadan University Library*. Library Association Record, nr. 8, 1965, p. 253—263.

Library work in Africa. Uppsala. Scandinavian Institute of African Studies, 1966, 75 p.

Varles, Douglas. *University Library Cooperation in Tropical Africa*. Libri, nr. 1, 1965, p. 64—71.

VASILE ACHIM JUCU

În ziua de 18 februarie 1967, a încetat din viață, în urma unei boli necruțătoare, tovarășul Vasile Achim Jucu, bibliograf principal la Fondul de Stat al Cărții.

Născut la 10 septembrie 1912, în comuna Chelmac-Arad, într-o familie nevoiașă, a urmat cursurile școlii elementare în comuna natală, apoi liceul și studiile superioare la București. Încă din perioada studiilor, a început să muncească pentru a-și câștiga mijloacele de trai.

După Eliberare, a lucrat în diferite instituții de cultură, iar din anul 1958 la Fondul de Stat al Cărții. Aici, a adus o contribuție de preț la identificarea și valorificarea cărților și periodicele vechi, sporind astfel fondul de tipărituri rare ale multor biblioteci din țara noastră.

Tovarășii săi de muncă, bibliotecarii, în rîndurile cărora a muncit cu atîta rîvnă, păstrează neștearsă amintirea unui lucrător neobosit, a unui mare iubitor al cărții și culturii.

BIBLIOTECA CENTRALĂ DE STAT A REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA a editat *Repertoriul colectiv al bibliografiilor nepublicate. 1965* (Buc., 1966, 332 p.): Lucrarea, întocmită de Serviciul de informare științifică, cuprinde 1082 de titluri de bibliografii elaborate de 33 de biblioteci și instituții documentare din țara noastră. Materialul bibliografiat este grupat în două părți: I — *Științe sociale, umanistice și II — Știință, Medicină, Tehnică, Industrie*. În cadrul acestor două părți, capitolele se succed în ordinea clasificării zecimale. La fiecare titlu înregistrat este dat indicele de clasificare zecimală corespunzător și unul sau mai mulți termeni caracteristici, rezultați din indexarea titlurilor (cuvinte-cheie). În afara repertoriului propriu-zis, volumul mai cuprinde: lista cu *Indicativele bibliotecilor și instituțiilor care au întocmit bibliografiile semnlate în acest repertoriu* (p. 5—7), *Lista abrevierilor folosite la descrierea bibliografiilor* (p. 9), un indice de materii pentru partea I și un alt indice similar pentru partea a II-a a repertoriului.

BIBLIOTECA RAIONALĂ BIRLAD, în colaborare cu Consiliul raional al femeilor, a organizat un concurs pe tema: *Perspectivile dezvoltării regiunii Iași în anii cincinalului*. Bibliografia concursului recomandă articole și reportaje despre vizita conducătorilor de partid și de stat în regiune și lucrări consacrate dezvoltării economice și social-culturale a regiunii Iași. Fazele comunale, desfășurate în luna martie a.c., vor fi urmate de o finală la nivelul raionului.

CA rezultat al acțiunii de modernizare întreprinsă anul trecut la Biblioteca regională Crișana, secțiile de împrumut și sala de lectură au fost înzestrate cu 60 de rafturi confecționate din plăci melaminatate, cu scaune și mese, precum și cu catedre pentru împrumut prevăzute cu casete pentru păstrarea fișelor de cititor. Mobilier de același gen au primit și bibliotecile raionale Aleșd, Beiuș, Chișinău-Criș și Salonta. Bibliotecile comunale din regiune au fost înzestrate, la rîndul lor, cu 1500 de rafturi pentru cărți, 150 de rafturi pentru ziare și reviste, 100 de fișiere pentru cataloage și alt mobilier.

În anii 1956 și 1966, în regiunea Crișana s-au cheltuit pentru mobilierul de bibliotecă 1 425 000 de lei, din care 755 000 de lei în 1966.

ÎN ORAȘUL MARGHITA a luat ființă o secție pentru copii, amenajată în clădirea Casei pionierilor. Separarea ei de localul bibliotecii raionale a urmărit descongestionarea și îmbunătățirea deservirii populației adulte, cit și a cititorilor copii. Noua secție dispune de 4 000 de volume și este înzestrată cu mobilier adecvat. Cu sprijinul organizației de pionieri din localitate, aici se desfășoară numeroase acțiuni de popularizare a cărții.

ÎN REGIUNEA BRAȘOV, au luat ființă, la începutul anului 1967, încă 7 biblioteci comunale (3 în raionul Rupea și 4 în raionul Mediaș). Cu acestea, în toate cele 23 de comune din raionul Rupea, funcționează acum biblioteci comunale.

ÎN sprijinul perfecționării profesionale a cadrelor Bibliotecii regionale Crișana, a fost organizat un curs (lecții și seminarii) consacrat principalelor aspecte ale muncii de bibliotecă: clasificarea zecimală, catalogarea, organizarea fondurilor, activitatea metodică, îndrumarea lecturii cititorilor și propaganda cărții. Cursul se desfășoară între 6 februarie și 19 iunie a.c., cite două ore săptămînal. Pentru informarea cursanților se organizează și scurte prezentări bibliografice ale publicațiilor noi intrate în bibliotecă.

BIBLIOTECA REGIONALĂ OLTEȚIA continuă să îmbunătățească și să sporească mijloacele de informare a cititorilor asupra fondurilor sale. Fișierului tematic, început în anul 1961 și consacrat *Criticii literare*, i s-au adăugat, an de an, noi teme: *Căsătoria, Maternitatea și Educația copiilor*. Anul acesta o nouă diviziune este consacrată *Unirii Țărilor Române*.

MINISTERUL CULTURII AL U.R.S.S. și Biblioteca de Stat „V. I. Lenin” au organizat, la Moscova, în luna ianuarie 1967, un seminar unional consacrat studierii noii clasificări bibliografice, care urmează să fie adoptată în U.R.S.S. La lucrările seminarului au luat parte reprezentanți ai principalelor biblioteci științifice din țară.

ÎN septembrie 1966, în Republica Democrată Germană a fost constituită o comisie de specialitate pentru problemele de *clasificare în domeniul informării și documentării în științele sociale*. Comisia funcționează la Centrul de Informare și Documentare în științe sociale de pe lângă Academia Germană de Științe din Berlin. Sarcina ei constă în asigurarea clasificării unitare a materialelor de informare în toate domeniile științelor sociale.

CATALOGUL tipărit al Bibliotecii de la British Museum din Londra a ajuns la al 263-lea volum. Întregul catalog, editat într-un tiraj de 750 de exemplare, cuprinde aproximativ 4 milioane de titluri.

ÎN Republica Federală a Germaniei, a fost terminată construirea unui aparat electronic pentru controlul calității hîrtiei. Aparatul este în măsură să detecteze toate lipsurile și defectele de fabricație ale hîrtiei: pete, încrețituri, găuri, rupturi etc. Punerea în aplicare a acestui aparat de mare randament (viteza de parcurgere a colilor de hîrtie este de 700 de metri pe minut) va înlocui controlul manual al hîrtiei, practicat pînă acum.

LA Biblioteca Universității din Oslo (Norvegia), au început, anul trecut, operațiile de aplicare a unei reforme a cataloagelor acestei biblioteci. În timp ce, pînă acum, ordonarea fișelor în catalogul alfabetic urma principiile gramaticale, potrivit cu tradiția germano-scandinavă (pentru lucrările anonime, vedeta era stabilită după substantivul dominant), din 1966 au fost adoptate principiile stabilite de *Conferința de catalogare de la Paris* din 1961.

ÎN CADRUL reuniunii anuale a Asociației bibliotecilor americane (A.L.A.) din iulie 1966, a fost înființată o nouă secțiune a Asociației, denumită *Secțiunea de informatică și automatizare*. Noua secțiune studiază dezvoltarea tehnicii de prelucrare electronică a datelor și utilizarea sistemelor automatizate în toate sectoarele muncii de bibliotecă.

ECOURI

Din dorința de a aduce în paginile revistei o largă dezbateră a problemelor analizate în unele materiale publicate, ne propunem ca, începînd cu acest număr, să inaugurăm o nouă rubrică. Aici, vor fi inserate răspunsuri ale instituțiilor la care se referă direct aceste articole ori ale organelor lor tutelare.

FONDUL DE BAZĂ

AL BIBLIOTECII COMUNALE

IOAN FAUR

Biblioteca regională Deva

Articolul analizează cu multă principialitate componența, accesibilitatea și utilitatea fondului de publicații al bibliotecii comunale Vinerea, din regiunea noastră. Din multiplele probleme ridicate de acest articol, vom încerca să răspundem la acelea care sînt tratate sub aspectul lor negativ.

Una din ele se referă la literatura pentru copii, la „proporția scăzută a literaturii pentru copii (față de numărul copiilor)” și la „necesitatea completării, cu o mai mare atenție, a fondului de literatură pentru copii și chiar a creșterii achizițiilor”. Firește că indicația dată de autor este bună și astfel de indicații au mai fost date în revista noastră, însă rezolvarea practică a problemei, în viitor, nu este de loc ușoară. Mai întii, spunem și noi, ceea ce au mai spus și alții, că la colectura bibliotecilor literatura pentru copii nu este bine reprezentată. Dacă am analiza structura achizițiilor pe o perioadă de timp, de pildă, pe acest an, la o bibliotecă bună, am constata că ea reflectă, în mare măsură, componența cărților intrate sau oferite de colectură pe aceeași perioadă de timp. Numărul cărților pentru copii ar putea crește, totuși, prin achiziționarea mai multor exemplare dintr-un titlu. Este singura soluție de moment, însă ea are în vedere numai cantitatea, nu și varietatea.

În legătură cu aprecierea făcută asupra fondului științific și de popularizare a științei, și anume „alcătuirea

acestei părți a fondului în majoritate din broșuri de popularizare a științei, când ar putea exista mai multe lucrări cu conținut accesibil, dar de extindere mai mare", cit și „sporirea numărului acestor cărți”, răspunsul nostru este același ca și în cazul literaturii pentru copii.

Sînt, de asemenea, întru totul întemeiate observațiile autorului despre lucrările de referință, cit și despre lucrările care abordează, în general, probleme de cultură. Dacă și cu ani în urmă s-ar fi discutat mai mult precomenzile de cărți, așa cum se face de un an, doi încoace, începînd de la antrenarea bibliotecarilor comunali și pînă la discuții organizate pe plan central, cu siguranță că asemenea lipsuri nu ar fi existat. Avînd în vedere timpul scurt care ne stă la dispoziție pentru completarea proiectelor de planuri editoriale, cit și necesitatea reflectării colective mai îndelungate asupra fiecărui titlu, credem că n-ar fi rău dacă Fondul de Stat al Cărții ne-ar trimite, spre orientare, toate proiectele de planuri completate cu titlurile care vor trebui să intre în mod obligatoriu în toate bibliotecile raionale, comunale și sătetești, pentru constituirea fondurilor de bază. Discuția pe plan central să fie din vreme și bine organizată, astfel încît să se soldeze cu urmări practice și nu numai teoretice.

Articolul mai subliniază o serie de deficiențe, care s-au datorat, în mare parte, achiziționării defectuoase practicate cu ani în urmă, cînd toată această activitate era lăsată aproape numai pe seama colecturii bibliotecilor. În prezent, toți bibliotecarii comunali sînt planificați cînd trebuie să se prezinte la colectură și participă direct la completarea. Biblioteca regională supraveghează permanent printr-un lucrător această activitate și ține evidența, pe fișe, a cărților livrate bibliotecilor. Totuși, așa cum se subliniază în articol, întîmpină serioase greutăți din cauza spațiului restrîns al colecturii și din cauza personalului puțin numeros al Bibliotecii regionale.

În ceea ce privește lucrările „care formează un balast al fondului”, situația s-a mai îndreptat, întrucît majoritatea cărților cu conținut depășit au fost eliminate din colecțiile biblio-

tecilor, iar dubletele ne propunem să le redistribuim în cadrul regiunii, deoarece actualele norme în vigoare (Instrucțiunile 231/1966) nu mai reglementează, ca cele anterioare, această operație atît de anevoioasă.

În concluzie, împărtășim în întregime observațiile critice și dorim ca în *Revista bibliotecilor* să fie reflectate și alte aspecte din activitatea noastră.

TEOFIL TAT

Biblioteca raională-Orăștie :

Biblioteca noastră a căutat să remedieze deficiențele just semnalate de dv., dar pentru noi, o mare dificultate o constituie inexistența la C.L.D.C. Deva a unor căsuțe destinate bibliotecilor comunale. Cînd bibliotecarul se prezintă la C.L.D.C. pentru a achiziționa cărți noi, majoritatea titlurilor solicitate nu se mai găsesc, uneori fiind chiar epuizate. Așa se explică faptul că Biblioteca comunală Vinerea — care a făcut obiectul articolului *Fondul de bază al bibliotecii comunale* — a achiziționat cărți pentru copii într-un număr mic de exemplare.

VLADIMIR POP

IOAN DRAGOI

Centrul de librării și difuzare

a cărții — regionala Hunedoara-Deva :

Din lucrările de referință care într-adevăr constituie instrumente valoroase de lucru la îndemîna bibliotecarilor, Colectura dispune de cantități corespunzătoare, dar unii bibliotecari nu le comandă. Același lucru se întîmplă cu lucrarea *Din istoria Transilvaniei*, care există în stocul colecturii și stă la dispoziția bibliotecilor. *Dicționarul enciclopedic*, volumele I, II și III au fost achiziționate de un număr însemnat de biblioteci comunale, în raport cu fondurile destinate acestui scop.

Considerăm justă critica cu privire la lucrările de largă circulație: *Poezii* de Lucian Blaga, *Sub stele* de A. J. Cronin și altele, care, din păcate, nu satisfac nici pe departe necesarul bibliotecilor datorită numărului mic de exemplare repartizat colecturii, fapt influențat de tirajul lucrărilor.

Cu privire la extinderea spațiului pentru reținerea cărților la colectură, vă informăm că această problemă ne preocupă îndeaproape și este în atenția conducerii administrative, care sperăm că în scurt timp o va rezolva.

Contribuții la bibliografia regiunii Iași. Vol. 2. Dezvoltarea agriculturii. 1959—1965. Iași, Biblioteca regională Iași, Biblioteca centrală universitară „Mihai Eminescu”, 1966. 335 p.

Această bibliografie întregeste o lucrare mai veche, intitulată: *Dezvoltarea sectorului socialist al agriculturii în regiunea Iași. 1949—1959* (Iași, Biblioteca regională, 1959. 75 p. lito). Autorii — Serviciul metodic și Serviciul de informare bibliografică din cadrul Bibliotecii regionale Iași, în colaborare cu Serviciul bibliografic al Bibliotecii centrale universitare „Mihai Eminescu” — au urmărit să înfățișeze succesele obținute de agricultura regiunii în anii care au trecut de la istorica Plenară a C.C. al P.C.R. din 3—5 martie 1949.

Culegerea și organizarea materialului bibliografiat au pus probleme dificile în fața colectivului de redactare. Inițial, s-au stabilit caracteristicile materialului care trebuia să fie cercetat. În virtutea caracterului zonal al producției agricole, tratarea diferitelor probleme ale agriculturii în publicațiile periodice, seriale, în cărți etc. se realizează potrivit condițiilor din diferite raioane (privește din punct de vedere pedoclimatic, și nu administrativ). Cărțile clasificate la grupa 63 *Agricultură*, cu toate subdiviziunile respective, poartă, în cea mai mare măsură, o amprentă regională, prin referirile la diversele aspecte ale raionării agriculturii, la repartitia soțiilor și raselor, la situația și dezvoltarea cooperativelor agricole de producție și a celorlalte unități agricole. În sfera noastră de preocupări, au intrat presa cotidiană și publicațiile seriale (47 de titluri), care conțin un bogat material privind experiența înaintată a frunțașilor din agricultură, problemele de planificare și specializare a agriculturii, organizarea muncii în cooperativele agricole de producție, în S.M.T. și G.A.S., dezvoltarea diferitelor sectoare ale agriculturii.

Broșurile de popularizare (în special, cele editate de Consiliul agricol regional), lucrările monografice referitoare la diferite unități agricole din regiune au fost bibliografiate cu cea mai mare atenție. Colectivul care a lucrat la această bibliografie a relevat caracterul regional al cărților și articolelor care tratează probleme de agrotehnică referitoare nu numai la regiunea Iași, ci și la regiunile administrative învecinate, dar care întregesc o anumită zonă pedoclimatică.

Din lucrările despre creșterea animalelor, au fost înregistrate acelea care oglindesc atât situația generală a creșterii animalelor, cât și dezvoltarea sectorului zootehnic în regiune. La acestea, s-au adăugat lucrările asupra realizărilor obținute prin introducerea unor rase superioare de animale, comportării acestora în condițiile regiunii Iași, ridicării productivității animalelor, cât și problemelor de mecanizare și de asigurare a bazei furajere.

O atenție deosebită s-a acordat lucrărilor științifice, întocmite de către colaboratorii stațiilor experimentale agricole situate pe teritoriul regiunii Iași, de cadrele didactice de la Institutul agronomic din Iași, lucrări care prezintă problemele actuale ale cercetării agricole din regiune.

În stabilirea structurii bibliografiei, colectivul de redactare a ținut seama de premisele social-economice care au condiționat dezvoltarea agriculturii, de legătura strinsă a agriculturii cu celelalte sectoare economice ale regiunii și cu dezvoltarea vieții economice a întregii țări, de continuitatea dezvoltării agriculturii regiunii, precum și de diversitatea acestei dezvoltări. Materialului bibliografiat a fost grupat în următoarele capitole principale:

Partea I. *Victoria socialismului la sate. Probleme de economie agrară.*

- Lucrări generale privind dezvoltarea agriculturii;
- Transformarea socialistă a agriculturii. Victoria socialismului la sate;
- Probleme generale de economie și organizare a agriculturii;
- Activitatea gospodăriilor agricole de stat și a stațiilor de mașini și tractoare;
- Activitatea cooperativelor agricole de producție.

Partea a II-a. *Agricultură. Agrotehnică. Zootehnie.*

Subcapitolele acestei părți urmăresc, în mare măsură grupele clasificării zecimale, fapt pentru care nu le mai evidențiem aici.

Anexele bibliografiei sînt: *Indicele de localități și Lista periodicelor consultate* (cu prescurtările respective). *Indicele de localități* grupează materialul bibliografiat pe raioanele administrative ale regiunii și pe fiecare localitate în

parte. În felul acesta, indicele depășește cadrul îngust al problemelor de agrotehnică.

Prin structura lui, noul volum din seria de *Contribuții la bibliografia regiunii Iași* se adresează cercetătorilor economiei și istoriei regiunii, cercetătorilor din institutele științifice, inginerilor agronomi, cit și tuturor acelor care se interesează de dezvoltarea sectorului agricol. Pentru bibliotecă, bibliografia de față vine să îmbogățească fondul de referință cu un instrument util de informare. O tehoredactare mai bună ar fi adus un câștig în plus calității acestei lucrări.

Liviu Moscovici

Exlibris aus dem Buch — und Bibliothekswesen (Ex-librisul în știința cărții și a bibliotecilor). Sub redacția dr. Fritz Funke. Leipzig, Deutsche Bücherei, 1966. 52 p. cu ilustr.

Ex-librisul, ca formă grafică de consemnare a proprietății asupra unei cărți, aparține unor vremuri trecute. Epoca modernă, cu ediții în tiraje de masă, cu biblioteci publice, de învățământ sau speciale, răspindite pe toate meridianele, a degradat treptat funcția ex-librisului. Detașat de cartea prin care se zămislise, el a intrat în albumul colecționarului de „grafică minoră”. Pentru informarea cititorului, la începutul lucrării de față, autorul face o scurtă incursiune în istoria creării și folosirii mărcilor de proprietate aplicate pe cărți. Aflăm, astfel, că vechimea ex-librisului coboară către îndepărtării ani ai piramidelor egiptene, când faraonul Amenophis al III-lea (1400 î.e.n.) își consemna numele, în calitate de posesor al unei biblioteci alcătuite din rulouri de papirus, pe tăblițe de faianță, iar cărturarul rege asirian Assurbanipal (secolul al XVII-lea î.e.n.) aplica pe toate „cărțile de lut” din bibliotecă sa de la Ninive un sigiliu de proprietate.

Sub forma sa latinizată, ex-librisul se naște însă în evul mediu. Cărturarii acelor veacuri își caligrafiau numele pe foile liminare ale manuscriselor, adăugînd și expresia latină *ex libris* (din, dintre cărțile).

Invenția tiparului revoluționează și tehnica ex-librisului. Tipografiile încep să-și alcătuiască mărci tipografice distinctive apelînd la simboluri și maxime antice. Aldo Manuzio, vestitul tipograf umanist din Veneția, a transpus în imagini simbolice cunoscutul dicton *festina lente* (grăbește-te încet), printr-o ancoră pe care se încolăcește un delphin. Această marcă reprezenta atunci, ca și astăzi, garanția celor mai valoroase ediții din operele scriitorilor clasici și ale gânditorilor din antichitatea greco-latină.

Urmînd exemplul tipografilor, marii posesori de cărți de atunci și de mai târziu și-au alcătuit embleme de proprietate, care erau tipărite separat, sub forma unor etichete, și aplicate pe coperta interioară a fiecărei cărți din bibliotecă personală. Aceste ex-librisuri reprezentau blazonul familiei, portretul gravat al posesorului sau închipuirii simbolice (de cele mai multe ori). Cel mai vechi ex-libris de acest gen pare a fi, după opinia autorului, acela care a aparținut diaconului Hans Knabensberg. El reprezintă gravura destul de primitivă a unui arici care aleargă printr-o grădină înflorită. Ciudatul animal este însoțit de o maximă hazlie: *te sărutî ariciul* — deviza de viață, poate, a cucernicului diacon. Ex-librisul datează, cu aproximație, din perioada 1470—1480.

În secolul al XVI-lea, apare, ca motiv de atestare a ex-librisului, peisajul din natură (uneori reproduceri după natură), idealizat pe linie pastorală, cu cit urcăm spre secolul al XVIII-lea, care impune și moda reprezentării unor interioare fastuoase de bibliotecă în stil baroc.

Urmărind evoluția tehnicii ex-librisului pînă în zilele noastre, dr. Fritz Funke relevă, în primul rînd, valoarea artistică a mărcilor de proprietate și selectează, în culegerea sa, cîteva ex-librisuri valoroase sub raport artistic.

În istoria bibliotecilor, ex-librisul are și o mare valoare documentară, ajutîndu-ne să reconstituim astăzi, după multe veacuri de frămîntări, marile biblioteci ale trecutului.

Pornind de la frumoasa sugestie a cercetătorului german, vom încerca și noi, în numerele viitoare ale *Revistei bibliotecilor*, să prezentăm bibliotecarilor cîteva momente și aspecte din evoluția ex-librisului românesc.

Corneliu Dima-Drăgan

Petruțiu, Dumitru St., Bugnariu, Teofil și Pop, Viorica. *Transilvania. Indice bibliografic selectiv*. Vol. 1—2. XXVI (1895) — XLVIII (1917); XLIX (1918) — LXXVII (1946). Cluj, 1964—1966. Vol. 1. VIII + III p.; vol. 2. VI + 221 p. (Biblioteca centrală universitară — Cluj).

Urmind exemplul Bibliotecii universitare „M. Eminescu” din Iași, a cărei secție bibliografică și-a axat activitatea de cercetare pe întocmirea și editarea de indici bibliografici analitici, cu caracter monografic, pentru principalele reviste literare și de cultură moldovenești (*Viața românească*, *Dacia literară*, *Contemporanul* etc.), Biblioteca centrală universitară din Cluj a început, în 1964, publicarea unui indice similar pentru una dintre revistele de cultură cu cea mai largă rază de răspindire în Transilvania. Revista, intitulată *Transilvania*, reprezintă, începând din al șaptelea deceniu al veacului trecut, cea mai completă cronică a eforturilor pentru promovarea științei și culturii în masele populare și pentru îndeplinirea promiselor ideologice ale unității naționale dincolo de Carpați.

Revista a apărut din 1868, ca organ central al ASTREI (Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român) din Sibiu, în conformitate cu articolul 33 din Statutele acesteia, care prevedeau, încă din 1862, „o foaie periodică în fascioare nelimitate pentru publicarea afacerilor ei și pentru lăfșirea mijloacelor înaintării literaturii și culturii poporului român”.

Printre inițiatorii și primii conducători ai revistei *Transilvania* s-au aflat personalități ca Timotei Cipariu și George Barițiu. Pînă la Unirea Transilvaniei cu România, în paginile revistei au colaborat Andrei Birseanu, Ion Micu-Moldovan, Ion Pop-Regeganu, Nicolae Iorga, O. Tăslăoanu, A. D. Xenopol, Sextil Pușcariu, Octavian Goga, Vasile Goldiș, Horia Petra Petrescu și C. Diaconovich, autorul cunoscutei *Enciclopedii române*. După Unire, pe lângă o parte dintre aceștia, au colaborat C. Daicoviciu, Liviu Rebreanu, I. Agârbiceanu, I. A. Bassarabescu, Emil Isac, G. Oprescu, Emil Petrovici etc. Revista și-a asigurat și unele colaborări din străinătate, cum sînt, de pildă, aceea a filologului german G. Weigand sau a filologilor cehi I. Urban Jarnik și H. Jarnik. În sfîrșit, pe lângă unele materiale de popularizare, revista *Transilvania* aduce bogate informații asupra fenomenului cultural și, în primul rînd, asupra activității ASTREI de-a lungul unui veac, cu despărțămînte și nenumăratele ei forme de culturalizare, constituind o arhivă neprețuită pentru cercetătorul de azi.

Indicele bibliografic de care ne ocupăm e menit să întregască imaginea fragmentată oferită pînă acum de *Indicele alfabetic al publicațiilor revistei „Transilvania” (anul I-XXV)*, al *Actelor și Anetelor Asociațiunii Transilvane (1862—1890)*, întocmit la sfîrșitul veacului trecut, de Nicolae Togan, bibliotecarul Asociațiunii, și apărut la Sibiu în 1896.

Prima fasciculă a noului indice, întocmit în cadrul Serviciului de documentare și bibliografie al Bibliotecii centrale universitare — Cluj, bibliografiază conținutul revistei de acolo de unde se opriese N. Togan pînă la Unirea din 1918. Cea de-a doua fasciculă reflectă conținutul revistei în perioada de după îndeplinirea idealului unității naționale, pînă la încetarea apariției revistei, în 1946, cu alte cuvinte, după cum se exprimă în prefața autorii, „în perioada crizei de orientare a ASTREI și a căutărilor adaptării sale la noile realități social-naționale de după primul război mondial”.

Ținînd seama de specificul materialului și de împărțirea tradițională a sumarului revistei în două părți: culturală și oficială, indicele bibliografic al revistei *Transilvania* organizează, în mod original, cele 3783 de notițe bibliografice pe care le cuprinde în două mari secțiuni. Prima (22 de capitole la fascicula I și 28 de capitole la fascicula a II-a), aplicînd, în linii mari și cu unele adaptări, ordinea clasificării zecimale pe materii, bibliografiază textele, studiile, articolele și, în general, materialul cultural propriu-zis. Cea de-a doua secțiune cuprinde partea oficială din revistă și reflectă activitatea ASTREI din punct de vedere administrativ în 13 și, respectiv, 15 capitole. Ultimul capitol din cadrul fiecărei fascicule e rezervat bibliografierii portretelor și ilustrațiilor.

Ordinea înregistrărilor e cea cronologică. În schimb, fiecare fasciculă se încheie cu un indice general alfabetic, în care sînt incluse atît numele de persoane, de localități și de instituții, cit și titlurile colecțiilor, revistelor, căr-

ților și ale altor publicații fără autor. Trimiterile indică numărul de ordine al notei bibliografice.

Intocmirea fiecărei note s-a făcut cu deosebită grijă, atât pentru reflec-tarea cât mai clară și mai exactă a conținutului, cât și pentru respectarea nor-melor bibliografice și unitatea formală a lucrării.

În cazul titlurilor insuficient de elocvente, precizarea acestora este adusă de unele completări și adnotări între paranteze drepte, de exemplu, „*Concurs* [publicat de ASTRA pentru patru burse din fundația Nicolae Rusu], 1924, p. 967—968” sau „*Un testament* [Dr. Nicolae Șerban, avocat în Făgăraș, și-a lăsat întreaga avere pentru înființarea unui cămin studențesc în Cluj], 1926, p. 94—95”.

Desigur, ar fi unele observații în legătură cu indicele recent apărut. Ni se pare discutabil „*principiul selectivității*”, nejustificat nici prin „*operativitate*”, nici prin faptul că lucrarea îmbrățișează „*o perioadă atât de îndelungată și o activitate atât de multilaterală*”, cum justifică autorii în prefața primei fascicule. După părerea noastră, indicele bibliografic analitic al unei publicații își justifică întocmirea numai în cazul în care bibliografierea oglindește întregul conținut al publicației respective. Dacă schimbarea unor titluri de capitole sau inter-vertirea ordinii de la o fasciculă la alta se explică, în general, prin natura materialului bibliografiat, există și unele excepții. Astfel, în fascicula I, capitolul *Știință popularizată* e așezat după capitolele *Folclor și Sănătate*, în timp ce în fascicula a II-a el figurează între acestea; în fascicula I, capitolul *Expoziții* figurează între capitolele *Artă, Muzică și Monumente*, pentru ca în fascicula a II-a ordinea să fie schimbată. Titlul capitolului *Probleme de limbă* a fost schimbat, în fascicula a II-a, în *Lingvistică, Lexicologie* etc. În sfârșit, nu înțelegem de ce, dacă în ceea ce privește istoria s-a dat întâietate, cum e firesc, subcapi-tolului *Documente*, față de subcapitolul *Studii și note*, în cazul literaturii sau al folclorului s-a dat întâietate studiilor și articolelor de interpretare față de textele originale.

Toate aceste observații și încă altele mai mici, care ar putea fi făcute, nu ne împiedică să conchidem că indicele bibliografic al revistei *Transilvania* este o lucrare valoroasă, merită să pună în lumină, pentru cercetători, vasta activitate desfășurată de una dintre cele mai importante asociații culturale din trecut, să faciliteze aprecierea a ceea ce este cu adevărat rodnic și de prețuit în această activitate pentru istoria culturii românești.

Nicolae Liu

Livois, René de. *Histoire de la Presse française*. Vol. 1. Des origines à 1881. Vol. 2. De 1881 à nos jours. [Istoria presei franceze. Vol. 1. De la origini până în zilele noastre]. Lausanne, Editions Spes, 1965. 664 p. cu ilustr. + 36 pl. color.

Presă a devenit, o dată cu trecerea anilor, oglinda fidelă a timpului. Ea constituie memoria vie a evenimentelor istorice, politice, economice și culturale. În ultimii ani, în Franța, au văzut lumina tiparului — pe lângă anuarele curente referitoare la presa franceză și străină și repertoriile presei și publicațiilor periodice franceze, care apar cu regularitate — o seamă de lucrări consacrate studiului presei franceze apărute de-a lungul veacurilor. Printre acestea, se află și remarcabila *Istorie a presei franceze*, referitoare la dezvoltarea presei franceze de la începuturile sale și până în zilele noastre. Valoarea ei documen-tară și bibliografică o impune, în egală măsură, atenției oamenilor de cultură, cercetătorilor, documentaliștilor și bibliotecarilor.

Istoria presei franceze este prima lucrare de mare anvergură pe această temă și, în același timp, „*prima carte de lux ilustrată care s-a publicat vreodată cu privire la acest subiect*”. Ea se remarcă prin bogăția și exactitatea istorică a conținutului său și deosebita calitate a numeroaselor ilustrații fotografice.

Autorul acestei lucrări, cunoscut specialist în problemele de presă și publicitate, secretar general al Sindicatului național al presei particulare din Franța, a colaborat cu Jan-Paul Brunel, pentru documentarea istorică, și cu Germaine Morize de Manet, pentru iconografie.

Presa franceză s-a născut acum 300 de ani, părintele ei fiind medicul Theophraste Renaudot, căruia îi aparține și invenția muntelui de pietate.*) „Dar — spune René de Livois — *dacă muntele de pietate aparține istoriei anecdotice și sociale, presa franceză a devenit cu timpul autorul istoriei Franței, după ce un timp i-a fost numai grefier. A scrie istoria presei franceze înseamnă a scrie istoria istoriei franceze.*”

Autorul a reușit să îndeplinească cu prisosință scopul pe care și l-a propus, prezent nd o sinteză clară a  nfiunțării, dezvoltării și diversificării presei franceze de-a lungul veacurilor, pe baza unei documentări revelatoare a faptelor și pe baza unei rigurozit ți extreme în interpretarea acestora. Astfel, el nu s-a considerat obligat să alcătuiască o istorie exhaustivă a presei, deoarece materialul de cercetat ar fi fost imens, ci s-a mulțumit să descrie, din miile de periodice care au apărut de-a lungul anilor — ghidul general al presei franceze înregistra, în anul 1966, nu mai puțin de 3500 de titluri! — aproximativ 1250 de titluri reprezentative pentru diferitele genuri de publicații. Conținutul lucrării este întregit prin prezentarea a peste 1350 de personalități (scriitori cu renume, ziariști de profesie, istorici, economiști etc.) care au contribuit la crearea, susținerea și propășirea presei franceze.

După cum subliniază autorul, în cuv ntul introductiv, organizarea lucrării evadează din canoanele clasicului. Cartea nu are o factură strict informativă, ci urmărește realizarea unei sinteze. Ca urmare, materialul a fost organizat în cadrul a 17 capitole: capitolele I-X (volumul 1) se referă la originile și dezvoltarea presei franceze p n  la 1881; capitolele XI-XVII (volumul 2) sînt consacrate presei de afaceri, presei de masă, presei dintre cele două războaie mondiale, presei Rezistenței franceze și presei contemporane.

Printre aceste capitole, care reprezintă jaloarele principale ale dezvoltării presei franceze, René de Livois a intercalat 25 de articole, independente unele de altele, scrise de personalități marcante ale vieții literare, sociale, economice și politice. Articolele sînt consacrate unor figuri de seamă și evenimente deosebite din istoria presei franceze. Dintre ele, amintim: *De la presă la „presă”, Theophraste Renaudot, Marat, Napoleon și presă, Charles Louis Havas, Emile de Girardin, Clemanceau, Presa din tranșee, Presa clandestină, Publicitatea și presă etc.*

 n afară de numeroasele ilustrații alb-negru, cele 36 de planșe în culori reprezintă fie portretele unor ziariști ori scriitori celebri, fie, pur și simplu, imaginea unui chioșc modern, prin care se comercializează astăzi presa. La st rșitul primului volum, este anexat un tabel interesant, care menționează valorile comparate ale monedei franceze între anii 1730 și 1964, raportate la puterea de cumpărare a salariilor și oferă posibilitatea de a aprecia costul presei în diferite epoci. Volumul al doilea se încheie cu un indice alfabetic al titlurilor publicațiilor descrise în lucrare.

Vastă operă de colaborare, *Istoria presei franceze* (scoasă de sub teacurile tipografiei Joh. Enschede en Zonen, stabilită la Harlem,  n Olanda, încă din anul 1703) este, în același timp, o lucrare originală de mare erudiție, o sinteză a istoriei Franței din ultimii 300 de ani, văzută prin prisma jurnalisticii. Este un omagiu adus, în numele generației de azi, generațiilor de scriitori, oameni de literă și de artă, ziariștilor care, cu pana în m n , și-au pus neobosiți puterea de creație și verva în slujba presei. Lucrarea satisface, prin valoarea documentară și informativă, interesul și curiozitatea unui public extrem de divers ca pregătire și arie de preocupări și constituie o însemnată sursă bibliografică.

Dorothea Sassu-Timerman

*)  ntreprindere capitalistă care acordă credit prin amanetarea obiectelor de uz personal.

Științe sociale

Copoiu, N. Refacerea P.S.D. din România (1900—1910). Buc., Editura științifică, 1967. 295 p.

Lucrarea aduce date și argumente referitoare la continuitatea mișcării muncitorești din România după momentele grele prin care trecuse la sfârșitul secolului al XIX-lea, subliniind existența unui proces continuu de afirmare a mișcării muncitorești în viața social-economică și politică a României, de maturizare ideologică. În mod firesc, acest proces a avut repercusiuni favorabile asupra întăririi organizatorice a proletariatului român, ducând, în cele din urmă, la refacerea Partidului Social-Democrat, la începutul anului 1910.

Pornind de la necesitatea înțelegerii cât mai temeinice a cadrului economic și social-politic în care s-au desfășurat — în succesiunea lor — principalele evenimente legate de mișcarea muncitorească din acea perioadă, autorul consacră primul capitol analizei situației economice, sociale și politice a României la începutul secolului al XX-lea. Se desprind o serie de concluzii judicioase analizate, privind intensificarea dezvoltării industriei în România la începutul secolului al XX-lea, factorii economici și politici care au concurat la accentuarea acestui proces, principalele direcții ale acestei dezvoltări, prezentate prin prisma datelor statistice ale vremii, procesul de formare a capitalului financiar, rolul unor tarife vamale protecționiste adoptate în perioada anilor 1900—1910 ș.a.m.d.

Dezvoltarea industrială a României, în acea perioadă, nu a schimbat însă caracterul agrar predominant al economiei. România continua să rămână o țară slab dezvoltată din punct de vedere industrial și cu o economie agrară înapoiată. Toate acestea, cât și principalele aspecte legate de evoluția legislației agrare sint dezvoltate de autor în paragraful intitulat: *Problema agrară în România la începutul secolului nostru.*

Găsim, de asemenea, în acest capitol referiri, grupate sub titlul *Situația clasei muncitoare din România la începutul secolului al XX-lea*, privind dezvoltarea numerică a proletariatului pe ramuri economice, legislația muncii și condițiile deosebit de grele de trai, lipsa de drepturi politice ș.a. Tratatul acestor probleme are drept scop evidențierea principalelor direcții și obiective pentru care mișcarea muncitorească din România a militat în această perioadă istorică.

Capitolul al II-lea este consacrat problemelor nodale ale mișcării muncitorești din anii 1899—1900: curente divergente existente în Partidul Social-Democrat la sfârșitul secolului al XIX-lea; trădarea „generoșilor” (elementele burghezo-liberale aflate în conducerea P.S.D.M.R.); cauzele imediate și urmările negative ale acestei acțiuni pentru situația organizatorică și politică a proletariatului român; poziția clasei muncitoare și lupta elementelor cinstite din cadrul P.S.D.M.R. pentru menținerea partidului clasei muncitoare. Autorul întreprinde o analiză a concepțiilor și a poziției pe care s-a situat C. Dobrogeanu-Gherea față de problema existentei și menținerii partidului, în calitatea sa de teoretician al mișcării muncitorești din România acestei perioade. Datele noi cu care autorul vine în susținerea afirmațiilor sale contribuie la clarificarea acestei probleme, prezentată confuz în istoriografia de specialitate.

În cadrul capitolului al III-lea, *Mișcarea muncitorească și socialistă din România în perioada 1900—1907. Avântul revoluționar din anii 1905—1907, etapă importantă în procesul de reorganizare a partidului clasei muncitoare*, autorul se oprește, în primul rând, asupra evoluției propagandei ideilor socialiste în anii 1900—1904, subliniind, cu precădere, rolul jucat în acest sens de gazeta *România muncitoare*, apărută într-o primă ediție în anul 1902 (ianuarie-iunie) și de Cercul socialist cu același nume din București.

Pe planul activității practice, mișcarea muncitorească s-a afirmat în acea perioadă printr-o serie de acțiuni și greve muncitorești care, alături de intensificarea procesului de propagare a ideilor socialismului științific, a pregătit terenul pentru un nou avânt al mișcării muncitorești din România, în perioada 1905—1907. Elementele caracteristice ale acestei perioade constau în radicalizarea maselor muncitoare, în avântul mișcării greviste, în organizarea sindicatelor muncitorești — care se aflau în luptă necontenită cu corporațiile patronale —

în editarea sistematică a unui ziar socialist (*România muncitoare*, reapărut în martie 1905, ca organ al Cercului „România muncitoare”), în acțiuni de solidaritate internațională cu proletariatul revoluționar din Rusia, în timpul revoluției din 1905—1907. Autorul relevă rolul pe care l-au avut, în procesul de refacere a partidului clasei muncitoare, cercurile socialiste, înființate în acea perioadă în principalele orașe din țară. Un loc însemnat este acordat problemei centralizării organizațiilor muncitorești prin înființarea Comisiei generale a sindicatelor din România, la prima Conferință pe țară a sindicatelor din august 1906.

În primăvara anului 1907, România burghezo-moșierească a fost zguduită de cea mai mare și mai profundă răscoală țărănească. Răscoala a avut implicații deosebit de largi, punându-și amprenta asupra dezvoltării ulterioare a vieții social-economice din țara noastră. Una dintre problemele deosebit de importante ce se desprinde din complexul fenomenelor social-economice în care s-a desfășurat răscoala țăranilor din 1907 o constituie poziția mișcării muncitorești față de marea luptă a țăranimii. Lămuririi acestei probleme îi este consacrat capitolul al IV-lea, *Mișcarea muncitorească din România și răscoala țăranilor din 1907*. Din contextul acestui capitol, se desprind, în mare, următoarele probleme: poziția mișcării muncitorești față de răscoala țăranilor din 1907; momente din lupta comună a muncitorilor și a populației nevoiașe din orașe cu țăranimea răscolată; întruniri și manifestări de solidaritate ale proletariatului cu țăranimea răscolată, greve ale muncitorilor în timpul răscoalei.

Afirmarea poziției socialiștilor față de răscoală, grevele care au avut loc și acțiunile izolate de sprijinire a țăranimii răscolate au ridicat prestigiul mișcării socialiste, grăbind procesul de organizare a clasei muncitoare și de refacere a Partidului Social-Democrat. Un prim pas în această direcție l-a constituit Conferința socialistă din vara anului 1907, de care autorul se ocupă în cel de al V-lea capitol al lucrării, *Mișcarea muncitorească după răscoala țăranilor. Crearea Uniunii Socialiste din România*. Printre altele, Conferința a hotărât trimiterea unei delegații a socialiștilor români la Congresul Internațional al II-a de la Stuttgart. Despre lucrările Congresului și însemnătatea lor pentru unele probleme ale mișcării muncitorești din țara noastră (reluarea legăturilor cu Internaționala al II-a, întrerupte după 1899, poziția congresiștilor față de răscoalele țărănești din România ș.a.), găsim date semnificative tot în acest capitol. Alte probleme ca: intensificarea procesului de organizare a clasei muncitoare, de răspândire a ideilor socialiste; apariția revistei *Viitorul social*; problema dezvoltării industriale a României, mult dezbătută în cadrul polemicii dintre socialiști și poporanști; Conferința Uniunii Socialiste din ianuarie 1908, în cadrul căreia s-a cristalizat programul viitorului partid; campanii și acțiuni muncitorești în anul 1908, precum și creșterea și întărirea mișcării sindicale au drept scop să evidențieze procesul de maturizare ideologică și organizatorică a mișcării muncitorești, premise obiective pentru reconstituirea Partidului Social-Democrat în România.

Refacerea P.S.D., căreia îi este consacrată, de fapt, întreaga lucrare, este tratată în capitolul al VI-lea. Se remarcă, în special, atenția acordată de autor problemelor legate de desfășurarea lucrărilor Congresului din ianuarie 1910, care a votat refacerea partidului. Ordinea de zi a Congresului, proiectul de program și Statutul partidului, expunerea de motive la proiectul de program, programul economic al P.S.D., poziția în problema agrară, mișcarea sindicală, presă și propagandă etc., părțile pozitive ca și cele deficitare manifeste în documente și în discuțiile purtate la Congres sunt probleme deosebit de importante, tratate de autor cu competență științifică. Clarificarea lor în ansamblul dezvoltării mișcării noastre muncitorești în primul deceniu al secolului al XX-lea deschide perspectiva înțelegerii și explicării științifice a fenomenelor care s-au manifestat ulterior în cadrul mișcării muncitorești din România.

Bloch, Raymond. **Etruscii**. Buc., Editura științifică, 1966. 192 p. + 79 pl. h. (Popoare, culturi, civilizații).

Sînt popoare de la care și despre care ni s-au transmis puține date, fie texte scrise, fie piese arheologice; de la unele ni s-au păstrat scrieri necunoscute, în parte descifrate, în parte încă tainuite. Aparținînd unor zone pentru care lipsește continuitatea datelor istorice, această penurie de informații se explică lesne. Etruscii fac oarecum excepție. Ei au populat Italia și anume una din cele mai vestite regiuni ale ei, Toscana, pentru care avem mai multe date de natură arheologică și unele texte istorice relativ vechi. În ciuda unor cercetări îndelungate — o întreagă disciplină științifică, „etruscologia”, se ocupă de ea — originea și limba acestui popor continuă să fie, în mare parte, învăluite în mister. Autorul, participant ei însuși la cercetările arheologice, care continuă în diferite părți ale vechii Etrurii, reușește să sintetizeze principalele faze ale problemei, să prezinte o succintă dar completă istorie a civilizației și culturii acestui popor pe baza datelor de care dispune pînă în prezent. Cartea a fost tradusă în mai multe limbi. Ediția românească, revăzută, completată și prefațată de autor, este cea mai recentă.

Prima parte a lucrării scoate în evidență etapele principale ale cercetărilor sistematice legate de etruscologie. În secolul al XVII-lea, Dempster a strîns toate datele, referitoare la etrusci, cunoscute din textele vechi. În secolul al XVIII-lea, sînt create instituții speciale, publicații, muzee, colecții specializate. Un rol de seamă îl joacă cercetările lui Piranesi, ale contelui de Caylus, ale lui Winckelmann și, mai ales, ale lui Luigi Lanzi. Cercetările din secolul al XIX-lea sînt mult mai sistematice cu toate că nu au lipsit erori de metodă.

În partea a doua a cărții, se descriu cele două aspecte ale „misterului etrusc”. Este vorba de diferite teorii asupra originii etruscilor și a limbii lor. De fapt, esența acestor teorii a fost formulată încă din antichitate. Herodot îi considera pe etrusci ca un popor venit din Asia Mică, din Lidia, în vreme ce Dionisios din Halicarnas îi considera aborigeni. Și astăzi, învățații se împart în partizani ai uneia sau alteia din cele două teorii, argumentele bazîndu-se pe texte istorice, pe materiale arheologice și antropologice, pe date lingvistice, pe comparații cu alte civilizații și culturi. Autorul înclină, se pare, mai mult spre prima teorie, fixînd însă venirea etruscilor într-o epocă ceva mai tîrzie decît pretindea Herodot și anume, în secolul al VIII-lea i.e.n. O altă enigmă este limba etruscă. Interesant este faptul că inscripțiile etrusce pot fi citite relativ ușor, alfabetul etrusc fiind o modificare a celui grec. Însă limba, în ciuda numeroaselor cercetări, rămîne, în mare parte, necunoscută. E drept că și inscripțiile păstrate sînt mai mult de natură funerară și astfel ni s-au transmis mai mult nume de persoane, unele glosare nu ne dau mai mult de vreo 30 de cuvinte. Nu s-au descoperit pînă acum nici texte bilingve etrusco-grecești sau etrusco-latine care să ne ajute la o înțelegere a limbii. Autorul consemnează rezultate ale interpretării limbii etrusce pe baza ultimelor cercetări și perspectivele actuale.

În partea a treia, se schițează o istorie a poporului etrusc. Centrul puterii lor a rămas tot timpul în Toscana, chiar și atunci cînd expansiunea etruscă s-a extins în cîmpia Padului și în Campania. Ei au fost nu numai meseriași (au cunoscut metalurgia bronzului și fierului) și artiști iscușiți, ci și marinari pricepuți. Ocuparea de către etrusci a insulei Elba și a unei părți din Corsica a dus la ciocniri violente cu grecii din Siracuză și cu cartaginezii. Mai tîrziu, vor avea dificultăți în expansiunea lor continentală datorită dezvoltării unei alte puteri vecine, aceea a Romei. În secolul al III-lea i.e.n., luptele etruscilor cu Roma au luat sfîrșit, întreaga regiune fiind repede romanizată.

În partea a patra, se analizează aspecte ale civilizației etrusce. Se scot în evidență particularități ale religiei etrusce, cea ce o separă de religia greco-romană. Religia etruscă avea un mare număr de rituri, ea influențînd pe cea a romanilor. Zeitățile lor ne sînt cunoscute din comparația cu panteonul grec, dar se pare că acestea aveau particularitățile lor distinctive. Se descriu riturile funerare așa cum apar ele în diferite monumente. Arta etruscă este bine-

cunoscută datorită cercetărilor arheologice. Expoziții recente au atras atenția asupra valorii și asupra locului pe care îl ocupă arta etruscă în arta mediteraneană. Dar asupra acestei probleme sînt păreri contradictorii pe care autorul le trece în revistă în linii generale. În arhitectură, etruscii au adus, se pare, unele elemente cum ar fi: atriul, canalele de scurgere, planul regulator al orașelor. Ei au folosit arcul și bolta cu toate că din cauza fragilității materialelor de construcție foarte puține resturi ale vechilor temple au supraviețuit. Artă etruscă are un caracter arhaic. Influența artei grecești este evidentă însă autorul, pe bună dreptate, scoate în evidență caracterul original, propriu artei etrusce. O serie de fresce din mormintele etrusce Tarquinia, Chiusi, Orvieto sînt remarcabile mai ales că, în general, fresce antice ni s-au păstrat destul de puține. Se distinge studiul liniei și un deosebit gust pentru stilizare, pentru redarea vieții și a mișcării. Se dau apoi amănunte în legătură cu sfîrșitul artei etrusce și cu arta obiectelor de uz casnic și de lux. Interesant este că tradiția artistică etruscă s-a transmis, în Toscana, artiștilor Renașterii. Să fie o transmitere peste veacuri a unui temperament artistic sau, ceea ce înclina autorul mai mult să creadă, operele artei etrusce au fost cunoscute de artiști ai Renașterii pe care le-au admirat și din care s-au inspirat?

Lucrarea se încheie cu o completare a autorului la prezenta ediție românească și anume, considerații pe marginea unor importante descoperiri de la Pyrgi din 1964, care aruncă o lumină nouă în legătură cu relațiile Etruriei și ale Romei cu Cartagina din secolul al V-lea î.e.n.

I. M.

Beletristică

Crișan, N. *Noaptea așteptărilor*. Buc., Editura pentru literatură, 1966. 560 p.

Urmînd tradiția maeștrilor artei realiste (Balzac, Zola, Saltikov-Șcedrin, Sadoveanu), *Noaptea așteptărilor* pornește de la romanul unei familii pentru a realiza o amplă frescă social-politică. Acțiunea se plasează în România anilor de pregătire și desfășurare a celui de-al doilea război mondial și se țese în jurul ardelenței Ana Bucur și a fiilor săi: Teofil și Ion. Vinzătoare la un chioșc de ziare și-apoi lucrătoare la o fabrică de marmeladă, Ana Bucur face parte din populația sărmană a cartierelor marginașe. Rămășă văduvă, cu doi copii, unicul ei scop a fost să-i crească, să le dea o meserie care să-i ferească de mizerie. Dar Teofil, copilul cel mare, ucenic la tipografie, a plecat în lume, fără să-i trimită nici o veste. I-a rămas doar mezinul, elev la liceul militar. Prin intermediul rudelor Anei, pătrundem în mediul rural sau muncitoresc, căci adesea atît cele de la țară cît și cele de la oraș vin să facă un popas la mica tungerie din centru. În fața chioșcului se perindă, de altfel, tot soiul de oameni, de la Scarlat, directorul închisorii, la Sulică, profesorul socialist, de la elevii de școală la zarzavagioaicele venite să-și desfacă marfa în piață.

Autorul reușește să prezinte în culori vii vinzoleala mulțimii, să exprime dinamic mișcările de masă. Conflictele romanului *Noaptea așteptărilor* ne poartă nu numai prin lumea țaranilor, țirgoveților, proletarilor sau micilor meseriași. Printre membrii familiei Bucur, sînt unii care s-au ajuns, care au intrat în înalta societate. Iacob Corda, de pildă, e pe cale să devină unul din marii afaceriști, dîn îmbogățirii de război. Deși nu refuză să dea ospitalitate neamurilor lui sărace, acestea își dau seama că între felul său de viață și convingerile lor s-a săpat o prăpastie de netrecut. Incetul cu incetul, în vîltoarea evenimentelor, ideile oamenilor se limpezesc și se radicalizează, conform poziției social-politice pe care se postează. Iar Ana, blindă, increzătoare și egală în purtări cu orișicine, învață să deosebească, sub masca aparențelor, pe prietenii de dușmani. Dacă, la începutul romanului, instinctul ei matern e cel ce-o face să nu-și părăsească fiul mai vîrstnic cînd află că e deținut politic, cu timpul ea înțelege rostul luptei lui și caută să-l urmeze. Ca și Anette din *Inimă vrăjită* de Romain Rolland sau Vlasova din *Mama* de Gorki, Ana împărtășește pină la urmă idealurile copilului ei și-l sprijină din toate puterile.

Existența, care pentru Teofil înseamnă lupta grea, lupta în ilegalitate, deschide alte perspective lui Ion Bucur. Terminarea liceului militar ar însemna o carieră asigurată și posibilitatea de a se căsători cu ființa dragă. Așa are cel puțin Ion naivitatea să creadă; e prea tânăr să știe încă ce mari sînt compromisurile pentru a-ți cumpăra fericirea în societatea capitalistă. Pînă să-și dea bine seama de necinstea celor care-l înconjoară, de corupția și frivolitatea cercurilor frecventate de iubita lui, actrița Miți Ban, este gata să-și trădeze fratele printr-o aluzie imprudentă. Ros de remușcări, pleacă pe front unde cunoaște adevărata față a realității. Cît de scump plătește Ion acest proces de maturizare! La nici 19 ani este pus înaintea unor scene de coșmar, este transformat într-un pion al mașinii de război. Singura nădejde care-l susține este să scape teafăr și să se întoarcă acasă.

Mutînd obiectivul de la Teofil Bucur și Ion Bucur, autorul ne arată alternativ aspecte din acea dramatică perioadă, văzute prin prisme diferite. Același fenomen este prezentat din punctul de vedere al hitleristului Rhein, încurcat cu frumoasa Miți, din acela al intelectualului cînsit însă dezorientat, Romulus Marcu, al lui Iacob Corda sau de pe poziția clară a clasei muncitoare reprezentată de tovarășii lui Teofil. Ceea ce scoate în primul rînd în evidență prozatorul, evocînd acea epocă generatoare de mari transformări, este felul în care faptul istoric contribuie la formarea și afirmarea personalității eroilor.

Sînt, de asemenea, bine surprinse, în evoluția lor, personajele care pășesc acum pragul tinereții, bintuiți de febra căutărilor, la răscrucea unor elanuri contradictorii. Ion și colegii lui, Titel, Benito, verișoara Reli sau Doina Răzvan trăiesc în paginile cărții cu naivitatea și proșpețimea vârstei lor. Unii ca Zwack reușesc să găsească veritabilul răspuns la întrebările grave ale vieții, alții rătăcesc pe căi lăturalnice și se desprind cu greu din hățușul problemelor ca Ion, Reli sau Doina. Dar cel mai atent conturată e figura mamei care se decide cu simplitate și energie pentru drumul cel mai firesc, cel mai util, cel mai onest. Și astfel, gestul normal în întunecatele vremi de persecuție și asuprire, se prefăce în act de curaj, de eroism; Ana pășește netulburată, neclintită spre viitorul țării, care e și viitorul copiilor ei.

În ceea ce privește tipurile negative, autorul se ferește de șablon. Mentalitatea cinică a bogătaşului, cum e de pildă cea a lui Iacob Corda, se împletește cu marea vitalitate specifică acestei categorii de cavaleri de industrie în prima generație.

N. Crișan brodează destinele eroilor săi pe canavaua unor evenimente, împrejurări și bătaii istorice a căror pondere o redă viu, convingător. Ocuparea Ardealului, intrarea României în război, lupta ilegală a P.C.R. sînt descrise în episoade impresionante. Cîteodată însă, în dorința de a îmbrățișa prea multe probleme, autorul lărgeste exagerat aria romanului. De exemplu, capitolul privitor la lagărul de concentrare, unde este dusă din greșeală Ana, pare o întîmplare neverosimilă, lipită. Aglomerarea acțiunilor are, de obicei, darul în *Noaptea așteptărilor*, exceptînd unele pasaje, să genereze acea atmosferă tulbură, tumultuoasă și plină de încordare din anii războiului.

Sfîrșitul cărții nu rezolvă soarta eroilor pînă la capăt. Teofil se pregătește de lupta decisivă pentru eliberarea patriei, Ion visează la întoarcerea acasă, Ana se gîndește cînd își va revedea fiii din nou împreună. Dar în toate aceste așteptări există făgăduiala împlinirilor, mugiții unei ere noi.

Sanda Radian

Călin, Vera. *Metamorfozele măștilor comice*. Editura pentru literatură, 1966. 291 p.

Noua carte a Verei Călin analizează „procedee, motive și modalități” ale comicalului, plecînd de la premisa justă că această categorie a esteticii „reprezintă una dintre cele mai dezbătute probleme de la Aristotel pînă la reprezentanții stilisticii structuraliste”.

Autoarea cercetează într-un spirit istoric „metamorfozele” citorva procedee și motive comice, oprindu-se asupra fenomenului de istoricitate, stăruind apoi asupra travestiului, quiproquoului, îmbroglioului, sprijinindu-se pe o bogată fundamentare bibliografică, atit din dramaturgie, cit și din epică și lirică.

După ce definește travestiul ca o schimbare de costum, quiproquoul — o substituire de personaje, eventual complicat printr-un travesti, și îmbroglioul drept o încurcătură comică, autoarea urmărește circulația acestor procedee în opera shakespeariană, la Moliere, Kleist, Giraudoux, bineînțeles ancorându-și cercetarea în fondul de aur al clasicismului greco-latin.

Aceste procedee comice sint frecvente, pină la dominanță, în comedia clasică franceză și italiană din secolul al XVII-lea și al XVIII-lea. Marivaux, considerat creatorul comediei psihologice (*Jocul dragostei și al intimării*), acordă travestiului o funcție majoră, de experiment psihologic, eroii comediei. Dorante și Sylvie, căutind prin acest procedeu să-și verifice unul altuia viabilitatea sentimentelor. Popasul critic lingă alte două capodopere ale comediei clasice, *Nunta lui Figaro* de Beaumarchais și *Fantasio* de Musset, ne edifică asupra acuității observațiilor, după cum și optica prin care este judecat așa-zisul quiproquo al lui Hlestacov, din *Revizorul* lui Gogol, nu lasă nici o îndoială asupra fermității critice a autoarei.

Procedeeul „acumulării comice” este exemplificat cu *Pălăria florentină* de Labiche, unde căutarea disperată a unei primăvăratoce pălării de paie, care s-o înlocuiască pe cea mîncată de cal, antrenează o serie întregă de personaje, dintre care unele nu au nimic comun cu nefastul episod al pălăriei. Dar procedeeul este utilizat la o treaptă tulburătoare în opera rabelaisiană, după cum și în literatura noastră îl găsim în imprecățiile argheziene, la Anton Pann și violent ca întotdeauna, la Caragiale. De asemenea, circulă în opera lui Cervantes, la Eugen Ionescu (*Cîntăreața cheală*), este prezent în multe din versurile lui Prevert, la Marcel Aymée ș.a.

Procedeeul repetiției comice îl aflăm, ca și toate celelalte procedee comice, în opera lui Rabelais, unde transmite acea colosală vitalitate și sentimentul mereu nou al miracolului vieții. El este prezent și în opera lui George Călinescu (*Scrinul negru*), la Caragiale (*Eu, cu cine votez?*), ca și la Moliere (*Avarul*, unde Harpagon repetă, ca într-o obsesie, „Fără zestre!”).

Anticlimaxul comic este un procedeu complicat și subtil care depășește limitele comicului și-l identificăm în proza chehaviană (*O noapte de groază*, *Moartea unui slujbaș*, *Șeful de gară*). André Gide, în *Pivnițele Vaticanului*, distilează esența de un comic aproape macabru, utilizind procedeele anticlimaxului comic.

Motivele cuplului comic (Don Quijote-Sancho Pansa, Tom Jones-bărbierul latinist Partridge din *Tom Jones* de Fielding, Dobcinschi-Bobcinschi din *Revizorul* gogolian, apoi Pat-Patachon, Stan-Bran, Păcală-Tindală, ca și eroii lui Flaubert, Bouvard și Pecuchet, caragieștii Smotocea-Cotocea) arată frecvența încărcată de un imens comic. La fel, motivul „păcălitorului păcălit” traversează literatura de la *Norii* lui Aristophan și pină azi, cu observația că, uneori, ca în *Neguțătorul din Veneția*, personajul cămătarului Shylock este departe de a fi comic, el primind, în structura sa tipologică, o intensă undă tragică.

Motivul „lumii răsturnate” este bogat argumentat prin incursiuni în opera lui Swift, Voltaire (*Micromegas*), Arghezi (*Tablete din Țara de Kutu*), Aldous Huxley (*Brave New World*, adică *Cea mai bună dintre lumi*), Maiacovski (*Ploșnița*), Caragiale (*Cănuța om sucit*), Tudor Mazilu (*Somnoroasa aventură*), Dürrenmat (*Romulus cel Mare*) și Geo Dumitrescu (*Aventuri lirice*).

Pe aceste coordonate interpretative, se orientează cartea *Metamorfozele măștilor comice*, care, fără a acoperi întreaga arie posibilă a procedeeelor și a motivelor comice, nevorbindu-se nimic de contrastul comic, despre comicul fantastic, comicul de limbaj, aduce totuși o contribuție științifică apreciabilă.

Deneș, I. *Porumbeii*. Buc., Editura pentru literatură, 1967. 304 p.

Micul roman *Porumbeii* al lui I. Deneș aduce în dezbatere — în mod veridic și nuanțat — atitudini și concepții cu consecințe individuale și sociale. Atras de aspectele majore ale realităților noastre actuale, tinărul prozator optează pentru o problematică de idei.

Eroul principal este un intelectual de aproape cincizeci de ani, Aurel Buga, bibliotecar șef la una din cele mai însemnate instituții culturale din capitală. Nu este propriu-zis istoria unei vieți, prospecțiunile în trecut fiind minime, ci mai degrabă radiografia seismogramelor psihice ale eroului, într-un moment decisiv. Orfan de mamă, Aurel Buga a fost crescut de tatăl său, muncitor tipograf, în cultura rațiunii și dragostei de carte. El și-a alcătuit o personalitate perfect echilibrată, culegând satisfacții dintr-o activitate profesională, merită să-i aducă un prestigiu binemeritat. Fixându-și anumite principii, viața lui Aurel Buga se dopăna ca un ceasornic, în virtutea unui orar extrem de rigid, care îl ferea de neprevăzut, de întrebări și neliniști, dar în același timp îl îndepărta de realitate, îl claustra într-o lume a lui, limitată și schematică. Așa cum se întâmplă adeseori, normele de comportare se transformă din mijloace de organizare a existenței, în stăpini tiranici. Aurel Buga nu este conștient de această răsturnare de poziții, de faptul că a devenit sclavul propriilor sale obiceiuri și deprinderi. Îndeplinirea — pe parcursul zecilor de ani — a unui program strict, „rezultat al disciplinei și al principiilor de ordine, asupra răzvrătirii dezmațate și anarhice a simțurilor și simțurilor”. L-a automatizat, l-a închistat, circumscriindu-i sfera de preocupări, sărăcindu-i sufletul.

O întâmplare neașteptată zdruncină echilibrul sufletesc al lui Aurel Buga, declanșând o criză de conștiință prelungită. În drumul spre casă, bibliotecarul șef, după ce se oprește în dreptul unui bloc, unde în curând se va muta cu tatăl său, tipograful pensionar Vichentie, zărește o înmormintare cu cai mascați purtând un dric, în urma căruia pașese doar câțiva oameni. Era ultimul drum al unui modest funcționar de la sfatul popular, dus la cimitir de colegii săi. Ca și acest slujbaş, nu are familie, soție și copii, și acum în pragul bătrâneții se simte îngrozitor de singur. O neliniște chinătoare îl invadează și anume a neîmplinirii sale ca om. Căci dacă în munca profesională nu are ce să-și reproșeze, în viața sa intimă s-a frustrat pe sine însuși, temându-se de vreo schimbare, care să-i modifice ritmul și să-i impună alte responsabilități. Ajungând la concluzia că întreaga sa concepție de viață până atunci izvorăște dintr-o profundă eroare, Buga hotărăște pe cale rațională să devină alt om. El vrea să iubească, să-și întemeieze o familie, să aibă copii și astfel — cum spuneam mai înainte — să lupte pentru propria sa împlinire.

Toate acțiunile lui viitoare sînt subordonate acestei premise.

Despărțindu-se de prietena lui, Emanuela, cu care nu avea afinități sufletești, Aurel Buga trece printr-o suită de experiențe. O renumită arhitectă, Adina, îl atrage prin grație și cerebralitate. Fiică de medici, este obsedată de primejdia bolilor, inoculind inconștient această teamă și lui Aurel Buga. O a doua tentativă sfîrșește tot atît de prost. Secretara sa nu este lipsită de farmec și bibliotecarul șef începe să-i facă o curte asiduă. Constatînd că este religioasă, admite să o însoțească la concertele de orgă ce au loc la catedrală duminică dimineața, dar se retrage înspăimîntat oînd află că, după prima lor noapte de dragoste, secretara s-a destăinuit confesorului pentru a fi iertată de păcatul săvîrșit.

O altă revelație și mai dureroasă i se oferă lui Aurel Buga, la capătul acestor experiențe sentimentale: nu este suficient să hotărâști rațional întemeierea unui cămin. Trebuie să existe un sentiment, care înfiripindu-se în mod spontan, să lege două ființe într-o uniune liber consimțită. Ori, aceasta este firesc să se întîmple cînd oamenii sînt tineri, cînd viața este înaintea lor, pentru ca principiile de viață călăuzitoare să includă pe cei doi într-o entitate armonioasă.

Transcrierea stărilor de suflet ale lui Aurel Buga se realizează convingător, tinărul prozator izbuțește, descriind avaturile eroului, să lanseze un mesaj cu un profund conținut uman.

Elena Savu

Voiculescu, V. *Povestiri*. Vol. 1. Capul de zimbru; Vol. 2. Ultimul Berevoi, Buc., Editura pentru literatură, 1966. Vol. 1. 334 p.; Vol. 2. 320 p.

V. Voiculescu, poetul, nu se dezmințe nici în „povestirile“ sale, cum își numea el însuși proza, cea personală imbinare de real și fabulos, exprimată într-o frenezie de ritm și culoare, care-i sint caracteristice. Textul, de o mare concentrare, imprimă paginii acea vibrație interioară în stare a integra fapta cea mai neînsemnată într-o vastă percepție cosmică.

Grandioasele viziuni de natură ale lui V. Voiculescu, prezentele umane create de el, tulburătoare prin primitivism și ciudat investite cu puteri ieșite din comun, spiritul lui imaginativ, efluvii lirice, vocabularul aspru, expresiv colorat, sint atributele poetului revărsate cu generozitate în proza rămasă, pînă de curind, în manuscris.

Prin publicarea celor două volume, *Capul de zimbru* și *Ultimul Berevoi*, însumind 29 de povestiri puse la dispoziția Editurii pentru literatură de către fiul scriitorului, creația noastră de proză originală se îmbogățește cu pagini de un real dramatism al unei lumi trăind în mijlocul naturii, cu senzații și imagini nealterate de o viziune convențională. Dar nu este lumea pașnică și domoală cu care ne obișnuise Sadoveanu, cea arhaitate blindă și înțeleaptă, arar întuneoată de viitorul istoriei. Oamenii lui Voiculescu trăiesc retrași, dar într-un zbulcium neconținut. Ei caută, prin puteri necunoscute omului de rînd, să dibuie graiul dobitoacelor pentru a le dobori, folosesc practici străvechi pentru a supune natura și a-și ingenunchia semenii. Sint închisi și sălbatici. Tăria lor se trage dintr-o extraordinară voință. Aproximarea lor de civilizație e aproape de neconceput. Cunoscuți îndeaproape printr-o intimplare neprevăzută, ei dezvăluie o inteligență nativă și candori nebănuite, însușiri ferite pătmaș din calea oricărui străin care, înainte de a deveni prieten, este socotit vrăjmaș. E o lume ciudată, aspră, trăind într-un peisaj sălbatec, dispusă oricînd să-și confrunte cu natura dibăcia și cunoștințele deprinse din îndelungata lor conviețuire, în același timp gata să se confrunte cu semenii față de care simt superioritatea pe care le-o dă cunoașterea tainelor firii. Printre aceștia sint Bujor, poreclit Berbecanul, omul care leagă și dezleagă ploile și zăpezile (*Misiune de incredere*), solomonarul, pe jumătate sălbatic, crescut de copil la aceeași strachină cu căței de lup (*În mijlocul lupilor*), pricoliciul, spaima mănăstirii (*Schiivnicul*), vrăjmașul care, stîrnind o cireadă întreagă, după anume ritual, pentru a încerca puterea vrăjii, este zdrobit în copite de vitele întărite (*Ultimul Berevoi*). Supranaturalul este explicat de scriitor cu „mijloace moderne de intelectual“. În *Iubire magică*, el încearcă să teoretizeze și ajunge să dea și o definiție vrăjii, arătînd și în ce ar sta puterea și slăbiciunea ei. Prezența scriitorului se simte mereu, el intervine pasionat în cursul povestirii, comentează, explică și argumentează lupta împotriva superstițiilor și a obscurantismului.

Aminteam mai sus de capacitatea de descriere și de evocare a lui V. Voiculescu. În proza lui, culoarea nu este convențională și arbitrară, ci un laitmotiv obsedant, creînd tablouri expresiv stimulative pentru desfășurarea anecdotei propriuzise. Colțuri de stîncă și desigurii de codru unde au loc vînătorii primitive (*Misiune de incredere*, *Caprioara din vis*), ape învolburate scoțînd la iveală bogății piscicole nebănuite (*Amintiri despre pescuit*), mari crescători de păsări (*Sezon morți*) realizează un adevărat delir cromatic. *Sezon morți* și *Pescarul Amin* sint socotite capodopere ale genului, concepute, după cum citim și în prefață, cu însușiri descriptive demne de un Eminescu modern sau de un Sadoveanu mai spectaculos. Plăcerea descrierii îl ajută pe Voiculescu să treacă ușor, cu aceeași suplete, de la peisaj la vietuitoare. El realizează figuri de bărbați inspirînd forță și voință dublate de o neașteptată puritate trupească și sufletească; siluete de femei, în mișcarea cărora se imbină agerimea pe care le-o imprimă traiul în mijlocul naturii și o senzualitate surdă de animal de pradă (*Loșrița*, *Iubire magică*, *Sakuntala*); o multime informată, neînțelegătoare și egoistă (*Ciorba de bolovan*); călugări în luptă cu ispitele (*Praznic la mănăstire*, *Patimile părintelui Evlichie*); animale surprinse într-o mișcare superbă (*Alcyon sau diavolul alb*), dornic de libertate într-un mediu natural și sălbatec (*Ciobănila*).

Bineînțeles, proza lui Voiculescu nu se reduce numai la descrieri. Poet, el aspiră lumea cu toate simțurile și dincolo de ale descoperă înțelesuri simbolice. Pe acestea le pune în lumină Vladimir Streinu în prefața amplă, concepută ca un adevărat studiu monografic.

Punți spre literatura română și universală sînt anunțate mereu în prefața care urmărește să dezvăluie complexa alcătuire de înțelesuri și mijloace ale întregii opere a lui V. Voiculescu, de la volumul de *Poezii* din 1916 pînă la *Ulltimele sonete închi-puile ale lui Shakespeare în traducere imagină*, apărute postum în 1964, de la dra-maturgie pînă la proză.

Ultima frază a prefeței întregeste sugestiv portretul poetului care la bătrînețe a îmbogățit abili de neașteptat experiența sa literară cu proza și sonetele de tip shakespeareian: „El seamănă cu acele trunchiuri de copaci australi, adevărate coloane dorice, dar foarte înalte care, după însemnările unor oameni de știință ai anumitor expediții de explorare, se ramifică și înfrunzesc numai la înălțimi suverane, legă-nindu-și în cer coroana lor supremă”.

Cornelia Ștefănescu

Săndulescu, Al. *Pagini de istorie literară*. Buc., Editura pentru litera-tură, 1966, 214 p.

După monografiile G. Topîrceanu și B. Delavrancea, după o prezență, nu întotdeauna foarte susținută, dar de fiecare dată semnificativă, în revistele de specialitate, Al. Săndulescu, în recentul său volum *Pagini de istorie literară*, comunică rezultatul unei susținute munci de cercetare în bibliotecă și arhive, expuse în studii pe cît de competente ca informație, pe atît de fine ca analiză și de sobre ca stil. Scriitorii comentați în volum sînt Duiliu Zamfirescu, Panait Cerna, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Tudor Arghezi, George Călinescu.

Trăsătura caracteristică a acestei cărți este pasiunea pentru cercetare. Două studii despre Duiliu Zamfirescu justifică în totul afirmația de mai sus. Cu *Portrete de familie*, printr-un sondaj de arhivă, Al. Săndulescu identifică pînă în secolul al XVIII-lea, prin trei generații, ascendența pe linie maternă și paternă a autorului romanelor *Viața la țară* și *Tănase Scatiu*. Concluzia este importantă pentru definirea scriitorului care, pentru a-și înfrunta contemporanii, își crea arbori genealogici fictivi, demonstrînd o pretinsă origină imperială bizantină. Al. Săndulescu susține că atîta vreme cît nimeni nu este în posesia documentelor, originea nobiliară a lui Duiliu Zamfirescu nu poate fi dovedită. Nu neagă însă posibila ascendență aristocratică a celor trei Lascări, veniți în Țările Române în secolul al XVIII-lea, și probează cu acte și scrisori că gene-rațiile care le urmează aparțin „stării de mijloc, burghezicii negustorești și funciare, cu sete de cultură și realizare maximă pe cale intelectuală”.

Pasionat de scriitorul, în a cărui vecinătate intelectuală a stat multă vreme, Al. Săndulescu descoperă la Academie, la Biblioteca Centrală de Stat și la familia lui Duiliu Zamfirescu, 185 de scrisori inedite din care alege frag-mentele ce i s-au părut esențiale și le leagă, în ordine cronologică, împreună cu altele din corespondența apărută anterior în colecția Toroușiu și Cardaș (volumele 1, 6, 11) și în ediția Em. Bucuța, *Duiliu Zamfirescu și Titu Maiorescu în scrisori*. În felul acesta, este reconstituită viața scriitorului ca într-un decupaj cinematografic de o densitate extremă prin noutate, varietate și importanță. Amplu studiu, intitulat *O corespondență de tip flaubertian*, este cu atît mai valoros cu cît, prin scrisorile inedite, sînt descoperite trăsături de-a dreptul neașteptate, în stare să modifice, adesea pînă la surpriză, portretul moral al lui Duiliu Zamfirescu.

Celelalte prezentări de scriitori din volum sînt concepute la modul eseistic. Cu toate acestea, se simte că îndărătul oricărei afirmații stă ca sprijin un bogat material documentar. Dar totul este expus în așa fel încît, datele de factură strict informativă să nu poată imprima o notă de uscăciune didactică și nici să nu încarce textul cu un supliment împovărător de amănunte. Al Săndulescu scrie nuanțat, cu o frază de o elegantă spontaneitate, lipsită de orice artificiu.

Între lirism și abstracțiune este o situare a poeziei lui Panaït Cerna în literatura noastră întreprinsă de un spirit critic avizat, fără a nesocoti însă judecățile de valoare emise în decursul timpului, de la cele care au precedat apariția primului volum de versuri din 1910, pînă la critica obiectivă a lui G. Ibrăileanu și G. Călinescu.

Cu *Mihail Sadoveanu în conștiința unui prieten*, Al. Săndulescu dezvăluie aptitudinile narative, fiind în stare să surprindă expresiv colțuri de natură, siluetele și întimplările celor doi tovarăși de vînătoare, Mihail Sadoveanu și G. Topîrceanu. Cu *Hănu-Ancuței sau arta povestirii* este realizată o pătrundere sugestiv analitică a darului de neîntrecut povestitor al lui Sadoveanu.

Înainte de a se dedica lui Tudor Arghezi și lui George Călinescu, pentru care autorul volumului are un adevărat cult, probează, în *Un roman-exercițiu*, capacitatea lui Liviu Rebreanu de a întui în *Crăișorul Horia* „duhul mulțimii” și de a vedea mișcarea ei „instinctivă și impetuoasă”. Raportat la *Răscoola*, romanul este analizat fără rețineri, după cum se vede și din titlu, judecat la valoarea lui reală.

Infinitul mic, scrie Al. Săndulescu, referindu-se la Tudor Arghezi ca *Poet al universului mic*, este un termen al dialecticii argheziene prin care acesta se definește o dată mai mult. Volumelor *Blesteme*, *Flori de mucigai*, *Icoane de lemn*, cuprinzînd o adevărată estetică a uritului, le sînt opuse *Cartea cu jucării*, *Ce-ai cu mine*, *vîntule? Cărticica de seară*, de o limpezime, candoare, gingășie de-a dreptul fascinantă. Pentru a le sublinia bogăția emoțională, criticul asociază arta lui Arghezi de a descrie lumea măruntă de la copii la gize și flori, cu aceea a lui Eminescu din *Călin* și a lui Coșbuc din *Nunta în codru*. Cu o varietate de exemple, articolul *Dialogurile erosului* surprinde semnificațiile liricii erotice argheziene, în ipostaza de pasionant „dialog” cu viața, tumultuos, profund, dramatic, în sensul zbuciumului faustic. În proza lui Arghezi, Al. Săndulescu descoperă fibrele emoționale autentice ale poeziei lui, demonstrînd corespondența între volume de proză și de poezie.

Cu emoție strînsă și gravă scrie Al. Săndulescu despre George Călinescu, în preajma căruia a lucrat mai mulți ani. Cele două articole, *Biograf și monografist*, *De la „Principii de estetică” la „Cronicile optimistului”*, sînt pretexte pentru o lungă plimbare de-a lungul operei de critic și istoric literar, dezvăluind încă o dată, cu exemple, inteligența vie, verva explozibilă a lui George Călinescu, spiritul lui neobosit care comentează fenomenele literare, unificîndu-le, raportîndu-le la altele, aruncînd punți între cultură și natură, descoperind relații foarte adesea surprinzătoare. *Fintini arzeziene*, asemeni articolului despre Arghezi, *Convertirea poetică a prozei*, este descoperirea în proză, de la *Cartea nunții și Scrinul negru*, la *Istoria literaturii române* și *Cronicile optimistului*, a nesecatului filon liric călinescian, susținut de o continuă tensiune intelectuală, dublată de o neașteptată îngenuitate.

Al. Săndulescu se dezvăluie în acest volum un pasionat al istoriei literare, un critic cu intenții sigure și cu limbajul expresiv al unui poet nedezvăluit încă.

Ș. C.

Velea, Stan. **Reymont**. Buc., Editura pentru literatură universală, 1966. 282 p.

Considerăm important a semna, de la început, că monografia despre Wl. Reymont este cea dintâi cercetare exhaustivă întreprinsă la noi, asupra scriitorului polonez, autor al cunoscutului roman *Țăranii*, carte despre care, la vremea lor, au scris G. Ibrăileanu și Liviu Rebreanu.

Cercetătorul dovedește, prin siguranța afirmațiilor și bogăția faptelor relatate, o serioasă cunoaștere a literaturii polone și a mișcării literare europene, din contextul căreia autorul studiat nu este nicidecum detașat. După un „itinerar biografic” în care Reymont este permanent integrat în epocă, opera lui este amănunțit prezentată în capitole *Mediocritate și ideal*, *Nuvela și romanul urbei industriale*, *Ciclul campestru*, *Polonia rediviva*, concepute într-un mod voit descriptiv, bine venit în cazul unui scriitor cunoscut cititorului român numai printr-o singură carte, chiar dacă aceasta este opera lui cea mai reprezentativă.

În *Căutări*, *Reymont artistul*, *Reymont și literatura română*, informația strictă, caracteristică precedentelor capitole, este depășită. Stan Velea adaugă spiritului metodic, demonstrat în prima parte a monografiei, un spirit critic cumpănit care respectă faptele, le caracterizează le comentează deschis, fără nici o prejudecată. Se remarcă, mai ales, comentarea poziției poporanștilor polonezi și a adeziunii unor scriitori la diferite curente de la sfârșitul secolului al XIX-lea, ca naturalismul și simbolismul.

De un real interes sînt apropiierile pe care le face cu literatura română, mai ales cu operele lui Liviu Rebreanu și Pavel Dan. Autorul monografiei, stabilind asemănări și deosebiri, afirmă cu fermitate, după analize la obiect, în ce măsură se poate sau nu vorbi de o influență a scriitorului polonez asupra celor doi scriitori români. Aici, contribuția de istoric și critic literar a lui Stan Velea este valoroasă. Ultimul capitol înregistrează traduceri din Reymont în România, dar nu ca o simplă trecere în revistă, ci ca o competență luare de poziție față de inexactitatea și falsificările textului original de către unii traducători din trecut.

O bibliografie a operei, a traducerilor, a lucrărilor despre Reymont, din Polonia și alte țări, un indice de nume și titluri de opere accentuează caracterul științific și sobru al monografiei.

C. Ș.

Sinclair, Upton. *Jungla*, Buc., Editura pentru literatură universală, 1966. 416 p.

Jungla deschide un nou capitol în activitatea de scriitor a lui Upton Sinclair. Cu acest roman, el descoperă metodele de lucru ale scriitorului naturalist, care-și concepe cărțile ca o reproducere exactă a realității, restringînd elementele de ficțiune în folosul exactității.

Acțiunea romanului se plasează în Chicago, unul dintre marile centre industriale ale S.U.A., oferindu-ne un tablou fidel al condițiilor de muncă din abatoarele acestui mare oraș, al mizeriei muncitorilor, al luptei lor organizate pentru a-și apăra drepturile.

Apărută în 1906, cartea a stîrnit un ecou copleșitor în rîndurile celui mai larg public, fiind întovărășită de cele mai diverse reacții. Literații timpului au considerat *Jungla* un eveniment de prim ordin. Iată, de pildă, ce scria Jack London: „Este o carte vie și caldă, scrisă cu sudoare și singe, gemete și lacrimi. Este o carte care merită a fi citită, o carte care s-ar putea să intre în istoric...”

Cu *Jungla*, Upton Sinclair a devenit dintr-o dată celebru.

Slaveikov, Pencio. *Versuri alese*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1966. 136 p.

Poet clasic al poporului bulgar (1866—1912), format la școala marilor valori ale literaturii universale, Pencio Slaveikov s-a inspirat necontenit la izvoarele tradițiilor populare.

În culegerea de față, sînt reprezentate principalele genuri abordate de el cu egal succes: poezii lirice cu o gamă variată de sentimente, cu profunzimi meditative; cîntece epice de inspirație eroică, poeme străbătute de un înflăcărat patriotism.

Tălmăcirea românească a culegerii aparține poetului Victor Tulbure.

Szabó Magda. *Căprioara*. Buc., Editura pentru literatură universală, 1966. 360 p.

Cele două romane cuprinse în volumul de față — *Căprioara și Pomana porcului* — fac parte din creațiile de răsunset ale scriitoarei maghiare contemporane Szabó Magda. Scrieri de maturitate, ele aduc, pe prim plan, universul predilect al scriitoarei, mica burghezie și moșierimea din trecut, pătura intelectualității urbane din Ungaria postbelică. De factură psihologică, ambele romane constituie veritabile istorii ale citorva decenii, pornind de la începutul secolului nostru și ajungând pînă în anii de transformări radicale din Ungaria de azi.

Adăugînd la acestea maniera în care și-a construit Szabó Magda romanele, de la organizarea materialului de viață pînă la concentrarea specifică romanului modern, putem afirma că prezentul volum este grăitor pentru arta scriitoarei, elogios apreciată în țara ei și în străinătate, constituind un nou și bun prilej de cunoaștere a unui aspect al prozei maghiare contemporane.

Thibaudet, Albert. *Fiziologia criticii*. Pagini de critică și de istorie literară. Buc., Editura pentru literatură universală, 1966. 656 p.

Albert Thibaudet, unul dintre cei mai mari critici francezi, e prezentat publicului cititor într-o cuprinzătoare antologie care acoperă întreaga sa activitate. Sintetizînd toate direcțiile mari ale tradiției critice de pînă la el, Thibaudet le mediază și le însoțește cu gestul sigur al unui „degustător rafinat”, cum îi plăcea să se numească, și cu o erudiție puțin obișnuită.

Volumul de față, intitulat astfel după lucrarea cu același nume a lui Thibaudet, pledoarie pentru critica vie, organică și creatoare, îl prezintă ca autor de monografii (*Poezia lui Stépane Mallarmé*, *Gustave Flaubert*), istoric literar (*Istoria literaturii franceze de la 1789 pînă în zilele noastre*), cescist (selecții din seriile de *Reflecții despre critică, literatură și roman*) etc. Studiul introductiv și notele înlesnesc înțelegerea unor texte de un neslăbit interes și de o cuceritoare vervă galică.

Muzică

Cosma Viorel. *Nicolae Filimon, critic muzical și folclorist*. Buc., Editura muzicală, 1966. 222 p.

Centenarul morții lui Nicolae Filimon, primul romancier român în accepția modernă a cuvîntului, a prilejuit o suită de manifestări legate de domeniile în care scriitorul și-a înscris numele: literatură, ziaristică, critică muzicală, folcloristică etc. Cercetările s-au grupat mai ales în jurul „scriitorului” Filimon prin articole și studii semnate de George Ivașcu, Aurel Martin.

Viorel Cosma, muzicolog și critic muzical, aduce prin monografia sa o completare a acestor contribuții, afirmînd și documentînd că *opera romancierului* sau a *nuvelistului* este mai puțin întinsă decît aceea a criticului muzical și a folcloristului. Prin raportarea operei lui Filimon la epoca în care a scris, se ajunge la ideea că muzicologia românească și, în special, critica muzicală începe cu Filimon. Așa cum se dovedește convingător în această monografie, activitatea de critic muzical, de instrumentist și, parțial, de compozitor a lui Filimon oferă încă material de investigație științifică.

Documentele inedite utilizate de Viorel Cosma sînt extrase, în special, de la Arhivele statului și privesc anii de serviciu petrecuți de N. Filimon aici, proiectîndu-și viața într-o nouă lumină, mai ales ca cercetător de arhivă, prieten apropiat al lui Hasdeu. Prin documentele publicate se șterge imaginea unui Filimon „bon rieur” fixată de Ion Ghica în amintirile sale.

Personalitate proeminentă a veacului trecut, el s-a afirmat ca scriitor, critic muzical și teatral, ziarist, în mod permanent, „în climatul muzical al societății bucureștene a epocii, iar scopul fundamental al călătoriei sale peste hotare din anul 1858 n-a fost altul decît documentarea muzicală”. Muzica a rămas pentru romancier singura sursă certă de existență: cîntăreț în strană, cro-nicar muzical, instrumentist etc.

În dovedirea și cercetarea activității sale de folclorist, autorul extrage din toate textele literare, citatele folclorice și opiniile despre folclor. Fără să fie numai un culegător sau prelucrător de materiale culese, Filimon face discuții despre muzica populară și în special despre folclorul cu circulație citadină, în speță bucureștean.

În acest domeniu, Filimon este un fondator. Talentul său literar l-a ajutat să-și scrie cu mai multă măiestrie decât colegii săi, critici muzicali, cronicile de spectacol. Obiectiv, informat, creator de *termeni* în muzicologia noastră, Filimon este și în acest domeniu un clasic.

Utilizând o vastă bibliografie, numeroase documente de arhivă, unele inedite, Viorel Cosma stabilește, în acest context, valoarea criticului muzical, a compozitorului și a folcloristului.

Precursor al lui Caragiale, ca pamfletar, dar și părinte al criticii muzicale românești moderne, Nicolae Filimon devine din ce în ce mai interesant ca domeniu de cercetare istorică. Cartea lui Cosma se alătură cercetărilor întreprinse pînă acum de Nicolae Iorga, George Călinescu, George Breazu, George Baiculescu fiind, totodată, o invitație la noi investigații.

E. M.

COMPLETAREA COLECȚIILOR

Realizarea în practică a unui anume profil al colecțiilor, profil stabilit — așa cum s-a arătat *) — în funcție de obiectivele și sarcinile bibliotecilor, de cerințele cititorilor și de natura producției editoriale, depinde de organizarea judicioasă a procesului de completare, de calitatea acestei completări.

Completarea colecțiilor constituie unul din domeniile cele mai importante și mai grele din activitatea bibliotecarului din bibliotecile mici și mijlocii (orașenești, comunale, școlare, sindicale), chiar dacă de aceasta se ocupă și forurile care îndrumază aceste biblioteci (Comitetele de cultură și artă — prin bibliotecile regionale și raionale —, Secțiile de învățământ).

După cum se știe, procesul de completare este cu atât mai dificil cu cât are în vedere biblioteci mai mici, biblioteci cu posibilități financiare mai reduse, fapt care impune o mai mare selecție a lucrărilor ce urmează a fi achiziționate. Aparent paradoxal, intrarea unei lucrări nepotrivite sau ignorarea alteia necesare, are urmări mai mari pentru colecțiile unei biblioteci comunale, decât pentru cele ale unei mari biblioteci enciclopedice.

Iată de ce bibliotecarii din bibliotecile mici trebuie să participe în procesul de completare a colecțiilor din bibliotecile lor alături de forurile metodice amintite mai sus, să-și spună cuvântul la selecția lucrărilor ce urmează a fi achiziționate, să aprecieze ceea ce primesc în mod curent, intervenind operativ pentru înlăturarea eventualelor greșeli în repartitia unor lucrări nepotrivite profilului colecțiilor cu care lucrează. Aceasta presupune însă, ca bibliotecarul să cunoască și să folosească sistemul de informare asupra producției editoriale, să cunoască sursele de completare ce pot fi folosite pentru creșterea colecțiilor din bibliotecă sa și căile practice de organizare a acestei completări.

Prima condiție importantă, care asigură realizarea unei juste completări, o constituie, așadar, informarea permanentă și atentă asupra producției de tipar. Pe lângă gradul său de pregătire culturală și profesională, pe lângă cunoștințele lui politice, plecând chiar de la toate acestea, bibliotecarul trebuie să cunoască perfect instrumentele de informare bibliografică, ca și folosirea lor în practica completării.

După caracterul lor, principalele mijloace de informare, care pot ajuta bibliotecarul în munca de completare, s-ar putea grupa în trei categorii:

— mijloace de informare anticipată asupra lucrărilor planificate să apară în viitor;

— mijloace de informare curentă asupra producției editoriale, semnalind publicațiile imediat după apariția lor;

— mijloace de informare retrospectivă asupra producției editoriale din trecut.

În prima categorie se încadrează proiectele planurilor editoriale care au ca principal scop prospectarea cerințelor de carte și fixarea cadrului material al activității editoriale. Pe baza acestor proiecte de planuri anuale se realizează și precomenzile bibliotecilor pentru anul imediat următor. Proiectele de planuri editoriale apar de obicei ani, cu 3—4 luni înainte de 1 ianuarie și în tiraje tot mai mari, ceea ce creează posibilitatea ca toți bibliotecarii să le studieze cu atenție și să participe la stabilirea necesarului de carte pentru bibliotecile în care lucrează.

Cărți noi, buletinul de informare bibliografică, editat de Centrala editurilor și difuzării cărții, semnalează, pe domenii de cunoștințe, toate aparițiile din luna precedentă publicării lui, în rubrica *De la o lună... la alta*. Într-o altă rubrică însă, intitulată „*Ce vom citi*” sînt bibliografiate, cu anticipație, lucrările programate să părăsească tipografiile și să intre în rețeaua de difuzare în cursul lunii viitoare. De asemenea, în această bibliografie bibliotecarii, ca și librarii sau cititorii, găsesc ample adnotări ale unor lucrări de mai mare importanță

*) Păpuriică, M. *Profilul cotețiilor bibliotecii*. Revista bibliotecilor, 20, nr. 3, feb 1967, p. 186

editate de curînd, precum și prezentări detaliate ale cărților valoroase în curs de apariție.

✓ Din cea de-a doua categorie a mijloacelor de informare care semnalează curent lucrările, după apariția lor, amintim:

— *Bibliografia Republicii Socialiste România. Cărți, albume, hărți, note muzicale*, revistă bibliografică bilunară editată de Biblioteca Centrală de Stat, care înregistrează întreaga producție de tipar apărută pe teritoriul țării noastre. Publicațiile, descrise și clasificate în mod științific, sînt prezentate tematic, fiecare număr al acestei bibliografii avînd și un index alfabetic pentru numele de persoane, autori personali și autori colectivi, un index alfabetic al titlurilor de lucrări și, trimestrial, un index alfabetic al notelor muzicale. Semnalînd publicațiile care în mod curent se găsesc în circuitul difuzării, *Bibliografia Republicii Socialiste România* poate servi atît în munca de completare a colecțiilor, cît și în descrierea și clasificarea cărților în vederea întocmirii cataloagelor, în activitatea de informare bibliografică a cititorilor.

Fișele de catalog, tipărite de Biblioteca Centrală de Stat a Republicii Socialiste România pentru majoritatea cărților editate în țară, și distribuite pe bază de abonament tuturor bibliotecilor interesate în scopul organizării cataloagelor de bibliotecă, care constituie, de asemenea, o însemnată sursă de informare asupra aparițiilor editoriale curente.

— În cea de-a treia categorie a mijloacelor de informare, se înscriu în primul rînd cataloagele editurilor. În ultimul timp, toate editurile importante din țara noastră publică cu regularitate, anual, cataloagele lucrărilor tipărite, cataloage care oferă o imagine exactă și completă asupra producției editoriale a fiecărei edituri în cursul unui an.

Cataloagele tip au o mare importanță atît ca mijloace de informare bibliografică asupra publicațiilor ce ar putea interesa o anumită categorie de bibliotecă, cît și în definirea profilului și tendinței de completare, pentru un anumit tip de bibliotecă. Catalogul tip pentru bibliotecile comunale, cuprinzînd grupa 63 Agricultură, a apărut în 1964 și va fi urmat în curînd de volumul cuprinzînd publicațiile din domeniul beletristicii.

Listele nominale de titluri pentru dotarea bibliotecilor școlilor generale, întocmite de Ministerul Învățămîntului, sînt destinate bibliotecilor școlare. Cuprinzînd bibliografia literaturii române și universale, recomandată pentru lectura extrașcolară a elevilor, potrivit programei de învățămînt, aceste liste pot să constituie un ghid și în dotarea bibliotecilor publice sau sindicale, care au printre cititorii lor și mulți copii.

Cataloagele de stoc, întocmite de Centrala editurilor și difuzării cărții, cuprind informații despre lucrările ce se află în depozitele acestora și care se pot procura la cerere de către bibliotecă.

Bibliografiile de recomandare, atît cele cu un caracter general, cît și cele tematice, editate pe plan central sau regional, destinate în special informării cititorilor și orientării lecturii lor, formează un alt grup de lucrări de informare retrospectivă asupra publicațiilor care — neachiziționate la vremea apariției lor — ar putea face obiectul completării, fie din librării sau anticariate, fie prin schimb interbibliotecar.

Alături de publicațiile enumerate pînă acum, special destinate informării bibliografice asupra producției editoriale, publicații care, în cea mai mare parte, nu fac aprecieri de valoare asupra cărților, toate ziarele și revistele au rubrici bibliografice de semnalare, publică recenzii și prezentări de cărți. Toate acestea sînt deosebit de valoroase pentru bibliotecar, înarmîndu-l cu informații detaliate asupra conținutului științific al lucrărilor recenzate, al valorii artistice a operelor literare etc. *Bibliografia Republicii Socialiste România. Articole din publicații periodice și seriale*, bibliografiază, aproape în totalitate, recenziile și criticile care apar în ziarele și revistele românești.

Principala sursă de completare a colecțiilor bibliotecii o constituie „Colectura bibliotecilor”.

Colecturile bibliotecilor sînt unități specializate ale centrelor regionale de librării și difuzare a cărții (C.L.D.C.), care au ca obiect aprovizionarea bibliotecilor de orice gen cu cărți și materiale tehnice de bibliotecă (registre, fișe etc.). De regulă există cîte o singură colectură a bibliotecilor pentru fiecare regiune;

acolo însă unde condițiile materiale și organizatorice nu au permis colecturilor regionale să satisfacă cerințele tuturor bibliotecilor, s-au înființat și colecturi pentru anumite raioane sau grupe de raioane ori s-au transmis sarcinile colecturii unor librării mari din centrele raionale.

Ținând seama de precomenzile făcute și pe baza contractului încheiat în fiecare an, colectura rezervă cărțile cerute de biblioteci și le expediază acestora periodic.

Librăriile și anticariatul constituie o altă sursă de completare pe care bibliotecile mici o pot folosi în anumite împrejurări, și anume:

— pentru execuția unor venituri extrabugetare, necontractate cu colecturile (fondul cultural al cooperativei de consum sau subvențiile căminului cultural pentru bibliotecile publice de stat; donațiile comitetelor de părinți pentru bibliotecile școlare).

— Pentru execuția prevederilor bugetare care n-au fost contractate inițial cu colecturile, iar acestea nu sînt în măsură să satisfacă cererile ulterioare (cazul unor biblioteci ale sindicatelor situate în localități depărtate).

— Procurarea unor lucrări ce nu se mai află în rezervele colecturii, a unor publicații apărute în serii, care sînt însă descompletate în bibliotecă etc. Donațiile de la cititori constituie de asemenea un mijloc prin care bibliotecile își pot completa anumite goluri existente în colecțiile lor.

Schimbul de cărți interbibliotecar este organizat de către bibliotecile raionale sau regionale valorificîndu-se dubletele (o parte a exemplarelor din același titlu, care nu mai sînt utile bibliotecii) sau lucrările nepotrivite profilului colecțiilor.

În orice caz, efectuarea schimbului de cărți se face numai cu avizul forului tutelar respectiv (comitetul pentru cultură și artă, secția de învățămînt, consiliul local al sindicatelor).

În selecția ziarelor și revistelor pentru care se încheie abonamente, bibliotecarii sînt ajutați de recomandările date de forurile tutelare centrale care, apreciind profilul diferitelor biblioteci, urmărind continuitatea colecțiilor și cheltuirea judicioasă a prevederilor bugetare, editează periodic lista ziarelor și revistelor recomandate pentru abonamente. De altfel, aceste abonamente nu se încheie de fiecare bibliotecă în parte, ci de forurile care răspund de activitatea acestor biblioteci (comitetul de cultură și artă, secția de învățămînt, comitetul sindicatului). Fiecare bibliotecar trebuie să cunoască însă foarte exact la ce periodice este abonată bibliotecă în care lucrează și să urmărească cu regularitate primirea lor, să sesizeze oficiul de difuzare a presei ori de cite ori constată lipsa unor numere.

Punctul inițial al metodologiei completării îl constituie studiul colecțiilor pe care le posedă bibliotecă, stabilirea pe baza acestui studiu a direcțiilor de completare în funcție de profilul și sarcinile bibliotecii.

Pe baza cataloagelor sistematice, a datelor din registrul de mișcare a fondurilor, studiind direct la raft reprezentarea diferitelor domenii de cunoștințe, se pot trage concluzii utile referitoare la structura tematică a colecțiilor. Fișa cărții (acolo unde există), ca și starea fizică a publicațiilor care atestă largă circulația a unor titluri, caietul (sau fișele) cererile de împrumut refuzate în cursul anului pot indica bibliotecarului atît direcțiile în care trebuie orientată completarea cît și dezideratele concrete, nominalizate. În general, datele pe care le oferă astfel de studii servesc la stabilirea măsurilor practice de completare a golurilor existente în colecțiile bibliotecilor, în limita în care producția editorială curentă sau retrospectivă permite aceasta.

Anual, stabilirea necesarului de carte se face pe baza proiectelor de planuri editoriale, în trimestrul al IV-lea al anului precedent. Fiecare bibliotecar este obligat să participe la întocmirea precomenzilor, lucrînd individual pe aceste proiecte sau în ședințe special consacrate acestei operații la centrul de raion.

Forurile centrale ale diferitor rețele (publice, școlare, ale sindicatelor) orientează comenzile bibliotecilor mici. O dată cu proiectele de planuri editoriale, aceste biblioteci primesc o listă cu titlurile cele mai importante, care trebuie să facă parte din *fondul de bază* și, deci, nu pot lipsi din colecțiile lor.

Listele titlurilor cerute (de preferat sub formă de fișe) sau, dacă este posibil, un exemplar din proiectele de planuri cu însemnările bibliotecarului pentru lucrările precomandate vor fi păstrate de fiecare bibliotecă. Pe această bază se va putea urmări primirea cărților cerute, confruntarea precomenzilor inițiale cu dezerdatele noi, ivite în cursul anului, pe baza informațiilor bibliografice curente despre oare am vorbit, efectuarea unor comenzi noi către colectoră, librării etc.

Volumul total al precomenzilor va fi determinat în funcție de prevederile bugetare pe anul în curs. Contractul propriu-zis, în baza căruia colecturile vor începe să livreze cărți, se încheie, după aprobarea bugetului de către comitetele de cultură și artă, secțiile de învățământ, pentru bibliotecile din subordinea lor, ale căror alocații bugetare pentru dotarea cu cărți sînt centralizate. Bugetul bibliotecilor sindicatelor este aprobat de comitetul sindicatului întreprinderii sau instituției respective.

Prevederile contractuale trebuie să fie cunoscute însă de toți bibliotecarii, pentru a putea urmări respectarea obligațiilor ambelor părți (ale bibliotecii ca beneficiar, ale colectorii ca furnizor).

Potrivit precomenzilor, colecturile repartizează în căsuțele rezervate pentru diferite categorii de bibliotecă titlurile și numărul de exemplare solicitat. Expedierea publicațiilor de către colectoră se face numai cu avizul delegatului stabilit prin contract. Pentru bibliotecile din aceeași localitate cu colectoră, avizarea se face de către conducătorul fiecărei bibliotecă. Bibliotecarii din celelalte localități se pot deplasa de 2—3 ori pe an, în mod special, pentru a discuta cu colecturile bibliotecilor calitatea livrărilor de cărți, ritmul acestor livrări, completările la precomenzile inițiale etc. În același scop, trebuie folosite și prilejurile oferite de anumite acțiuni (consfătuiri, seminarii) la centrele de regiune sau raion.

În cazul expedierii de către colectoră a unor cărți nespecifice profilului bibliotecilor, necomandate de bibliotecari sau cu defecte tipografice, bibliotecarii au obligația de a interveni de îndată, returnînd colectorii astfel de lucrări, potrivit obligațiilor înscrise în contract.

Elvira MORARU

Bibliografie

Ciotoș, Ion. *Informarea publicului asupra producției editoriale*. În: Călăuza bibliotecarului, 17, nr. 4, apr 1964, p. 229—231.

Negreanu, Dumătru. *Proporție și calitate în completarea colecțiilor*. În: Călăuza bibliotecarului, 18, nr. 4, apr 1965, p. 200—203.

[Rauș, Nicolae]. *Completarea colecțiilor din bibliotecă*. În: Călăuza bibliotecarului, 18, nr. 5, mai 1965, p. 303—304.

Teodorescu, Ana. *Schimbul de dublete*. În: Revista bibliotecilor, 19, nr. 11, nov 1966, p. 671—672.

Tofan, Antoaneta. *Cărți pentru copii care nu se găsesc în bibliotecile publice și școlare*. În: Revista bibliotecilor, 19, nr. 11, nov 1966, p. 659—668.

Vlădescu, George. *Fondul de bază al bibliotecii comunale*. În: Revista bibliotecilor, 19, nr. 10, oct 1966, p. 586—590.

Bibliografia Republicii Socialiste România. Cărți, albume, hărți, note muzicale. Anii I-XV. Buc., 1952—1966. (Biblioteca Centrală de Stat a Republicii Socialiste România).

Cărți noi. Buletin (lunar) de informare bibliografică. Editat de Centrula editurilor și difuzării cărții. Anii I-X. Buc., 1957—1967.

Catalog tip pentru bibliotecile raionale și comunale. 63 Agricultură. Buc., 1964, 200 p. (Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă. Consiliul așezămintelor culturale).

Lista minimală de titluri pentru dotarea bibliotecilor școlilor generale. Clasele I-VIII [Buc., 1966]. 24 p. (Ministerul Învățămîntului. Direcția secretariatului și documentării).

В Н О М Е Р Е

<p>Констанца МĂСАНКА <i>Техническая библиотека и информация при заводе „Тракторул“ Брашов</i></p>	202	<p>Габриель КОКОРА: <i>Библиотека средней школы им. Б. П. Хашдеу в городе Бузэу. (История библиотеки и описание традиционного книжного фонда, по случаю 100-летия этой школы)</i></p>	225
<p>Антоанета ТОФАН <i>Организация и работа больничных библиотек. (Роль и действительность мероприятий с книгой среди госпитализированных больных)</i></p>	208	<p>Мая МИТРУ: <i>Развитие образования и библиотек в Африке. (Библиотечная сеть; главные виды библиотек; подготовка специализированного персонала)</i></p>	229
<p>Думитру КОПИЛЛИН <i>Ленин и вопросы библиографии</i></p>	214		

EXTRAIT DU SOMMAIRE

<p>Constanta MACEANCA: <i>La bibliothèque technique et l'information à l'Usine „Tractorul“ de Brashov</i></p>	202
<p>Antoaneta TOFAN: <i>L'organisation et le fonctionnement des bibliothèques d'hôpitaux. (Le rôle et l'efficacité de l'activité avec le livre parmi les malades hospitalisés)</i></p>	208
<p>Dumitru COPILLIN: <i>Lénine et les problèmes de la bibliographie</i></p>	214
<p>Gabriel COCORA: <i>La Bibliothèque du Lycée „B. P. Hasdeu“ de Buzău et la présentation de son fonds traditionnel (à l'occasion du centenaire de l'école)</i></p>	225
<p>Maia MITRU: <i>Le développement de l'enseignement et des bibliothèques en Afrique. (Le réseau de bibliothèques; principaux types de bibliothèques; formation du personnel spécialisé)</i></p>	229

SUMMARY

<p>Constanta MACEANCA: <i>The technical library and the documentation at the „Tractorul“ Works in Brashov</i></p>	202
<p>Antoaneta TOFAN: <i>The organization and functioning of hospital libraries. (The role and the efficiency of hospital libraries among patients)</i></p>	208
<p>Dumitru COPILLIN: <i>Lenin and the problems of bibliography</i></p>	214
<p>Gabriel COCORA: <i>The „B. P. Hasdeu“ College Library in Buzău. (An account of the library's activity and of its basic book stock at the centenary of the college)</i></p>	225
<p>Maia MITRU: <i>The development of education and of libraries in Africa. (Libraries' network; main categories of libraries; the training of the library staff)</i></p>	229

COLEGIUL DE REDACȚIE: BAICULESCU George, GRUIA Ștefan
 (redactor șef), GRÜNBERG Aron, IOVANOV Eugen, LUPU Atanase,
 MIRONESCU Nicolae, POPESCU-BRADICENI Angela,
 TOMESCU Mircea

ÎN NUMARUL URMATOR :

Informarea în sprijinul eficacității economice.

Biblioteca publică și mijloacele audio-vizuale.

Circulația cărții în bibliotecile publice din regiunea Oltenia.

Problematika propagandei literaturii științifice.

Metodele de întocmire a bibliografiilor.

Telexul în bibliotecă.

Trei cărți pentru copii (Text pentru organizarea unor manifestări de masă).

Biblioteca Societății „Înfrățirea muncitorilor” din Galați.

Evidența colecțiilor (Consultații).

41 000